

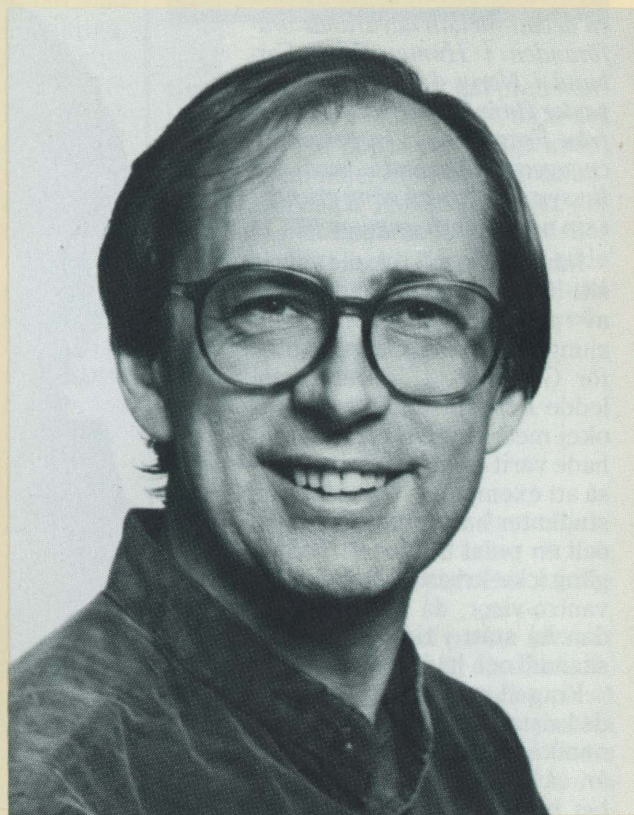
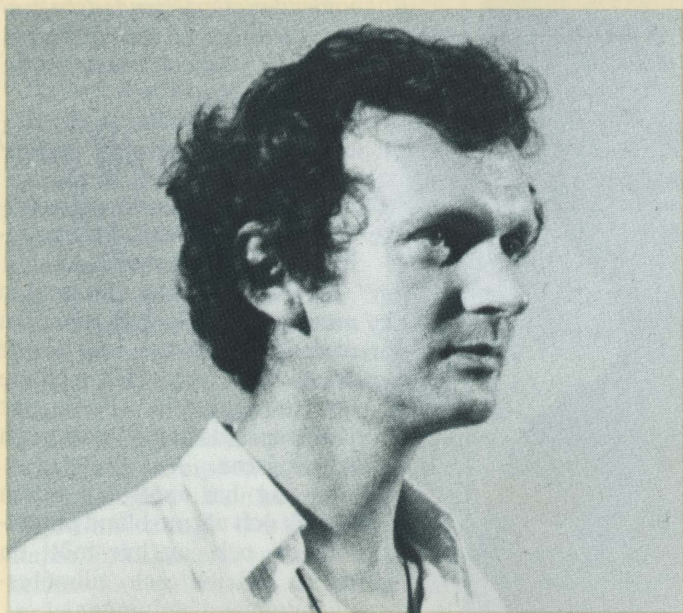
SÖKAREN

PRIS 12:00 inkl. moms

NR 8

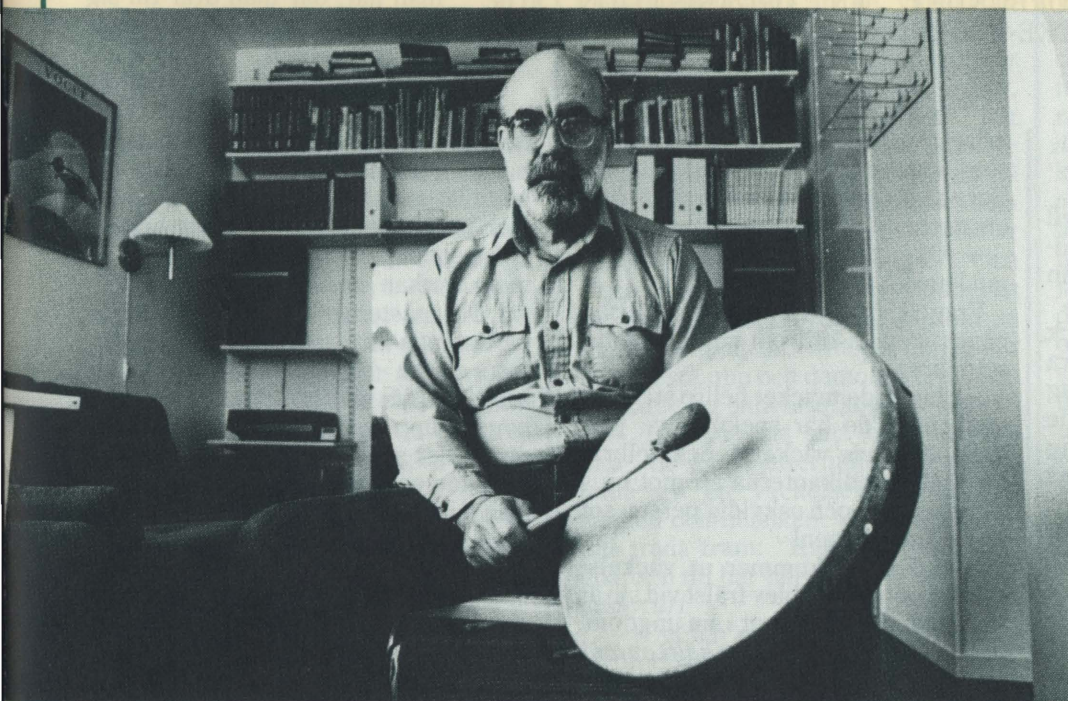
1984 ÅRGÅNG 21

*Rupert Sheldrake
Nya tidsålderns
vetenskapsman —*

*Humanetikens främste
talesman i Norden*

*Professor Michael Harner,
shaman*

*Rapport om
skedböjarträffar*

Uppgörelse med väckelsekristendomen

Den 30 mars 1977 arrangerade det norska Hedningssamfundet en debatt mellan dåvarande ordföranden i Human-Etisk Forbund i Norge Levi Fragell och pastor Hans Jacob Frøen. Det var från Fragells sida en personligt engagerad uppgörelse med den livssyn som han en gång grundat i sin uppväxt och ungdom på.

Innan Fragell skulle börja sitt tal satte den troende delen av publiken igång med att sjunga "tack för Golgata, tack för Golgata...". Det föranledde Fragell säga att det var okej med sången, men om det hade varit en omvänd situation, så att exempelvis Oslos kristna studenter hade inbjudit honom och en präst till debatt och ett gäng icke-kristna börjat sjunga vantro-visor, då skulle det sedan ha stått i tidningarna om skandal och hädelse.

Fragell menade att eftersom de kristna haft ett övertag i det norska samhället i hundratal år, så kan de som en självklarhet börja sjunga psalmer med ett suggestivt innehåll.

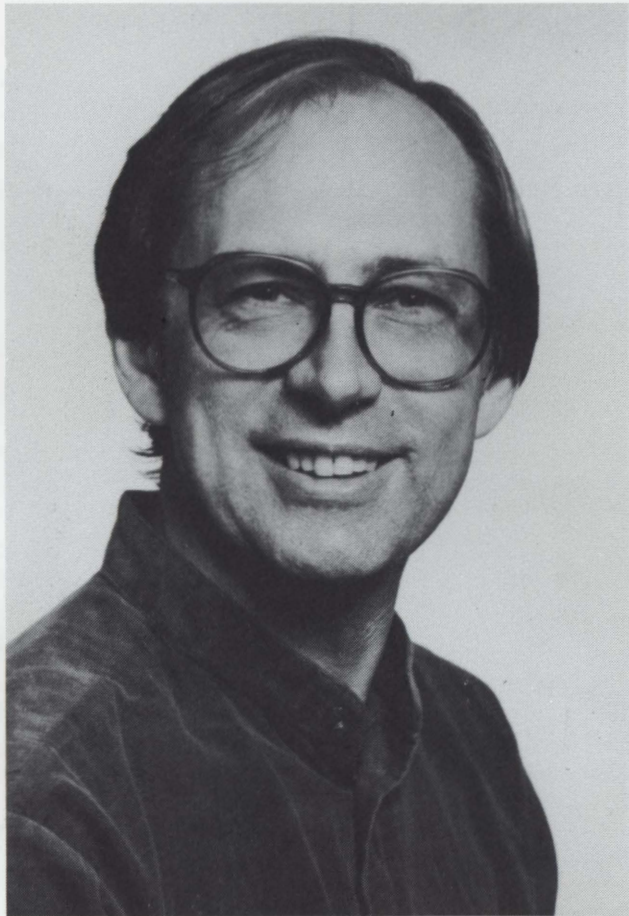
— Det är min önskan, sa han, att också de som har en annan livssyn än den kristna skall ha samma rätt att vara aktiva och demonstrera utan att behöva bli utpekade som osympatiska i massmedia och från predikstolar.

Blandad publik

Före detta pingstpastorn Levi Fragell tittade ut över de församlade och undrade hur många meningsfränder han hade bland dem.

— När jag var ung, sa han, och gick på väckelsemöten, då var det några predikanter — de var de värsta jag visste — som under en predikan ställde frågan: "Hur många är det här idag som tillhör Jesus? Räck upp en hand, så får jag se!" Då kände jag obehag, för jag var inte säker på att jag var helt frälst. Så handen kom inte så raskt upp.

— Därför skall jag inte fråga hur många som är personligt kristna i den här församlingen. Det kan räcka med att få veta hur många som inte är

jag väldigt väl vet vad väckelsekristendom handlar om. Jag kan sångerna jag också. Jag har varit med och sjungit, klappat i händerna, jublat och ropat halleluja. Och jag känner argumenten. Så jag kan sluta mig till vad för slags personliga vittnesbörd vi får höra under den efterföljande debatten!

Väckelsen ett ont?

Diskussionen skulle gälla frågan: "Är väckelsekristendomen ett samhällsont?"

— Jag besvarar den frågan med "ja", sa Fragell, men han underströk att han inte ser *de kristna* som onda. Han menade att moraliska kvaliteter är jämnt spridda bland kristna och icke-kristna.

— Jag har mött en massa kärlek och värme bland pingstvännar, och jag har mött en massa kärlek och tillmötesgående bland hedningar.

Fragell menade att väckelsekristendomen är ett ont på grund av att förkunnelsen är inhuman, personlighetshämmande och ångestskapande och på grund av den mötesform man har, där man drar till sig folk genom en suggestiv påverkan och — bluff.

— När sedan entusiasmen är borta och den enskilde, som

kristna! Hur många är det här ikväll som har utträtt ur trossamfundet? Bara så att jag får en liten uppfattning om detta.

— Okej, det var en del. Knappt hälften kanske. Det var en tröst...

Fragell övergick så till att säga några vänliga ord om sin debattmotståndare:

— Jag hade mycket hellre ställt upp mot en av de här spekulativa, kommersialiserade väckelse- och helbräddagörelsepredikanterna än mot en så charmerande och oskyldig person som Hans Jacob Frøen!

Levi Fragell kommer ut väckelsekristen miljö. Han blev frälst vid sju års ålder och var predikant i sin ungdom.

— Jag kan försäkra den hälft av auditoriet som sjunger psalmer, sa han, att

dragits in i väckelsekristendomen, börjat genomskåda det som han en gång lät sig så starkt påverkas av, då står han där med en personlig bekräftelse som är starkt utsatt för det som inom kyrkan så föraktfullt kallas tvivel. Nu måste tron stötts upp av nya möten, nya karismatiska upplevelser, nya starkt suggererande sammankomster, där den sviktande tron kan byggas upp igen på samma ohållbara premisser som förut. Detta är ett förhållande som jag känner väl till både från mitt eget liv och från den miljö där jag själv varit med och påverkat folk att bli kristna.

— Jag menar att den mötesform man har inom väckelsekristendomen är ohälsosam. I dessa församlingar är det en uppdelning av människorna: å

den ena sidan den frälsta skaran, å den andra de som är utanför. På plattformen ställer man upp kristna ungdomar, fina och välartade. De står där och skiner som solen för dem som skall påverkas av det som sker där uppe, nämligen de som sitter där nere, litet ensamma och förtvivlade och utan att vara med i en varm gemenskap som de där uppe. Vackra flickor, käcka pojkar strålar av glädje i frisk körsång och vitala rytmer. De där framme är innanför den varma gemenskapen. De där nere är utanför och har problem, som de tror att de andra har löst.

— Vad den ensamme där nere inte anar är att glädjen där uppe på plattformen är ett falskt glitter. När mötet är slut, då är den unge kristne skild från sina troende vänner, borta från mötet och ljuset, rytmen och musiken. Då är han också ensam!

(Ungdomar i publiken ropar "nej".)

— Också den kristne har sin vardag med samma problem som annan ungdom — problem hemma, problem med kärestan, problem med nerverna, med skolan, med jobbet, fortsätter Fragell. Också kristna ungdomar har ett upprivet förhållande till sin hemmiljö — precis som andra unga. Också kristna ungdomar förälskar sig, och ofta är förälskelsens föremål någon som inte besvarar kärleken. Också kristna ungdomar ligger med varandra, men de gör det med dåligt samvete och i rädsla för att bli upptäckta. Det förekommer lika många aborter i kristen ungdomsmiljö som i samhället i övrigt. Allt detta vet vi som har arbetat i denna miljö.

Barnen påverkas

Så tog Levi Fragell upp barnens och tonåringarnas situation i den väckelsekristna miljön. Han sa att predikanterna på ett mycket medvetet sätt från de första barnåren går in för att påverka de unga med den mest suggestiva propagandan under en tid när dessa är som mest lättpåverkade.

— Men det vanliga är att barn och ungdomar som med dessa metoder dras in i kristendomen, efter en period av gemenskap blir avfallingar, som det heter. Det vimlar av tidigare frälsta i landet. Det anses att om en av tio blir kvar i tron efter en väckelse, så är det ett acceptabelt resultat.

— Med säkerhet kan man säga att en stor del av er som sitter här ikväll och är begeistrade i samvaro med kristna kamrater, om några år inte är

lika säkert övertygade, utan har tvivel. Kanske har ni då antagit en mer agnostisk ståndpunkt i livssynsfrågor.

— Att lämna en tro är tyngre och svårare ju äldre man är. Det kan kosta en svår kamp att göra detta som man kanske känner inom sig är det riktiga, nämligen att göra upp med den kristna miljö man lever i med dess halvsanningar, förtiganden av sanningar och utstuderade väckelsemetoder. Det svåra är inte uppgörelsen med den ideologiska grunden, ty den kan gå ganska lätt — denna grund faller bort av sig själv, om man sätter sig ner och studerar de här sakerna närmare, utan det som är svårt är att plötsligt stå där ensam utan vänner, skild från det som varit en varm umgängeskrets. Detta har jag själv erfarenhet av.

Eftermötet

En del av gudstjänsten är detså kallade eftermötet. Detta är något för frikyrkorna typiskt. Det är under eftermötet som den enskilde skall avgöra sig för Gud. En kör sjunger i bakgrunden. Innerliga blickar riktas mot himlen. Knäppta händer. Böner, som rör vid hjärtat. Kanske vänner som står vid sidan med en klump i bröstet för din skull. Predikanten säger: "Jesus har talat till dig ikväll. Han har en mening med att du kom till detta möte. Han vet att du har problem, och han vill lösa dem ikväll."

— Predikanten låter som om han har ett erbjudande att ge, vilket kan lösa dina djupaste och innersta problem. Jesus kallar på dig! Och så sjunger kören: "Kasta dig i frälsarens armar, lägg dig till ro vid hans bröst!" Jag kunde citera hundratal liknande sånger. De går in i hjärterötterna på folk, inte minst unga människor, som står vid ett viktigt vägval i livet och har behov av något att hålla sig till. Och detta spelar väckelsepredikanterna på, medvetet och cyniskt. Jag blir så rasande ibland under möten att jag har lust att stå upp och demonstrera. Men då skulle jag bara bli utkörd ur lokalen.

— Jag har sett små barn ned till åtta—tio år på eftermöten bli påverkade av en väckelsepredikant, av sången och musiken. De små uppmanas träda fram: "Kanske är det sista chansen du har här ikväll!" — Detta är avskräp!

— Det har en suggestiv verkan, när en predikant står och ler brett och kommer med ett salvelsefullt budskap från

Levi Fragell: — Jag betalar 10.000 kronor för ett verkligt bevis på helbräddagörelse!

Gud. Det är helt klart att om predikanten står och läser "fader vår", då är det ingen som blir döpt i den helige ande, men om han höjer händerna mot himlen och ropar på Jesus, då börjar det röra sig i nervändarna hos människor runt omkring — och den helige ande faller över människorna, tungotalet sprider sig... Detta unyttjar predikanterna mycket medvetet.

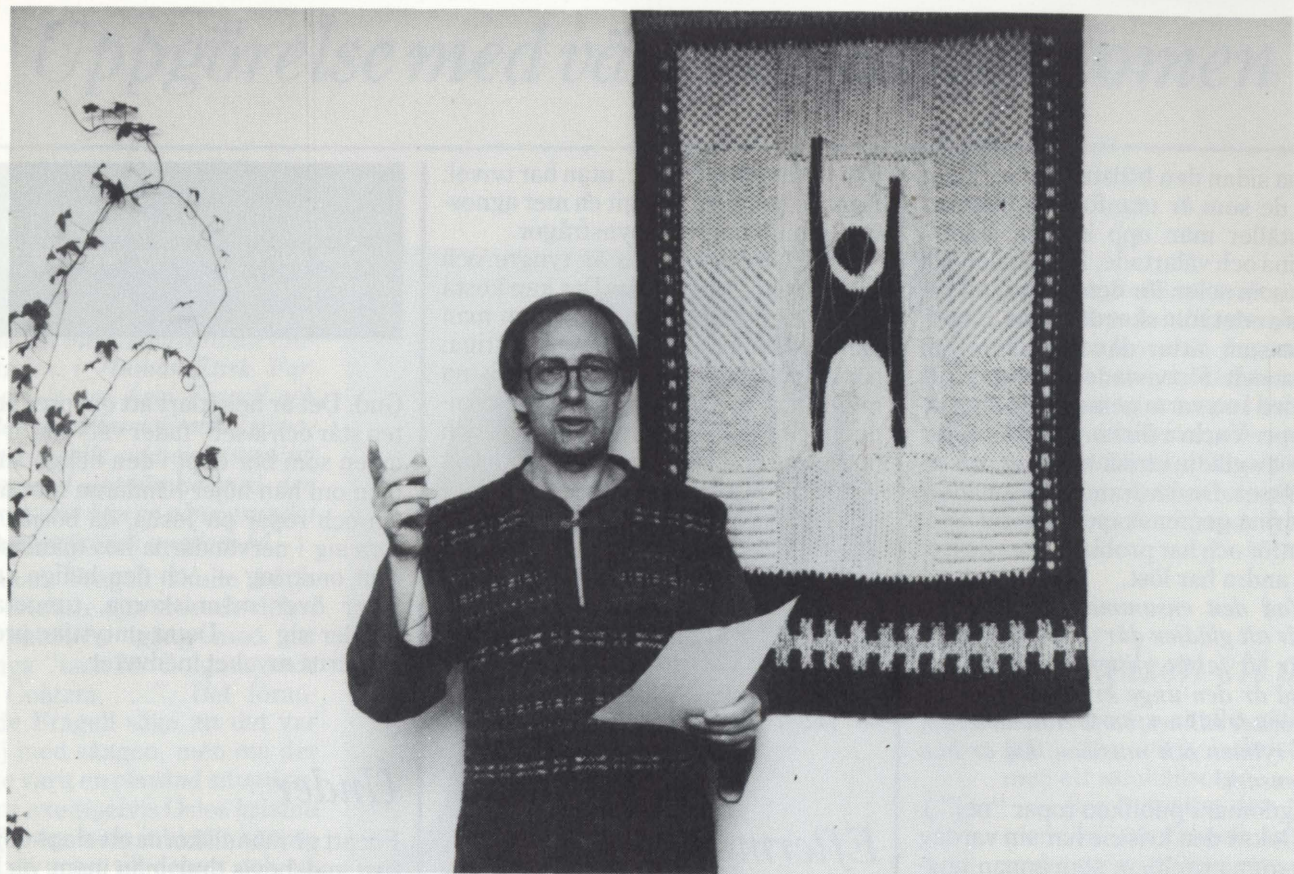
Under

För att ge människorna ett slags objektiva gudsbevis drar man inom väckelsekristendomen fram påstådda mirakler.

— Det sägs att Gud på ett särskilt sätt uppenbarar sig för de församlade, exempelvis genom språkunder på så sätt att människor plötsligt börjar tala språk som de inte förstår. Vid dessa tillfällen kommer Gud ned direkt i den enskildes sinne och hjärta och använder hans talorgan. Detta uppfattas som ett Guds mirakel. Och ännu mer ett under blir det, när talet uttyds, alltså översätts till norskt språk.

— Man håller också på med vad som kallas helbräddagörelse genom bön. Jag har varit närvarande vid hundratal möten där någon som varit speciellt utvald som redskap åt Gud har framträtt och bätt för sjuka — *men aldrig har jag sett en människa bli helbräddad*! Om någon i denna församling kan komma fram här och ge mig namn och adress till någon som blivit gudomligt helbräddad och vi kan få detta bekräftat av läkarvetenskapen, då är jag villig att betala 10.000 kronor till den karismatiska rörelsen! Man talar om mirakler — men det som sker är självklart att de psykosomatiska förhållandena kan ändras, *men aldrig* har en förlopad kroppsdels växt ut igen, *aldrig* har det skett saker som bara kan förklaras genom ett gudomligt ingripande!

Referat av SM från en kassetinspelning, som har utgetts av Stiftelsen Humanist, Postboks 6789, St. Olavs plass, N-0130 Oslo 1, Norge.

LEVI FRAGELL: — DET VAR DEN ROMERSKE KEJSAREN KONSTANTIN SOM GJORDE ATT VÄSTERLANDET BLEV KRISTET!

Ny tid, ny livssyn

Den 12 januari i år höll Levi Fragell i Human-Etisk Forbunds lokaler i Oslo ett föredrag om *en ny tids livssyn* — ett tema som han tidigare behandlat i en rad föredrag på olika platser.

Han inledde med en fråga till åhörarna om någon hade undrat över varför inte guden Mithras hade anhängare i staden!

— Att vi inte är Mithrasdyrkare här, att det inte finns en stor helgedom till Mithras ära här i staden, att inte folk går i stora skaror till helgedomen för att dyrka Mithras, detta är en ren historisk tillfällighet, sa Levi Fragell. Vi kunde mycket väl ha haft Mithrasdyrkan som statsreligion i Norge. Det kunde ha stått i grundlagsparagraf 2: *Mithrasdyrkan skall vara statens officiella religion*. Men det blev inte så.

— *I romarriket var Mithrasdyrkan mycket populär. Under en period hade den ett slags övertag över andra livsåskådningar. När romarrikets soldater flyttade sina läger norrut i Europa till nya länder, då var det Mithraskulten de tog med sig. Den spreds alltså över världen på det sätt som religioner brukar spridas: med hjälp av soldater.*

— Men varför blev det till slut kristendomen och inte Mithraskulten som segrade i Europa? Det är inte lätt att säga vilka överväganden som kejsar Konstantin gjorde, när han på 300-talet bestämde att kristendomen skulle vara statsbärande religion i romarriket. Kanske hade han fäst sig vid de ställen där Paulus säger att all överhet är tillsatt av Gud. Kanske ansåg han att en del ställen i evangelie- och brevlettera-

turen, som de kristna studerade så flitigt, stämde väl överens med en imperiebyggares behov. Kanske fann han att en religion som predikade att man skulle ge kejsaren vad kejsaren tillhörde och som accepterade den rådande samhällsordningen som en del av sin lära, var idealisk för en kejsare. Det är inte orimligt tänka sig att Konstantin gjorde sådana överväganden.

— Men frågar man en hängiven kristen varför kristendomen segrade, då får man väl svaret att det berodde på att den var sann — inget kan stå emot sanningen — och att Guds kraft verkade genom den. Däremot är det nog inte många troende som på frågan vad som bestämmer religionstillhörigheten svarar att det avgörande är i vilken del av världen man är född och vad ens

förfäder trodde på. Men så är det.

— Kejsar Konstantin är ett exempel på hur en politisk maktbävare bestämmer vilken livssyn som skall få härskat i en del av världen. Själv var han inte kristen, fastän han så småningom lät döpa sig, långt efter det att kristendomen blivit införd som statsreligion i romarriket.

— Det är alltså bland annat geografiska, politiska och ekonomiska förhållanden som avgör vilken tro en människa har.

— Det brukar anses att kristendomen kom till Norge för cirka 1.000 år sedan — men jag skulle hellre säga för 400—600 år sedan, ty norrön religion levde kvar på landsbygden långt in i vårt eget årtusende. Först efter reformationen kan man säga att kristendomen var fullt utbredd i Norge. Innan dess fanns här en norrön religion med mycket längre tradition i Norge än den kristna förkunnelsen.

Kristendomens återgång

Levi Fragell känner sig säker på att vi nu börjar se slutet på den tid när kristendomen är den mest utbredda livsåskådningen i Norge.

— Ingenting tyder på att de kristna positionerna håller på att byggas ut, säger han. Ingenting tyder på att de nya generationerna helhjärtat sluter upp kring den kristna religionen. Tvärtom: Vi märker i vår tid ett stort avfall från religiös tro.

Men Fragell, som är uppväxt i väckelsekristen miljö, dömer inte helt ut den kristna tron. Han säger att den kan ha sitt värde för dem som tror. Men den har gynnats genom särskilda privilegier och kunnat bygga upp en stor organisation som hela norska folket på ett eller annat sätt blivit indraget i. Dessa privilegier är en förklaring till den kristna trons stora utbredning i Norge.

— Idag är tiden kommen när denna hittills gynnade livssyn måste vika tillbaka — om vi inte skall få uppleva ett samhälle i moralisk och värdemässig upplösning, anser Fragell. Ty den kristna tron har motbevisats av ny kunskap så att den inte längre är trovärdig. Den saknar också etisk bärkraft därför att de etiska reglerna härrör från en avlägsen tid med annan kunskap och ett annat sätt att tänka.

— *Kyrkan uppehåller nu sin hegemoni genom yttre strukturer, men det inre livet är dött, kallt, oengagerat. Själva kärnan i religionen har förlorat sin kvalitet.*

Moral utan kristen tro

— I detta läge behövs det, säger Levi Fragell, att folk träder fram och förklarar att det är möjligt att vara en anständig människa, att leva sant och riktigt, att vara en god medmänniska och att ha något att tro på och leva för, även om man inte tror på de kristna dogmerna. Och vi humanetiker försöker säga detta — även om vi inte vill vara några evangelister och omvända människor till en ny livssyn. Men vi vill ha sagt att man kan vara en moralisk människa även utan en religiös tro.

— Processen bort från en tro som inte längre håller kan vara smärtsam. Den är särskilt smärtsam när en livssyn har utgett sig för att vara den *enda* sanningen bland alla livsåskådningar, den *enda* vägen till frälsning för alla människor i alla tider. Enligt Johannes evangelium, 14:e kapitlet, säger Jesus: "Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig." Mot den bakgrunden är det begripligt att sådant som jag säger kan göra människor förvirrade, ledsna, sårade och förbittrade.

Fyra punkter

Levi Fragell tar upp fyra punkter som han menar är viktiga i den humanetiska livssynen. Den första punkten kallar han det universalistiska perspektivet.

— Vår livssyn har ett världsomspännande perspektiv. Den är inte lokalt bunden och inte bunden till någon person eller några skrifter. Human-Etisk Forbund i Norge är ingen Kristian Horn-sekt. Vi vill inte lansera någon ny katekes eller bibel och säga till folk att "här har ni det, detta är vad ni skall tro på". Det kan inte uppstå några livssynskrig mellan nationer som har olika tolkningar av vad sann humanetik är för något. . .

— Är det möjligt att finna för alla människor gemensamma värden, som kan utgöra grunden för en humanetisk livssyn? frågar Levi Fragell, och han svarar:

— Ja, det är möjligt! Den mest kända av alla etiska grundregler är den så kallade Gyllene regeln: *Allt vad du vill att människor skall göra dig, det skall du också göra dem*. Regeln är mycket gammal och har funnits i skilda kulturer. Den återfinns i gamla kinesiska skrifter ett par tusen år f. Kr. och hos gamla indiska och grekiska tänkare — och man finner den senare i Jesu förkunnelse.

— Ett gott exempel på för alla människor gemensamma värden är FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna från 1948. I 30 artiklar finner vi vår tids etiska värderingar klart och tydligt uttryckta. Där talas om fredens nödvändighet. Där hävdas att vi måste acceptera människor som är annorlunda än vi själva, antingen på grund av hudfärg, språk, religion, kön eller social ställning. Detta dokument har världens nationer kunnat ena sig om, så att vi idag kan grunda mycket av vår undervisning och vårt handlande på dess principer.

Fragells andra punkt gäller grundförutsättningen för en värdefull livssyn, nämligen att den är sann.

— Sanningsfrågan är ett stort problem för en livssyn som överlever sig själv. Därför är det nödvändigt att acceptera att en livssyn måste förändra sig i takt med samhällsutvecklingen.

— När jag var tonåring, avlade jag kristna vittnesbörd med, tror jag, samma glöd som de andra. Men mer än en gång gick jag hem från ett evangeliskt möte med frågan, som jag aldrig vågade ställa högt: *Men är detta verkligen sant?*

— Den frågan är världens viktigaste fråga. Där det är tillåtet att ställa den, där finns hopp, men där det inte är tillåtet att ställa den, där finns inget hopp. Därför skall vi motarbeta dogmatiska, totalitära livsåskådningar, där ingen får stå fram och fråga: Är det sant, det som prästen säger?

— Humanetiken har inte många regler. Men vi har en, och den lyder så här: *Tro inte på någonting som du inte har riktiga grunder tro är sant*. Filosofen Ingemar Hedenius har sagt detta. Kristian Horn har talat om att ärligheten vid kunskapens gränser innebär att vi inte skall träda över gränsen till spekulationerna och framställa dem som sanningar.

— *Vi humanetiker vill återupprätta respekten för sanningskravet inom livssynsområdet.*

Så övergår Levi Fragell till sin tredje punkt, som handlar om drivkraften bakom en livssyn.

— Vad finns det för drivkraft bakom humanetiken? Jag tror att en drivkraft är människokärlek. Vi humanetiker sätter människan i centrum. Vi ser människan som det yppersta väsendet, och vi handlar för människans skull. Vi grundar oss inte på religiösa uppenbarelser, utan på våra tankar om vad som är bra för människan. Vi talar starkt och klart om kärlek till människor, både människor

Forts. på sidan 8

Delförstoring av skivomslag. Ur "Inget är som drogen".

DROGEN

vägen till paradiset, vägen till helvetet

Bruket av hasch och marijuana är känt sedan tusentals år tillbaka. Men det var först i mitten av 1960-talet som cannabisdrogerna blev vanliga i västvärlden. Det började omkring 1965 i San Francisco. Där samlades i den delvis förslummade stadsdelen Haight Ashbury det folk som kallades hippies. Deras subkultur var en blandning av österländsk mystik, indiankultur, pacifism, fri sexualitet — och droger, främst hasch och marijuana.

1967 nådde hippiekulturen sin höjdpunkt, och San Francisco kallades "kärlekens stad".

Hippiekulturen tog slut. Men drogkulturen bredde ut sig över världen. I dess spår följde sönderknarkade ungdomar, och många dödsfall.

Haschbruket har spritts främst genom en del av popmusiken, framförallt Rolling Stones och Beatles och i Sverige Ulf Lundell.

Cannabisdrogerna är farliga: Skador kan uppstå, psykisk sjukdom kan bli följden. Personlighetsförändringar efter haschbruk har länge varit välkända. Den inbitne haschrökaren blir oföretagsam, inåtvänd, rusets värld blir hans verkliga värld, och den reella verkligheten förlorar i intresse för honom — han "försvinner in i sig själv". Förmågan att sköta ett arbete och att lära sig nya saker nedsätts. Med andra ord: den som röker stora mängder hasch fördummas.

Vid kraftig berusning kan tanke störningar uppkomma, såsom att gränsen mellan jaget och omvärlden suddas ut och jaget identifierar sig med exempelvis röken från den egna pipan — rökaren känner sig "kosmisk", en vän med hela världen. För omgivningen däremot tycks han vara borta, nästan omöjlig att få kontakt med.

En annan riskfaktor med det olagliga haschbruket är att den som köper hasch lätt kommer i kontakt med langare som erbjuder även starkare och farligare droger. Det är då lätt gjort att en svag själ snabbt hamnar i ett svårt drogberoende utan att ha velat det.

Thomas Nordegren och Kerstin Tunving har skrivit boken *Hasch. Romantik och fakta* (Prisma 1984) ur vilken ovanstående uppgifter hämtats. Det är en välskriven upplysningsbok bakom vilken ligger mycket forskning och journalistisk research, vars resultat presenteras på ett sakligt och lättillgängligt sätt.

Ingen förståndig person som läst boken torde vilja använda hasch.

Flower power eller destruktion

Bland sökare finns ett visst intresse för "visdomsdroger", d v s psykedeliska substanser som ger mystiska upplevel-

ser av alltings enhet och skönhet och som liknar icke-drogbaserad religionsmystik. Många har läst Grof med stort intresse. Några har kanske provat en drog, en del kanske använder regelbundet, men de allra flesta torde nöja sig med att läsa om andras erfarenheter.

Bruket av "heliga droger" för att få inre upplevelser är känt i många kulturer, bl a indianska. Drogen har varit en genväg till mystiken. Det är också känt att droger har använts för att ge raseri och mod åt krigare.

För en del nutida sökare har psykedeliska upplevelser haft stor betydelse, exempelvis för de förutvarande Harvardlärarna Tim Leary och Dick Alpert, som vi informerade om i nr 5. Det var drogen LSD som förvandlade universitetsläraren Alpert till gurun Ram Dass.

"Visdomsdrogerna" tycks kunna ge värdefulla insikter som förut varit dolda — brukaren upplever "en yttersta sanning", kontakt med Gud, ser "hur allting hänger ihop", känner en gemenskap med allt, får ett "vidgat medvetande", en ökad känslighet samt vördar och bejakar livet på ett nytt sätt. Många blir vapenvägrare och miljövänner.

Om det är på det sättet att "visdomsdrogerna" ger en bättre och fredligare mänsklighet, då kan bruket av dem inte bara försvaras, utan anbefallas, ifall det sker under översyn av ansvarskännande personer.

En mycket engagerad bok mot bruket av cannabisdrogerna hasch och marijuana har skrivits av arkitekten Allan Rubin: *"Inget är som drogen"* (Liber 1982). Han menar att en del människor som tagit droger och haft psykedeliska upplevelser blivit fredliga hippies, dragit sig undan karriärens ekorrhjul, fyllda av medmänsklighet och kärlek — medan andra har blivit punkare, våldsmän och terrorister, ty drogen kan inte bara tända det goda, livsvänliga hos en människa, utan även rakt motsatta egenskaper: å ena sidan flower power, å andra sidan destruktion, anarki och ibland apati.

Rubin menar att drogerna kan hota hela samhället. De förstärker personlighetstendenser som finns. Hos en del människor ger de fina inre upplevelser med livsbejakelse, medmänsklighet och intresse för konst, men hos andra lyfter de fram primitiva drag som eljest hålls nere i det undermedvetna, såsom aggressivitet, känslökyla, dödsinriktning, så att en del av drogbrukarna vill radera samhället, får sympati för terrorister och kanske själva blir terrorister eller mördare. Några förvandlas till "vilddjur" av drogen. Personlighetsdragen blir extremt förstärkta, och de normala hämningarna försvinner.

Rubin vill förklara en stor del av nutidens obegripliga våld som följd av

personlighetsförändringar hos drogmissbrukare.

Följden av det utbredda haschrökandet i västerlandet kan bli, menar Allan Rubin, att vi får en generation av haschskadade människor — bland dem anarkister, våldsmän, terrorister, fiender till det normala samhället. Detta skulle kunna innebära samhällets undergång.

"Flumkultur"

Rubin menar också att det finns ett samband mellan användningen av droger och uppkomsten av nyandliga rörelser. Han tror att många unga inom sådana rörelser fått sitt intresse för religionsmystik som en följd av inre upplevelser under drogberusning. Han har gått in i bokhandeln Vattumannen och där sett en massa böcker som han är främmande för i ämnen som religionsmystik, hinduism, astrologi, kosmologi och reinkarnation, och han frågar sig om det var drogkulturens bokhandel han kom in i — bruk av droger ger enligt hans mening en "flumkultur" med intresse för "översinnligheter", kosmos och mystik. Efter den inledande frågan blir Rubin *säker* i sitt omdöme. "Nog vågar man påstå" skriver han, "att det växande drogmissbruket är en utlösande faktor bakom det framväxande mystikintresset och samtidigt grundvalen för den 'nya tidsålderns' boklådor".

Det ligger *någonting* i det Rubin säger. Men man skall komma ihåg att de nyandliga rörelserna i Sverige är små — med undantag för TM-rörelsen och scientologerna, vilka båda tar in mycket pengar, har råd till reklam och når ut. Ett medlemsantal omkring hundra torde vara typiskt för de ganska fåtaliga nyandliga rörelser med österländsk anknytning som finns i Sverige. Medan däremot "gammal-andligheten" fortfarande är mycket populär med kanske en miljon troende!

Eftersom drogbruket enligt Rubin har stor utbredning, borde anslutningen till nyandliga rörelser vara större än den är, om han har rätt.

Visst kan haschrökandet ha spått på intresset för religionsmystik, hinduism, reinkarnationstanken etc., men inte så få människor utan någon drog-baserad intresseprofil har länge dragits till de ämnen som Sökaren behandlar och som tas upp i böcker som kan köpas i boklådor av typ Vattumannen.

Rubin nämner i detta sammanhang begreppet New Age på ett nedsättande sätt. Därför måste erinras om att i New Age-kretsar finns en stor medvetenhet när det gäller hälsofrågor — vegetarianer har stor utbredning där — och många är, liksom Rubin, helt naturligt motståndare till droger.

Nyandliga rörelser som Hare

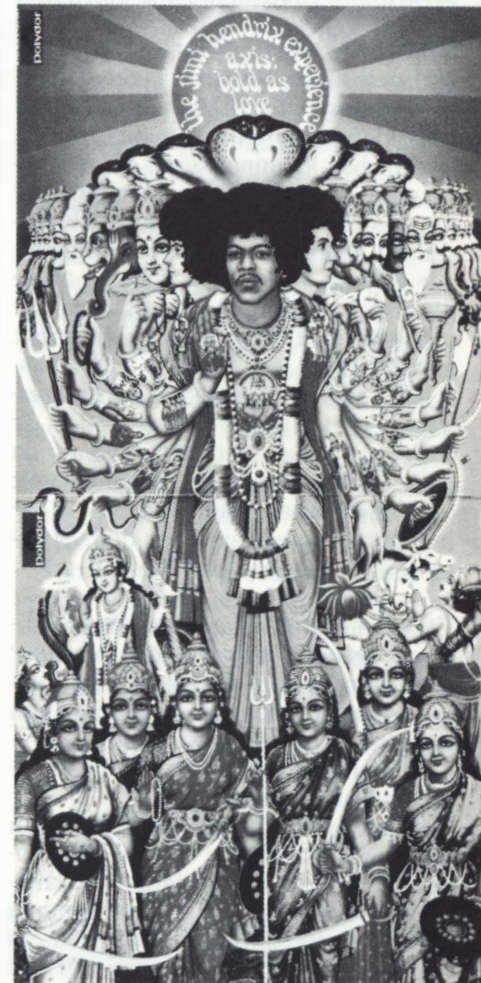

Skivomslag med österländsk religionsmystik som motiv. Ur "Inget är som drogen".

Krishna, Summit Lighthouse och Scientologykyrkan är kända för sin anti-droginställning.

Allan Rubin talar om våld, terrorism, anarki, satanism och häxeri i samband med droger. Han talar också om New Age, ockultism och nyandliga rörelser i detta sammanhang. När sedan hans bok kommer på tal — exempelvis i kristna kretsar — är det tydligen inte

Att Jimi Hendrix var drogmissbrukare är allmänt bekant. Ur "Inget är som drogen".

ovanligt att alla de nämnda företeelserna omtalas i ett och samma andetag. Detta är grovt missvisande och orättfärdigt. Men man kan förstå att det är frestande för några företrädare för traditionell tro att utgå från Rubins bok för att få tillfälle att säga något nedsättande om konkurrerande livsåskådningar.

Det drogade samhället

Det finns många droger i samhället idag. Kaffe och te hör till de milda. De verkar "uppiggande", sägs det. Men misstankar finns att gifterna koffein och tein kan framkalla sjukdomar, exempelvis cancer, i synnerhet vid omåttligt bruk. Men att kaffe- och tedrickande är till stor glädje för många kan inte bortses från.

På alkohol görs jämförelsevis starka droger. Dessa vållar oerhörda skador och är ett tragiskt samhällsproblem. Men att förbjuda dem förefaller otänkbart. Och många människor har stor glädje av en måttlig alkoholkonsumtion. Alkoholen har en positiv social funktion på så sätt att en del människor i alkoholpåverkat tillstånd kommer varandra närmare, stelheden i umgänget försvinner.

Tobaken anses stimulera tankeverksamheten. Drogen ger ett beroende, vilket är mycket svårt att ta sig ur. De som nyttjar tobak gör det i allmänhet dagligen. Skadeverkningarna är mycket stora.

Hasch är en ny drog i det västerländska samhället. Till skillnad från de ovan nämnda är den inte godkänd, utan bruket har kriminaliserats. Haschberusning har gett många människor upplevelser av religionsmystisk karaktär. Men de medicinska följderna går inte att överblicka, kanske är de lika svåra, eller värre, än följderna av tobaksbruk. Därför bör avhållsamhet anbefallas.

LSD betraktas som en av de stärkeaste och farligaste drogerna. Det är välkänt att den gett människor fina inre upplevelser, och den har gett döende en lättare hädangång — de har kunnat acceptera sin egen död. Självklart är LSD en riskabel drog.

Ett stort antal droger används i medicinskt syfte, för att påverka kropp eller själ. Många av dessa medicinskt godkända droger är mycket kraftiga, och biverkningarna är ett stort problem.

Allan Rubin motsätter sig inte medicinskt bruk av droger.

Enligt samma filosofi, att droger kan vara mediciner, bör även hallucinogena droger kunna få status som läkemedel — för själen. De skulle kunna utskrivas efter läkares och terapeuters bedömning och ges i små portioner, vid

enstaka tillfällen, under överinseende av kunniga psykologer, läkare, terapeuter, som skapar en positiv miljö kring den som tar drogen.

Ett medicinskt bruk av hallucinogena droger skulle per definition inte vara något missbruk.

Sökaren kommer att fortsätta infor-

Humanetisk livssyn. Forts.

som individer och människan som art och väsen. Vi kan aldrig säga som Paulus: "Jag eländiga människa, vem skall befria mig från denna dödens kropp?", ty vi ser kroppen som något värdefullt som skall sättas högt. Vi framhåller kroppens krafter och resurser, och vi framhåller också själen och känslorna.

— Det är inte humanetikerna som riktar ett anklagande finger mot ungdom som känner att det börjar bubbla i hormonerna. Det är inte humanetikerna som säger till ensamma eller homosexuella att *ni* får inte älska. Det är inte humanetikerna som anmäler romaner för polisen och river ner bilder från galleriväggar, arrangerar bokbål. Humanetiken skall vara en frigörelserörelse. Drifkraften skall vara kärleken till människor.

Så punkt fyra:

— En viktig fråga är: Vad skall vi uträtta utifrån vår livssyn? Det är bra att ha en livssyn som man vet att man kan stå för och som innebär en stark känsla att vara en medmänniska. Men vad skall vi göra utifrån den livssyn vi har? Vad skall vi göra med våra resurser som människor, med vår kärlek, med vår goda vilja? Det räcker inte att sitta hemma och ha det gott i goda känslor, utan vi måste vara aktiva humanetiker i samhället.

— Här måste det vara så att varje enskild humanetiker finner sina egna uppgifter. En vill rädda miljön, en annan vill arbeta för de svaga, en tredje vill reformera fångvården o s v. Det finns hundratals uppgifter för humanetiker. För min del ser jag arbete för freden som en viktig uppgift. Det beror på att jag upplever krigshotet som det största onda, som ett hotande angrepp på mänskligheten. En livssyn som ger människan högsta rang, ser självklart mord och krig som ett särskilt stort ont. Som humanetiker har vi rätt och plikt att värna livet.

Referat av SM från en kassetinspelning som har utgetts av Stiftelsen Humanist, Postboks 6789, St. Olavs plass, N-0130 Oslo 1, Norge.

mera om religionsmystiska upplevelser i samband med bruk av psykodeliska droger. Men vi rekommenderar inte någon att använda droger. Vi ansluter oss i stället till den vegetariska hälsorörelsens idéer. Denna rörelse är mot *alla* de droger som nämns ovan.

SM

Astrologisk analys

av karaktär, 7-årsperioder, dygnsrytm m m. Ange datum, tid och plats för födelsen. Ingegerd Åkesson, Box 7023, 220 07 Lund, tel. 046-13 59 03.

MEDITATIONSROCK

med huva för att avskärma yttre påverkan under meditation.

Tillverkad i 100 % bomull och finns i storlekar S, M och L.

Pris kr 450:— inkl. moms. Porto och pfsk. avgift tillkommer.

ILO Products

Box 9057, 161 09 Bromma

Utan gräns

tidskrift i tiden för dig som vill tänka globalt och fritt och bortom jordelivets horisont.

Till UTAN GRÄNS, PI 732 A, 783 02 STORA SKEDVI. — Sänd ett 68—72-sidigt provnummer (ord pris 14:50) för 10:— portofritt.

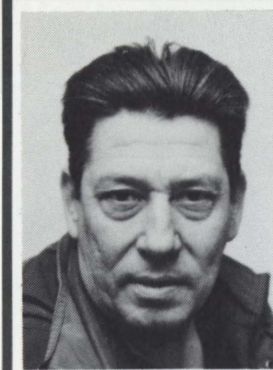
_____ Betalar när tidningen kommer

_____ Bifogar 10 kr i sedel/frimärken.

Namn:

Adress:

S 84

Bertil Falk:

Menar alla miljövänner verkligen vad de säger?

För några år sedan visade TV ett inslag från kvinnodagen i Stockholm. I samband med den förekom en demonstration mot den dåliga luften i Kungliga Huvudstaden. En demonstration mot avgasutsläpp och annan luftförorening. Mycket bra.

Det var bara det att den nyfikna TV-kameran följde med demonstranterna när de satte ifrån sig plakaten efter demonstrationen. Då plockade dessa människor, som alldeles nyss ställt så stora krav på samhället, företagen och sina medmänniskor, fram sina cigarettpaket. Snart var nedsmutsningen av miljön i full gång. Demonstranterna levde inte som de lärde.

Inför hela svenska folket förstördes i ett nafs det positiva intryck, som demonstrationen manat fram. När jag ibland påpekat för miljövänner som röker som borstbindare att man bör leva som man lär och reformera sig själv innan man rackar ner på andra, ja, då brukar jag alltid få till svar att vad den enskilde individen gör är en privatsak till skillnad från vad bilismen och industrin åstadkommer. Som om inte många bäckar små gör en stor å i alla sammanhang.

Sådana "miljövänners" inställning är naturligtvis inte värd mycken respekt. Det är en genomfalsk attityd. Den som inte fattar att trovärdigheten i ett budskap skadas, om man inte själv ställer upp på sina egna krav, ja, den har inte förstått det där med exemplets makt.

Ibland fick jag det intrycket både un-

der Vietnam-demonstrationernas dagar och under miljörörelsens frammarsch att många, men långt ifrån alla, som gick och demonstrerade, hade andra skäl för sin medverkan än själva sakfrågan. Man ville kanske vara med sina kamrater eller rent allmänt protestera mot auktoriteter. Men polityren föll av när nyhetens behag var borta.

Jag kom att tänka på det här nyligen. Per-Erik Tonell, som är lektor vid Stockholms universitet, där han leder miljövärdundervisningen, har under rubriken "Har vi tröttnat på miljövärd?" i Svenska Jägarförbundets Tidskrift *Svensk Jakt*, april 1984 tagit upp miljöintresset. Han har också vidareutvecklat sina synpunkter i radions *Vardags*.

Tonells erfarenhet av ungdomens engagemang i miljöfrågor är verkligen nedslående. Han konstaterar att unga människor med dåliga grundkunskaper i miljöfrågor kommer till cirklar och möten med en redan färdig uppfattning, som de snappat upp någonstans i förbifarten. De är sällan villiga att lyssna och lära sig något.

Tonell frågar sig också vart Miljöpartiet tagit vägen. "Vem har hört talas om det i riksdebatten? Det tycks mig som om miljövärdintresset ibland sitter väldigt löst. En tids kampanj och sedan total tystnad. Tur att det finns sjuttiofemåriga organisationer som Svenska Naturskyddsföreningen som år efter år stretar på och inte bara dansar en sommar."

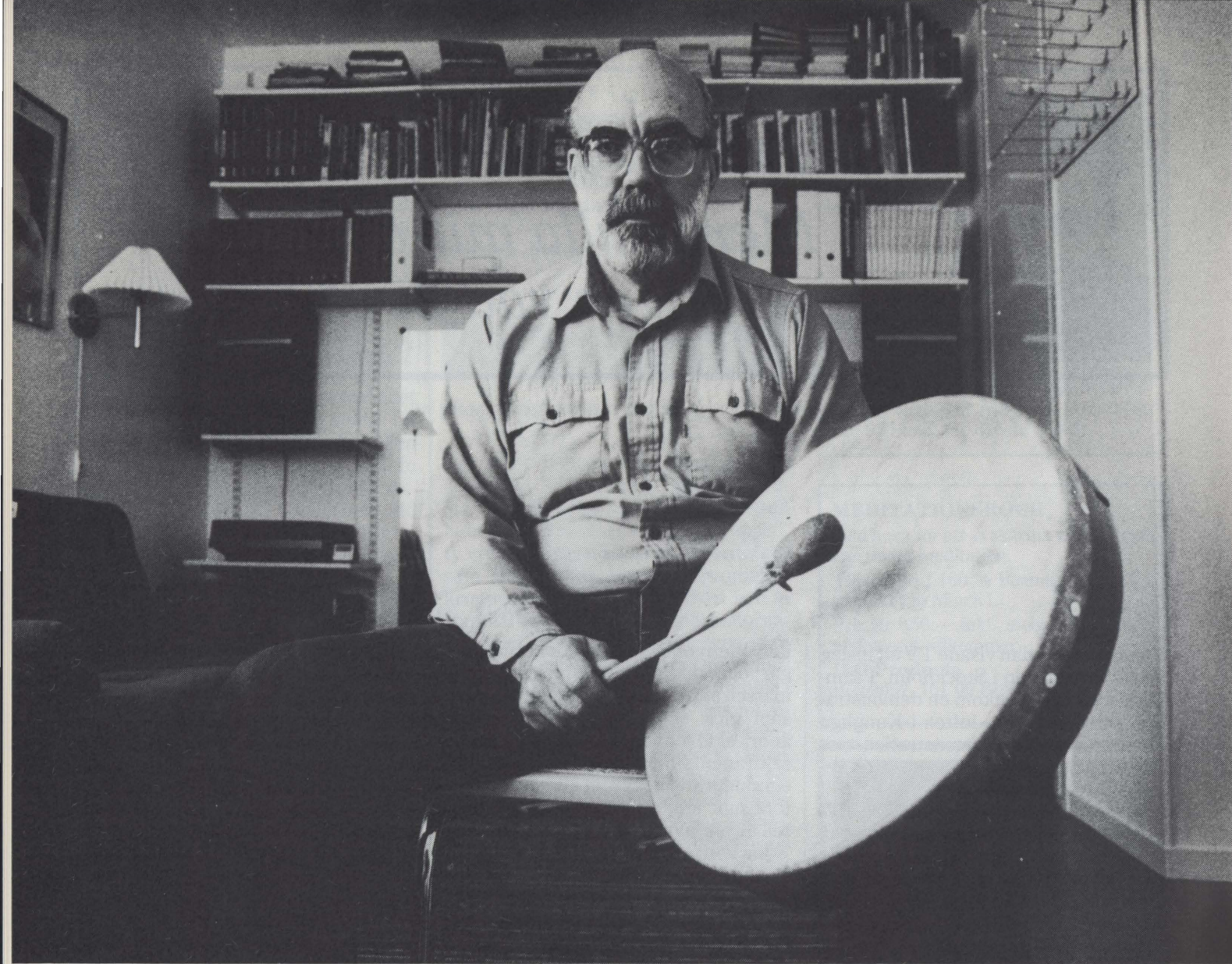
Det är illa ställt om engagemang i

olika sammanhang bara är modetrender, som ska ge folken ny kick innan de rusar vidare till nya upphetsande standpunkter och upplevelser. En fråga som på något underligt sätt trots allt tycks ha fortsatt att engagera människor i vårt land under flera årtionden är Sydafrikafrågan. Jag var själv med om att arrangera en stor demonstration mot förtrycket av den svarta majoriteten i Sydafrika. Det var för över 20 år sedan. Det är glädjande att se att Sydafrika inte glömts bort sedan dess.

Men kanske var de hoppingivande ungdomsrevolterna med alla sina överdrifter mera uttryck för den dåtida ungdomens inre problem än ett uttryck för ett sant engagemang för en rättfrågig sak. Och även om det i många fall var fråga om ett både/och (det ena behöver ju inte förskjuta det andra), så bör man ha det med i beräkningen.

Framför allt menar jag, att varje individ som anser sig vara en miljövän bör börja med sig själv. Är man så stor motståndare mot luftföroreningar att man till och med går ut och demonstrerar, då bör man avstå från att miljöförorena själv. Det är ett grundläggande krav. Man kan ju fimpa och använda pengarna till att plantera ett trädexemplis.

Som sagt. Det är svårt att känna respekt för människor, som ställer stora krav på *dom andra* men själv gör det som de predikar emot. Kanske Tonell har rätt. Omtanken om miljön var måhända inte så starkt förankrad hos människorna, som det ett tag verkade.

Michael Harner. Foto: Örjan Björkdahl, Pressens Bild.

Ishamanismen är alla ledare

Av Jörgen I. Eriksson

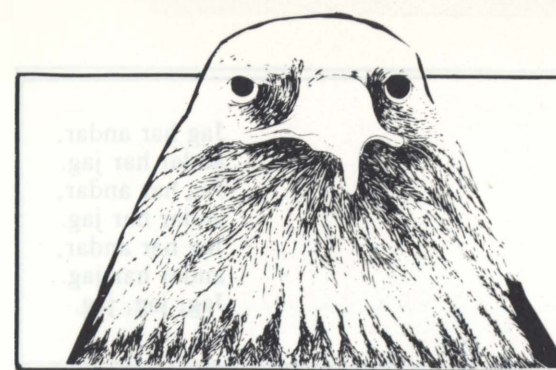
Kan 25.000 år gamla metoder för att bevåra hälsa och bota sjukdomar användas med framgång av dagens storsidsmänniskor? Kan människor i allmänhet lära sig att bota sjukdomar? Kan man skaffa sig visdom på egen hand utan ledare och gurus?

Människor som är verksamma inom vad som kallas den nya shamanismen besvarar dessa tre frågor med ett tveklöst ja. Shamanismen, denna uråldriga basläkekonst från människans förhistoriska dagar, gör nu en återkomst på många håll i den industrialiserade vär-

den. Det är denna återkomst bland de vita folken som har kommit att kallas den nya shamanismen, till skillnad från den gamla shamanismen som lever i obruten tradition bland så kallade primitiva — indianer, eskimåer, samer, sibiriska folk, australiska urinvånare m fl.

De nya shamanerna är ofta relativt unga eller medelålders människor med intellektuell bakgrund som sökt sig tillbaka till shamanernas ursprungliga vetande för att där finna lösningar på problemen med sjukdomar och förödelse

av naturen. Ibland träder gamla shamaner fram och delar med sig av sitt vetande till de vita som vill lära sig. En sådan man är t ex den indianske läkaren Rolling Thunder, som tidigare skildrats i Sökaren. En del andra framstående lärare på området är människor av blandad etnisk bakgrund eller vita som genom att överskrida ras-, kultur- och nationsgränser så att säga bygger bryggor från den gamla shamanismen till den nya. En sådan man är professor Michael Harner i New York. Han är både en aktad och respekterad

Ill. ur "Shamanens väg".

Kom, kom
Magins andar,
Om ni inte kommer
Kommer jag till er.
Vakna, vakna
Magins andar,
Jag har kommit till er,
Res er ur sömnen.

antropolog och en praktiserande shaman, som invigts bland indianer i Amazonas. Hans bok *Shamanens väg*, har på bara några år blivit en klassiker i ämnet och är den första handbok i shamanism som getts ut. Tidigare har shamanens kunskaper överförts i liten skala till en eller några få lärjungar, men inom den nya shamanismen skrivs böcker, broschyrer och hålls kurser där många människor ges tillfälle att lära sig dessa mångtusenåriga metoder. En av anledningarna till den nya taktiken är det allvarliga läge jorden och dess arter befinner sig i. Genom att sprida de shammans insikterna i det fördolda hoppas alltför många shamaner att utvecklingen ska kunna påverkas så att den nuvarande katastrofkursen läggs om.

Michael Harner reser runt en hel del och lär ut shammans grundmetoder. Han besökte i somras Sverige för andra gången och jag fick då tillfälle att göra en intervju om den nya shamanismen med denne drygt 50-åriga imponerande amerikan, som med sin kraftfulla gestalt, sin stora humor och skickliga pedagogik gör ett mycket medryckande intryck. Hans grånande hår och skägg och blicken avslöjar att han, lika lite som någon annan shaman, har fått sina insikter utan lidande och uppoffringar.

Shamaner har funnits i alla kulturer där de fungerat som botare, ceremoniledare och -bevarare, poeter, sångare, dansare, andliga ledare, heliga politiker, villebrådssparare m m. Det karakteristiska för shamaner är deras förmåga att med hjälp av trummor, dans, sång eller droger förändra sitt medvetandetilstånd och träda in i andra världar, den icke-ordinära verkligheten. Där, i undervärlden eller övervärlden, får shamanen det vetande han behöver för att bota sjukdomar, rätta till obalanser i naturen, spåra villebråd eller råda bot på missväxt. Shamaner har alltid ansett att de under sin trance gör själsresor, och de första shamanerna har ansetts kunna flyga även i den här verkligheten. Harner använder beteckningen den shammans resan på dessa inträden i en icke-ordinär verklighet där shamanen finner skyddsandar och olika hjälpandar som bistår honom vid sjukdomsbotande. Dessa andar är shamanens förlängda organ in i den icke-ordinära verklig-

heten och till skillnad från en schizofren är det ett konstruktivt, eftersökt vansinne shamanen upplever. Han går in i sitt vilda, sitt okända och återkommer med insikter som hjälper andra och jorden. Kärnan i Harners sympatiska budskap är att vi moderna människor utan problem kan tillägna oss dessa gamla, glömda förmågor, att kulturell prägling och uppfostran spelar en underordnad roll, att shamanismen är en vardagsteknik och att den omöjliga centraliseras, dogmatiserar eller byråkratiseras till kyrkliknande institutioner.

Den nya shamanismen har utvecklats främst i nordliga trakter, berättar Michael Harner. Söder om en linje från Washington till södra Kalifornien, liksom söder om de europeiska alperna finns föga intresse. Det hänger kanske samman med att den gamla shamanismen har varit starkast bland nordliga folkslag. I övrigt har Harner ingen bra förklaring till fenomenet. Det är omöjligt att veta hur många nya shamaner det finns, eftersom de arbetar oberoende av varandra, men Harner gissar att det i USA rör sig om 1000-talet medan det i Västtyskland finns kanske 100-200. I Sverige finns det shammans nätverk Yggdrasil som knyter samman människor med intresse för shamanism. Hur många av dess 200 medlemmar som medvetet arbetar med shammans metoder är svårt att veta.

Jag bad Michael Harner att beskriva den nya shamanismens karaktär:

— Det är mycket svårt att beskriva något som just håller på att utvecklas. Ursprunget kommer från vår mest avlägsna förhistoria och principerna i den nya shamanismen är desamma som användes av våra förfäder och som används av nutida så kallade primitiva. Den viktigaste frågan är vilket inflytande på världen som den nya shamanismen kommer att ha. Jag tror att tiden nu har kommit för en rörelse bort från tros-system som grundar sig på andra människors uppenbarelser. Statsreligionernas tid är förbi. Många människor vill ha något mera än en tro och i det avseendet har shamanismen en mycket viktig framtid, främst för västerlänningar. De östliga religionerna är inte system som känns natur-

liga för det västerländska samhället, medan shamanismen en gång fanns här. Shamanismen är också ett aktivistiskt system som i många avseenden passar västerlänningars läggning. Inom ett eller två århundraden kan shamanismen ersätta den organiserade, centraliserade, byråkratiserade trons roll för många västerlänningar. Shamanismen är inte en religion utan en metod som leder människor till vissa slutsatser. Det shammans medvetandetilståndet gör oss andligt och känslomässigt medvetna på en mycket djup nivå om att vi är ömsesidigt beroende av allt liv på den här planeten. Utbredningen av shamanismen kommer att ha en viktig effekt när det gäller medvetandet om världens ekologiska kris, när det gäller medvetandet om hur man sluter fred med varandra och när det gäller medvetandet om människors samhörighet med andra människor och med andra livsformer.

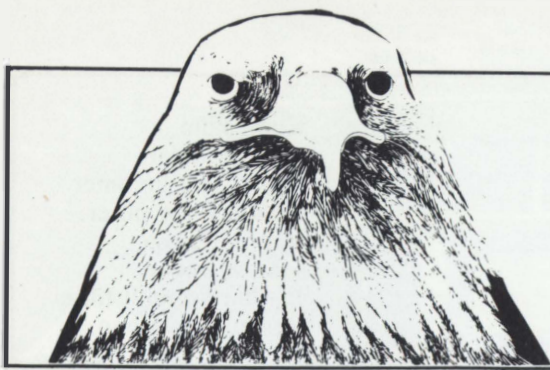
Harner hänvisar också till det ökande sökandet efter hälsa, där han anser att shamanismen öppnar människors medvetande om de möjligheter de själva har att aktivt hjälpa till med att hela andra, sig själva och jorden.

Jag påpekar att shamaner aldrig har varit särskilt talrika och att det kan förefalla som om det är för få människor som arbetar med shammans metoder för att det ska få någon betydelse för världens utveckling.

Harner svarar då att en av förklaringarna till att det inte finns fler shamaner är att shamanismen kräver ett större självförtroende än andra andliga discipliner. Shamaner har heller inga kloster, ashrams eller gurus till hjälp. I shamanismen måste man lita till sig själv. Han påpekar också att hos en del sibiriska och indianska folk har varje hushåll haft en shaman, som har hjälpt sin egen familj. Utöver dessa icke-professionella shamaner har det även funnits mäktigare shamaner, som var betydligt färre. Inom den nya shamanismen kan vi få många liknande hushållsshamaner, menar Harner. Det kan vara vanliga människor som litar till sig själva och arbetar för att hjälpa sina familjer, sina vänner och hela jorden.

Han fortsätter:

— Det handlar inte så mycket om

Jag har andar,
andar har jag.
Jag har andar,
andar har jag.
Jag har andar,
andar har jag.
Jag, jag, jag.

vem eller hur många som har förmågan utan mera om vem som verkligen vill bli shaman. Genom mina kurser har jag funnit att omkring 90 procent av deltagarna har shamansk förmåga. Något av det mest storslagna med shamanismen är dessutom att den återför svaret till varje utövare. På mina kurser brukar jag betona att deltagarna inte ska fråga mig om svar för jag är bara en vanlig människa. I stället ska de söka svaren i den icke-ordinära verkligheten. När människor väl upptäcker det utvecklar de ett nytt självförtroende när det gäller förmågan att lösa problem och hjälpa andra och sig själva naturligtvis. Det stora problemet idag är att arbeta shamanskt i en kultur som är icke-shamansk och där det är mycket få människor som kan stödja verksamheten. Det kommer säkert att bli bättre längre fram men just nu är det en mycket svår tid för många människor eftersom de tvingas arbeta ensamma.

För att bli erkänd som shaman måste man prestera resultat för andra, poängterar Harner. De grundläggande metoderna kan man lära sig snabbt, men ett erkännande av en människas shamanska kraft kommer inte över en natt och det krävs tid och disciplin. En del människor som attraheras av shamanismen klarar inte av de uppoffringarna utan lämnar verksamheten i besvikelse.

— Vi behöver en shamansk subkultur, säger Harner, för shamaner behöver inte bara vänner och kolleger utan också klienter, dvs folk som kommer till shamanen för att få hjälp. När en människa som arbetar med shamanska metoder väl börjar bli erkänd och uppskattad för det han gör då hoppar han inte av. Men vi lever i en svår och utmanande tid.

Vi fortsätter att tala om västerlänningars svårigheter och tvivel inför dessa uråldriga metoder. Jag får känslan att Harner inte riktigt vill kännas vid problemens verklighet. Det är faktiskt så att åtskilliga människor som är skolade i kritiskt tänkande och som gärna vill arbeta med shamanska metoder ger upp eftersom de inte kan frigöra sig riktigt från känslan att det ändå handlar om en form av verklighetsflykt. En del blir besvikna över att

de inte tycks få shamansk kraft och andra åter kan tröttna för att upplevelserna i den icke-ordinära verkligheten inte är så omtumlande som de av någon anledning väntat sig.

Harner parerar med att dessa människor ofta ger upp i förtid innan de haft tillräckliga shamanska upplevelser och att när de väl haft sådana försvinner tvivlen på att det finns djupare verkligheter än den vi vanligtvis lever våra liv i.

Må så vara, men för många västerlänningar förefaller tröskeln till dessa upplevelser vara för hög för att de ska ta sig över den. Kanske har industrisamhällets människa i gemen degenererat så till den grad att hon inte kan klara de påfrestningar som en välbildig shamanism utsätter henne för, tänker jag. Fast jag formulerar inte tanken för Harner, som innerst inne verkar att vara en obotlig amerikansk optimist, på gott och ont. Men några av hans pareringar är så bra att de måste återges:

— Om de här människorna vill göra något utöver att fundera över om det är inbillning eller inte, det de upplever, då borde de försöka bota några svårt sjuka människor. Lyckas de inte, ja då kan de lämna shamanismen! Om de lyckas då bör de hitta flera sjuka att bota. Gör underverk! Misslyckas de med att göra underverk har de uppenbarligen arbete att utföra. De måste använda sin fantasi. Vad kan de göra för att hjälpa andra människor? Vad kan de göra för att hjälpa jorden? Har de försökt allt de kan? Lyckades de? Lyckades de inte har de arbete att utföra. Om de inte lyckades borde de inte bli uttråkade utan se det som en utmaning. Det räcker inte med att göra shamanska resor utan allvarliga avsikter. Resorna måste genomföras för att lösa viktiga problem.

Harner blir starkt engagerad när han talar om detta. Och ur honom strömmar inte något som är typiskt amerikanskt eller new age-aktigt eller så. Nej det är något indianskt över honom, hans uttryck, hans blick, och jag kommer att tänka på den känsla jag fick när jag mötte medicinmannen Rolling Thunder. Bakom den välformulerade fasaden döljer sig något arkaiskt, förhistoriskt, och ett allvar, ett engagemang för hela skapelsen som inte är

intellektuellt utan betydligt djupare än så. Jag känner att mannen bredvid mig har genomgått så omskakande upplevelser för att nå sitt vetande att det är lätt för mig själv att falla in i andäktig tystnad och beundran. Fast någon sådan vill han minst av allt ha.

— Så länge världen hotas av undergång, så länge som vi har personliga problem, så länge det finns olycka och sjukdom har vi inte gjort vårt arbete, fortsätter Harner. Vi har inte lyckats. Vi bör medvetet söka mera framgång för att ändra på detta tillstånd. Det räcker inte med att upprepa bekväma ritualer om världen håller på att gå under. Shamanismen innehåller en ständig utmaning att ta reda på vad mera som kan göras åt de problem som finns. Vi borde anstränga oss till det yttersta, ta chanser och försöka med nya saker.

Hur ser då de gamla shamanerna, dvs shamaner i så kallade primitiva kulturer, på den nya shamanismen?

— En del av dem vet en del om den nya shamanismen, med de flesta vet mycket litet eller inget alls än så länge. Jag själv försöker agera mellan dessa världar och en del märkliga saker börjar hända nu. Jag utbildar allt oftare amerikanska indianer i shamanska metoder. Nyligen utbildade jag en grupp eskimåer från Kanada som ville återuppliva shamanismen i sin kultur. Det fanns inget sätt för dem att lära sig shamanism av sitt eget folk eftersom traditionen är utdöd. Så jag lärde dem en del grundläggande saker och de kommer att integrera det i sina liv. Inom fem år har de säkert återupplivat sin shamanism. Längre fram blir det säkert mer samarbete mellan gamla och nya shamaner allteftersom de lär sig mer om oss och vi mer om dem.

Kan det vara så att den nya shamanismen är en bekväm länsstolsshamanism som de gamla shamanerna inte vill ha att göra med? undrar jag.

— Inte så vitt jag vet. Om en människa är shaman kommer andra shamaner att veta det. En riktig shaman vet hur han ska känna igen en annan shaman oavsett kulturtillhörighet. En riktig shaman är en människa som hjälper andra. Om någon kommer hem till en shaman och säger: "Var snäll och hjälp mig, det är någon hemma som håller på att dö!", då måste shamanen hjälpa.

Det finns ingen länsstolsshaman. Där emot kanske det finns länsstolsmäniskor som tror att de är shamaner.

Den shamanska diagnostiken och behandlingen kan vara en tämligen komplex process, där shamanen i allmänhet går i trance för att få hjälp av sina skydds- och hjälp-andar. Sjukdomen har en andlig aspekt som behandlas i den icke-ordinära verkligheten, ofta med icke-ordinära metoder. Hur shamaner botar genom att i undervärlden hämta skyddsandar åt sina patienter och hur de suger ut skadliga intrång ur patienten har jag tidigare skildrat i Sökaren. Det är kanske den vanligaste behandlingsformerna, men shamaner använder även sånger och formelläsning mot sjukdomar, de kan på olika sätt driva ut sjukdomsandar ur patientens kropp och de kan överföra sjukdomen till föremål eller djur.

Men biter de här metoderna på människor som innerst inne inte kan tro på dem? Även om de fungerar bra på så kallade primitiva kanske de inte är anpassade till moderna människor?

— Det är inte relevant om folk säger sig tro på det ena eller det andra, eftersom shamanen agerar på en mycket mer grundläggande nivå, svarar Harner. En nivå bortom människans normala medvetandetilstånd. Vi får inte inta en alltför psykologisk ståndpunkt här. Det spelar ingen roll om den människa som ska botas är öppen för metoderna eller ej, eftersom vi arbetar på en helt annan verklighetsnivå. Men låt mig ändå, trots faran med det, använda en psykologisk modell. När trumman används rätt är dess kraft så stor att den bryter igenom västerlänningens blockeringar. Trummans kraft är storslagen. Efter 5–10 minuters trummande når man den andra människan på en mycket djup nivå och det spelar ingen roll vad han lärt sig i skolan, på universitetet eller genom sin uppföstran. Min erfarenhet är att det inte spelar någon roll vad den andra anser att han tror. På en djup nivå är vi alla andliga varelser med ett djupt medvetande om vad som är möjligt. När en människa är i fara kan hon nås och få hjälp.

Harner berättar att han ofta kontaktas av människor som vill bli botade

Mina andar
är som fåglar,
och vingarna
och kropparna är drömmar.
Jag har andar,
andar har jag.
Jag, jag, jag.

men att han själv tar sig an patienter bara under mycket speciella förhållanden. Han ser som sin främsta uppgift att lära andra att bota så att många, många människor kan bota många, många andra.

Ja, varför reser han egentligen runt på detta sätt och lär ut shamanska metoder? Han skulle ju kunna nöja sig med att vara en framstående professor i socialantropologi i New York med allt vad det medför.

— Genom att komma i kontakt med en djupare verklighet kan vi komma till sams i tid för att rädda livet på den planeten. Jag talar ofta om den ordinarie och den ocke-ordinära verkligheten, men när man har gjort tillräckligt med shamanskt arbete då vet man vilken verklighet som är den djupare. Det är mycket viktigt för folk att mötas i den verkligheten och få en större respekt för de grundläggande principerna för universums kärlek och harmoni. Vi måste förstå att i den här mer ytliga verkligheten måste vi göra oss av med många saker som folk i allmän-

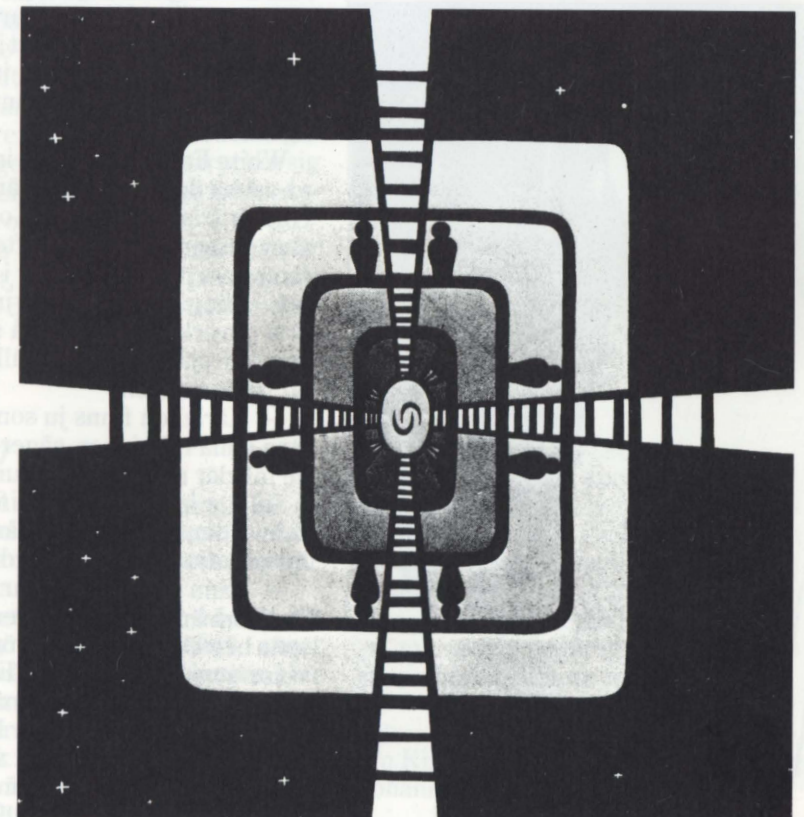
het anser vara mycket viktiga men som i själva verket är oviktiga eller destruktiva. Min vision är överlevnad, mitt hopp är överlevnad och metoden är att komma i kontakt med den djupare verkligheten.

— Men det verkar för din del att vara något mer än ett intellektuellt beslut att rädda jorden, säger jag och hans svar övergår i en viskning.

— Intellektet är för mig en mycket yttlig del av verkligheten. Om vi går till den djupare verkligheten finner vi att det finns något mycket djupare än intellekt ... En av de underbara sakerna med shamanismen är att det inte finns en enda frälsare. Alla är frälsare om de vill. Det handlar inte om vad några få ledare gör eftersom alla som gör shamanskt arbete är ledare. Alla.

De som vill komma i kontakt med det shamanska nätverket Yggdrasil kan skriva till artikelförfattaren: Jörgen I. Eriksson, Stallgatan 14 B, 194 32 Upplands Väsby.

Målning av en Hopi-konstnär. Ur "Shamanens väg" av Michael Harner.

White Eagle Lodge

Vita Örnens budskap: kärlek och tjänande

White Eagle Lodge är en andlig orden, som samlar sig kring budskap från White Eagle (Vita Örn) genom mediet Grace Cooke. Rörelsen startades i England för ett halvt sekel sedan och har sitt huvudkvarter där, men är spridd i många länder, inklusive Sverige.

Grace Cookes mediumskap började 1913, när hon blev tillfrågad om hon ville hålla seans på ett spiritualistiskt möte. Man kände till hennes "naturliga psykiska kraft". Efter detta blev hon ett mycket omtyckt medium. I 23 år tjänade hon den spiritualistiska rörelsen tills, 1936, en självständig andlig rörelse bildades kring hennes mediumskap.

White Eagle, som talat genom Grace Cooke i trans, anses vara en representant för de Vita Bröderna, vilka vakar över mänsklighetens öde. Han betraktas som en högt initierad andlig lärare, vilken även i många av sina fysiska inkarnationer som bl a indianhövding och tibetansk munk varit en älskad vis-

hetslärare.

I mer än 40 år har White Eagle överbragt andlig visdom genom sitt instrument. Men sedan Grace Cooke lämnade sin fysiska kropp för sex år sedan, förekommer inga andemeddelanden inom White Eagle Lodge.

Grupp i Göteborg

Sökaren har träffat Sandor Huszár, ledaren för Göteborgsavdelningen av Svenska White Eagle Lodge. Han säger med stor övertygelse och entusiasm att för honom har White Eagles undervisning blivit *vägen*, hans väg att växa andligt och tjäna.

— När vi hunnit en bit i vår inre utveckling, vill vi gärna ställa oss i tjänst hos något ideal, säger Sandor. Då gäller det att hitta vad som är rätt för en själv — och inte låta sig ledas in på något som har sin grund i ytliga tankar och önsknings eller något som man inte har mognad nog att genomföra.

— Jag ville tidigare starta en skola för helare, men fann att det inte var min främsta uppgift. Arbetet inom White Eagle Lodge däremot känns som det rätta för mig.

White Eagle Lodge gör inte anspråk på att ha den enda rätta läran. Sandor Huszár framhåller att för olika människor passar olika vägar, eftersom vi befinner oss på olika stadier i vår andliga utveckling. Så Sandor vill inte till varje pris påverka andra att gå samma väg som han själv. Men han välkomnar alla att gå den vägen.

— Kärleken finns ju som en grundsten i alla religioner, säger han, även i de fall där religionen har urartat.

Sandor är konstnär och försörjer sig som sådan. Han målar människor, natur och djur samt även andliga motiv.

— Sann konst, påpekar han, är sådan som är andligt inspirerad och kan lyfta betraktaren till en skönhetsupplevelse som varar. White Eagle säger, framför allt till oss konstnärer, till oss som skapar och som lever kreativt och givande: "Jag ber er alla att koncentrera er på skönhet. Det finns så mycket oskönt på jorden, överallt i livet —

oskön form, färg, rörelse, musik och ljud — men framför allt i tanken. Genom att koncentrera er på skönhet i er omgivning, i er själva och i era tankar kan ni överföra skönhet till andra. Genom att koncentrera er på skönhet skapar ni sådan till glädje för era medmänniskor."

— Mycket som går under beteckningen konst, är bara en spegel av upphovsmannens inre tillstånd och kan vara andligt nedbrytande för betraktaren.

Kärlek

White Eagle Lodge är en orden på kristen grund. Kärnan i dess filosofi är tron på den eviga anden Kristus, Guds Son, vilken är Ljuset, det andliga Ljuset, som är Guds gåva inplanterad i allas hjärta och den drivande kraften bakom allt gott i världen. Detta kärlekens ljus, eller viljan till det goda i varje människas hjärta, fick, anser orden, sin mänskliga tolkning i fullaste mått i Jesu liv.

Medlemmarna i orden anser att deras lära innebär ett återupprättande i vår tid av den forntida visdomen som är grunden till alla gamla stora religioner.

Universum styrs av lagar, säger man — andliga lagar och fysiska lagar. Den övergripande andliga lagen är Kärlekens Lag. White Eagles hela undervisning syftar till att hjälpa oss förstå och leva i harmoni med dessa lagar och, framför allt, att hjälpa oss förstå kärlekens verkliga betydelse — den kärlek till det goda som är universums skapande princip. White Eagle visar hur vi ska använda den skapande principen i tjänandet, så att tron blir en levande tro, en handlingens religion.

— Vi måste lära oss att handla i kärlek och se det andliga inre väsendet i människan, säger Sandor, och att tala till det inre hos våra medmänniskor. Det blir stor skillnad om vi gör det. Om vi ser barn göra rackartyg, kan vi säga till dem på två olika sätt, antingen anklaga dem på ett distanserat sätt eller också tala till deras inre jag, så som du själv vill bli bemött, och då blir resulta-

Varje man, kvinna och barn på jorden har i sitt hjärta en liten ljusgnista. Detta ljus är Kristusanden, den gudomliga kärlekens ande.

White Eagle

tet ett helt annat.

— Det finns krig därför att vi inte söker denna inre kontakt med varandra.

Inte bara människorna är kärlekens föremål enligt White Eagles undervisning, utan även djuren och naturen. Många medlemmar upphör att äta kött. De känner att de inte står ut med att djur dödas eller utnyttjas för deras skull.

Tjänande

I White Eagle Lodge ses tjänande som en huvuduppgift för medlemmarna. Ett uttryck för detta är att man utövar healing, andligt helande.

Man undervisar även i meditation, "esoterisk astrologi" och yoga som vägar till djup självkänsla och andlig mognad.

Sandor har en stark healingkraft enligt medlemmar som vi talat med. En av hans mest uppskattade ordenskamrater är Tyrone Parmlöf från Halmstad, som säger:

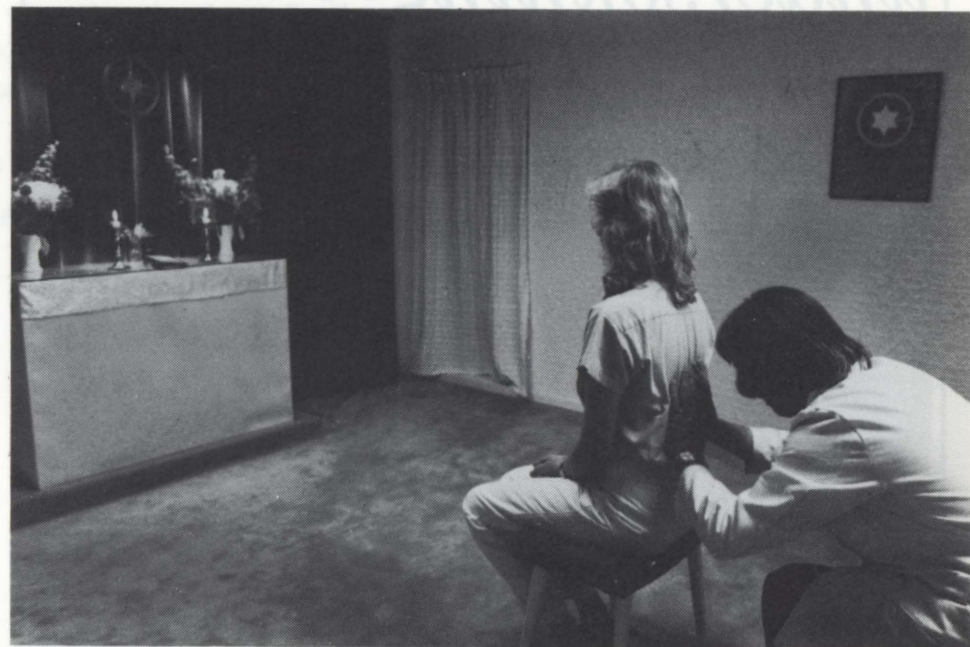
— Jag har fått så mycket av White Eagle Lodge och av Sandors kraft och även sett hur andra blivit hjälpta, så jag vill hjälpa till att visa människor på den här vägen.

Tyrone har efter ett långt sökande under ett äventyrligt liv funnit ett andligt fäste i denna orden.

— Inget sökande i den yttre verkligheten, inga resor, kan leda till själslig frid, säger han. Det finns bara en väg, den inre.

Meningsfullt liv

Inom White Eagle Lodge ser man livet som djupt meningsfullt till alla delar. De gudomliga skeendena liknas vid ljus. Svårigheter och lidanden liknas vid mörker eller skugga. Ju närmare vi kommer Gud desto kortare blir skuggan! Livets mening är att vi ska närma oss Skaparen. Ordet religion, religion, betyder återförenas. Religionen återförenar oss med Gud.

Kontakthealing inom White Eagle Lodge.

En människa befinner sig på sin väg mot fullkomning. Vi har fullkomligheten inom oss precis som fröet innehåller allt för att kunna bli ett fullkomligt träd — men det måste utvecklas.

Reinkarnation och karma tror man på i White Eagle Lodge. S k dålig karma är ofta, men inte alltid, resultatet av tidigare handlingar som inte har varit i överensstämmelse med den gudomliga lagen och som nu uttrycker sig i svårigheter som vi måste gå igenom — för att lära och utvecklas.

— Det är en styrka när man förstår att lidandet, sett i ett större perspektiv, verkar till det bästa, framhåller Sandor.

Bröder

Alla människors broderskap är en central tanke i White Eagle Lodge. Men det har inget med det manliga könet att göra.

— Broderskap betyder kärlek till *allt* liv, synligt som osynligt, säger man. Detta är ingen orden för män. Här har kvinnor en viktig funktion. Ordens grundare är ju en kvinna, Grace Cooke, och svensk ledare är en kvinna, Aina Kinde. Vi är främst andliga varelser, och inför Gud finns det bara själar. Det

är en människas andliga kvalitet som höjer henne över mängden.

Men i Bibeln står det ju att kvinnan ska tåla i församlingen, invänder vi.

— Andens språk är symbolspråk, det förstår vi när vi läser Jesu undervisning. Kvinnan i Bibeln symboliserar ofta den inre människan, anden, som bör vara stilla i helgedomen. Hur ska hon annars kunna komma i kontakt med sin Skapare?

White Eagle Lodges kurser, avsedda endast för ordensmedlemmar, är billiga. Helandet vänder sig till alla och är kostnadsfritt. Men det är vanligt att orden får små gåvor för den hjälp man ger, pengar som används till lokalhyra, inredning m m.

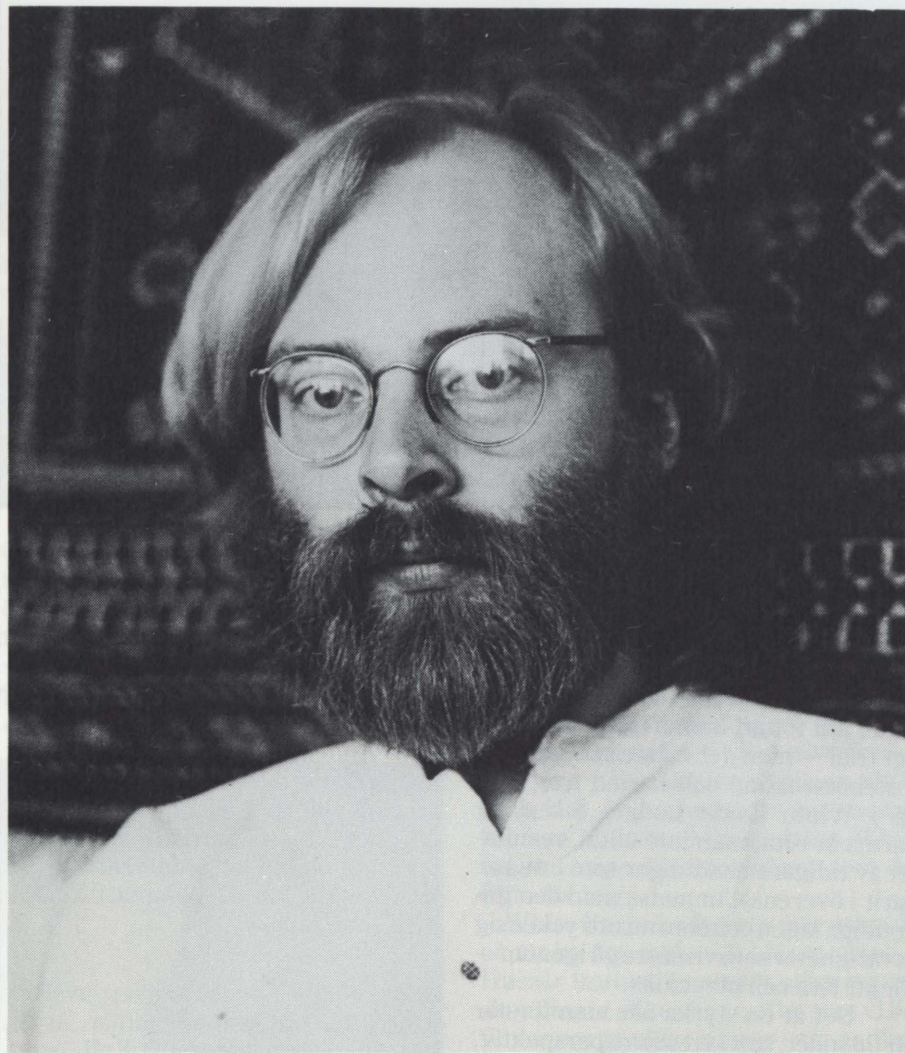
En utanförstående kanske kan känna sig skeptisk till mycket i Vita Örnens lära — om han inte är helt övertygad om att denna ande finns och vet vad den talar om. Men säkerligen kan undervisningen, fylld av kärlek och visdom, ge god andlig inspiration åt dem som låter sig påverkas av den.

Adress: Svenska White Eagle Lodge, c/o Kinde, Föreningsvägen 45, 121 63 Johanneshov.

Asa Freij och SM

Sandor Huszár. Foto: Asa Freij.

Astrologisk undersökning

Markeras viktiga tidpunkter i livet av horoskopets "klocka"? Ja, det hävdar astrologin idag, och astrologen

Thomas Lindström vill visa att det stämmer genom att göra en undersökning med hjälp av Sökarens läsare.

Thomas Lindström avser att testa tesen att en människas "livskriser" klart kan avläsas i en tidsanalys utifrån hennes födelsehoroskop.

Om Du vill delta som "försöksperson" i undersökningen, skall Du:

1. uppge Din födelse tid — år, månad, dag, timme och minut — samt födelseort,
2. beskriva "kriser" i Ditt liv eller stora, avgörande händelser, "vändpunkter", när Ditt liv tagit en ny riktning, och uppge tiden för dessa, och sända materialet till

Fil. o. teol. kand. Ellebritt Tyskling
Blodstensvägen 14
752 44 Uppsala

Ellebritt skall vara kontrollant i undersökningen. Hon skall ta emot materialet, registrera det och förse det med kodnummer samt översända det till Thomas Lindström.

Thomas skall göra upp horoskop för deltagarna i undersökningen. I varje horoskop skall han sedan påvisa sådana detaljer som han i förväg meddelat kontrollanten skall finnas där, om den tes som testas är riktig. Han skall skriftligen göra en sammanfattning av de indikationer om enligt den astrologiska traditionen/litteraturen skall finnas vid den typ av händelser det här är fråga om, och kontrollanten skall registrera och bevara detta uttalande.

När Thomas är färdig, skall kontrollanten eller annan oberoende bedömare avgöra om Thomas i horoskopet kunnat påvisa det som han förutsagt skall finnas där.

Thomas Lindström:

Utifrån en persons födelsehoroskop kan man göra en personlighetsanalys där man belyser karaktärsdrag och allmänna förutsättningar i livet, men man kan också göra en tidsanalys och tolka viktiga händelser i det förflutna, skapa förståelse för vad som händer i nuet och göra "prognoser" för framtiden. Nästan utan undantag markeras viktiga händelser och vändpunkter i livet av indikationer i horoskopet.

Det finns flera olika metoder att göra en astrologisk tidsanalys. I min undersökning kommer jag i första hand att använda den teknik som kallas *transiter*, i andra hand *sekundära progressioner* och i tredje hand *solbågesdirektioner*. Dessa metoder finns beskrivna i astrologiböcker på svenska och i den astrologiska tidskriften *Libra*, så jag går inte här in på vad de innebär. En

sammanfattning av dessa tekniker, *Något om astrologisk tidsanalys*, kan erhållas från mig mot 8 kronor i frimärken.

Nu finns det ofta en övertro på hur exakt man med astrologiska metoder i detalj kan förutsäga framtida händelser yttre, konkreta förlopp. Men vad som är ett faktum är att när man arbetar med astrologi, ser man ständigt hur precist viktiga tidpunkter i livet markeras av horoskopets "inbyggda klocka".

Den tes som jag skall testa är följande: Vändpunkter i livet eller perioder som avgörande förändrar oss som personer eller förändrar vår syn på livet kan avläsas rent astrologiskt i en tidsanalys utifrån horoskopet genom en entydig och astrologiskt etablerad tolkning.

Om tesen skall kunna visas vara riktig, måste det ske i en kontrollerad undersökning utifrån ett självständigt material. Det duger alltså inte att välja ut vissa personer, som man känner till, och visa på de otaliga överensstämmelser som man kan hitta där. Man kan inte bevisa en astrologisk tes med handplockade exempel. Därför söker jag "försökspersoner" som ställer sig till förfogande för en undersökning.

De "livsavgörande" tidpunkter eller perioder, som enligt tesen kan avläsas i horoskopet, kan vara allt från mycket dramatiska inre eller yttre händelseförlopp till vad som på ytan verkar vara triviala händelser, men som man kan se haft stor betydelse.

Det är Din rent personliga upplevelse som är avgörande, men här några få exempel på vad det kan röra sig om:

— Livet går sin vanliga lunk, då en människa plötsligt kastas in i ett totalt nytt skede eller tempo, hektiskt, kanske t o m kaotiskt. När hon kommer ut ur denna virvelvind, märker hon att något definitivt har hänt i hennes inre och yttre liv. — Det kan naturligtvis vara tvärtom också: Efter att ha levt en lång tid på vad hon själv upplever som ett mycket "rörigt" sätt, kommer en tid när bitarna faller på plats i livet och människan känner att hon hittat en alldeles ny stabilitet.

— En dag kommer en människa i kontakt med någon eller något som öppnar en ny dimension eller värld för henne, och hon börjar tänka annorlunda eller se på världen med nya ögon.

— En människa genomgår en inre eller yttre "kris" som mer eller mindre tvingar fram tydliga förändringar i hennes personlighet eller förhållande till livet: plötsligt känner hon ett oemotståndligt behov av att bryta med

en stabil tillvaro eller invanda livsrutiner.

— Mitt i en oproblematisk livssituation ställs en människa inför till synes oöverkomliga hinder på sin väg. Eller omvänt kan en rad av motgångar vändas till en känsla att "nu har något släppt".

— Något händer som får en människa att övergå från en materialistisk-ateistisk livssyn till ett mer andligt synsätt, eller hon kan tvärtom uppleva att hon förlorar en "tro".

Överhuvudtaget är andliga, religiösa eller "mystiska" upplevelser av stort intresse i detta sammanhang, i synnerhet upplevelser som radikalt förändrar individen.

Vad jag ber deltagarna i undersökningen rapportera är händelser som har gått på djupet och åstadkommit bestående förändringar.

Tycker Du att Du har något att berättat som kan vara av intresse för undersökningen, är jag tacksam om Du vill göra detta. Jag lovar fullständig diskretion såtillvida att Dina uppgifter aldrig kommer att visas för någon utomstående — endast för någon enda forskare som vill samarbeta med mig eller kontrollera mina resultat. Ditt namn kommer inte att uppges för någon mer än kontrollanten — inte ens för mig. Vid ev. publicering kommer jag inte att redogöra för några detaljer som kan leda till att Din identitet avslöjas.

För att det inte skall kunna misstänkas att jag manipulerat med insänt material — t ex uteslutit det som ev. inte stämmer med tesen — skall alla uppgifter sändas till en från mig oberoende person, fil. och teol. kand. (med beteendevetenskap och religionspsykologi) Ellebritt Tyskling, Uppsala. Kontakten mellan oss är förmedlad av en tredje person, så vi känner varandra inte. I mån av tid kommer hon också att medverka vid utvärderingen av min undersökning.

Din medverkan är denna:

Du sänder Ellebritt en redogörelse för avgörande händelser i Ditt liv och anger datum eller tidsperiod för dessa. (Ibland kan upplevelser av det här slaget sträcka sig över relativt lång tid.) Har Du dagböcker, så kolla där, eller fråga närstående personer om Du är osäker på exakt tidpunkt. Som Du förstår, är exakt tidsuppgift avgörande för om undersökningen får något värde. Det är viktigt att Du inte bara berättar om ett yttre händelseförlopp, utan också talar om vad det inre, psykologiska resultatet blev.

Du sänder också till Ellebritt Din exakta födelse tid. Det är nödvändigt

att Du vet på minuten när Du är född. Om Du inte är helt säker, måste Du kolla med BB eller var Du är född. Är Du född hemma, så hör med Dina föräldrar om de eller en ev. barnmorska har den exakta födelse tiden nedskrivet.

Födelseort måste också uppges.

På ett separat papper (och endast där!) uppger Du namn och adress. Din identitet kommer endast att vara känd av Ellebritt Tyskling, och hon garanterar självklart samma diskretion som jag själv. Om jag av någon anledning vill nå Dig, exempelvis för att få någon uppgift som saknas, så kommer kontakten att ske per brev via Ellebritt. Varje person kommer att få en sifferkod. För mig blir varje deltagare i undersökningen ett kodnummer. Jag får inte veta personernas namn.

Det färdiga resultatet av undersökningen kommer att bestå av anonyma horoskop och anonyma, av Ellebritt kontrollerade sammanfattningar av deltagarnas berättelser.

För att få helt exakta uträkningar av horoskop kommer dator att användas.

Vid ev. publicering av undersökningen kommer inget horoskop att tas med utan medgivande av deltagaren. Motsätter Du Dig att Ditt horoskop (kartan över himlen och planeternas positioner vid födelsen) visas upp för vetenskapligt eller professionellt intresserade personer, var då snäll och ange detta när Du sänder in Ditt material!

För att Du inte skall känna att Du skickar iväg något väldigt personligt och sedan inte hör ett dugg om det, så besvarar jag gärna frågor, om Du ringer mig. Detta skall Du göra helt anonymt och bara ange Ditt födelse datum. Brev kan jag på grund av undersökningens uppläggning inte besvara. Inte heller kan jag göra horoskopsanalyser på undersökningsdeltagare.

Jag vill helst ha Ditt material senast under november månad, men jag kommer att ta emot material under hela 1984. Det som eventuellt kommer senare, återsänds.

Slutligen vill jag på förhand säga till Er som ställer upp på denna undersökning: Tack för att Ni på detta sätt lämnar ut djupt personliga erfarenheter!

Sänd allt material till Ellebritt Tyskling, adress som ovan!

Har Du frågor om undersökningen, ring eller skriv till

Thomas Lindström
Riggaregatan 14 D
802 36 Gävle
Tel. 026-18 10 71

Tillämpad psykokinesi

Fenomenet PK-party

Av Jack Houck

Under senare år har en del psi-forskare hållit PK-party. Där har personer utan tidigare egen erfarenhet av psi-fenomen kunnat lära sig att böja metallföremål paranormalt. Fenomenet PK-party har en betydelse som är mycket större än förmågan att förstöra silversaker. I det följande beskrivs hur det går till på ett PK-party och vad det har för betydelse för deltagarna och för samhället.

Red. för Applied Psi.)

I tre års tid har jag gett 73 PK-party. Mer än 85 procent av deltagarna har lärt sig hur man böjer metall- och plastföremål paranormalt. Böjningen sker genom en process som kallas "varmformering" och som historiskt går under beteckningen böjning medelst psykokinesi (PK).

På de första partyna var jag noga med att presentera alla deltagarna för varandra för att det skulle uppstå en känsla av gemenskap inom gruppen. Därefter ledde jag guidad meditation för att hjälpa alla att slappna av och för att deltagarna skulle få mer mottagliga mediala sinnen. Under senare tid har jag övergett båda dessa procedurer utan att någon märkbar förändring i resultatet har inträffat.

Jag skall nu sammanfatta hur PK-party utvecklades och hur de förhåller sig till min förklaringsmodell för psykiska fenomen. Jag skall visa resultaten av tidigare PK-party och försöka förklara vad som händer inuti metallen genom att använda elektronmikroskopiska bilder med vilka man kan jämföra varmformade föremål med kontrollföremål. Jag skall också beskriva de viktigaste parametrar som vi lagt märke till, nämligen att (1) material som har hög koncentration av förskjutningar och (2) material som är dåliga värmeledare är lättast att varmformera.

Enligt den modell jag beskriver ska-

par medvetandet en förbindelse med den del av föremålet som skall böjas och "tänder" på något sätt förskjutningarna så att dessa avger värmenergi. Denna uppvärmning sker utmed gränslinjerna för kornen i metallen och gör att den blir lätt att deformera. Värmen går ut i metallen, vilket kan kännas av den som håller i den, antingen som klubbighet eller som värme. Den tid som metallen befinner sig i detta lätt formbara tillstånd varierar från ett par till omkring 30 sekunder. Nyckeln är att finna den lucka i tiden då metallen går lätt att forma, och utnyttja den. Detta kan inträffa när som helst mellan några sekunder och flera timmar efter det man börjat försöka böja metallen.

På de flesta party böjer majoriteten av deltagarna metall inom en halvtimme. Sedan instruktionerna getts kan det ta tre eller fyra minuter innan något börjar hända. Vid andra tillfällen startar böjningen omedelbart. Deltagarna ombeds att låta hela gruppen veta när böjning sätter igång. Så snart någon börjar böja ett föremål, tycks de flesta människors trossystem förändras, och de flesta börjar själva böja strax efteråt.

Tillvägagångssätt

Innan bestämda instruktioner ges om hur man gör för att böja, flyttar deltagarna sina stolar så att de bildar en stor cirkel. Vi går igenom anvisningarna en gång och ber alla att inte försöka böja förrän de hört den fullständiga vägledningen. Därefter går vi alla igenom proceduren tillsammans.

Instruktionerna är som följer:

1. Håll metallföremålet mellan tummen och pekfingeret och gnid lätt!
2. Koncentrera dig på en punkt i huvudet, nästan tills det gör ont!
3. Flytta sedan denna punkt ned genom hals, skuldror, arm, hand och fingrar så att den till slut befinner sig i metallföremålet! Genom denna process skapar medvetandet en förbindelse

Det förekommer "skedböjarträffar" i USA. Om de rapporterade fenomenen är verkliga, finns här ett påtagligt och upprepbart paranormalt fenomen. Jack Houcks redogörelse är hämtad från Applied Psi, en seriös, icke-sensationell parapsykologisk tidskrift. I redaktionen finns bland andra Jeffrey Mishlove med doktorsgrad i parapsykologi och Larissa Vilenskaya, f.d. rysk parapsykolog, numera i USA. Det vore intressant om experiment med skedböjarträffar kunde göras i Sverige. Vad säger exempelvis Föreningen för psykobiofysik?

Red.

mellan hjärnan och en punkt i metallföremålet.

4. Befall därefter verbalt metallföremålet att böja sig! Jag ropar så högt som möjligt: "BÖJ, BÖJ, BÖJ!". Man ropar inte bara för ropandets skull, utan för att få hjälp i koncentrationen, i det man med spänd uppmärksamhet befäller metallföremålet att böja sig.

5. Koppla bort denna tanke, luta dig tillbaka, koppla av och använd känslan (t.ex. fingrarna) för att finna den lilla lucka i tiden då föremålet är i skick att böjas! Tryck ibland på föremålet med andra handen för att se om det ger efter för trycket! (För de flesta är det svårt att koppla bort tanken. De tror att de måste fortsätta att koncentrera sig på böjningen. Jag går runt och försöker bryta allas koncentration. För det mesta kan en person böja sitt föremål strax efteråt.)

På ett PK-party brukar vi ha en omgång när vi böjer gafflar eller skedar av rostfritt stål. Eftersom jag har sett över 85 procent av deltagarna lära sig böja, har jag en oerhörd tilltro till detta enkla tillvägagångssätt. Denna tilltro kan också ha betydelse för den framgång vi har på våra party.

I stället för att ägna mycket tid åt att

Ett upprepbart parapsykologiskt experiment?

iakta andra och analysera vad som händer skall var och en själv uppleva fenomenet, för endast då är det riktigt övertygande. Över 50 procent av dem som lär sig böja föremål på PK-party kan göra det själva senare. De övriga tycks behöva partyts miljö för att få bekräftelse en andra gång.

Sedan en person gjort ett bra jobb och böjt två eller tre metallföremål, erbjuds han en stång av stål eller något annat testföremål. Ungefär hälften av deltagarna vill gå vidare från silverföremålen till de större stängerna, medan den andra hälften är helt tillfreds med att böja silverföremål.

Efter detta böjande får var och en två gafflar med långa spetsar. Deltagarna kontrollerar att spetsarna ser normala ut. Var och en ombeds sedan att hålla gafflarna, nära handtagets nedersta del, mellan tummen och pekfingeret, en gaffel i vardera handen, och de får inte använda den andra handen för att utöva något tryck på gaffeln. Jag står själv i mitten av cirkeln och håller två gafflar på samma sätt och leder det taktfasta ropandet: "BÖJ! BÖJ! BÖJ!". Alla sitter sedan i cirkeln och tittar tysta på sin gaffel eller på de andras. Efter fem minuter brukar några av gafflarna börja böja sig. Detta är ett övertygande experiment, i synnerhet för sådana som trott att de kanske tryckt för starkt på metallföremålen så att dessa böjt sig.

Efter detta tas foton för att dokumentera resultaten. Jag har dokumenterat varje deltagares resultat från alla PK-party.

Deltagarna

20–25 deltagare brukar vara den bästa storleken på ett party. Det är svårt för en person att leda en grupp på mer än 20. Det största antalet deltagare jag haft är 400. Då lyckades endast omkring 50 procent böja. Om det är 25 personer på ett party, behövs omkring 100 metallföremål för en kväll.

Den lämpligaste sammansättningen av ett party är ungefär 25 procent barn eller tonåringar, 50 procent vuxna med öppet sinne och 25 procent med kunskaper om psykiska fenomen. Alla människor, tror jag, kan åstadkomma dessa paranormala fenomen. I många av partyna har några skeptiska, ytterst analytiska personer deltagit. De flesta av dessa har inte lyckats böja, uppenbarligen på grund av att de hela tiden analyserat allt vad som pågår i stället för att koncentrera sig på uppgiften att lära sig böja. En del av dessa männi-

skor är benägna att förkasta PK-effekten. När jag märker att denna inställning finns hos en deltagare, försöker jag placera två goda böjare på var sin sida av honom. Detta bidrar till att eliminera negativiteten. En del av dessa personer har till och med böjt sedan jag placerat om deltagarna. För att behålla den mycket höga framgångsprocenten på PK-party (omkring 85 procent) är det bäst att endast ha några få deltagare av denna analyserande typ.

Betydelsen av PK-party

PK-party har varit utomordentligt framgångsrika. Mer än 85 procent av de över 2.500 deltagarna på mina party har varit med om att metallen blivit varm och mjuk i deras händer. PK-fenomenen är också upprepbara. Mer än 120 party som hållits av andra har gett samma grad av framgång.

Många frågar: "Vad tänker du göra med det som du lär dig på dina PK-party?" och: "Vad är syftet med att böja metallföremål?" För det första, PK-partyt är det första tillförlitliga och upprepbara paranormala experimentet. Det ger enorma möjligheter att göra kontrollerade experiment inom ramen för ett pågående party. Jag har gjort allt fler sådana kontrollerade experiment och anser att här håller vi på att lära oss något betydelsefullt.

Jag tror att jag har lärt mig mycket om människor och hur man kan hjälpa dem att uppleva det ovanliga. PK-party har haft betydelse som en metod att finna människor med exceptionella förmågor, men de visar också klart att praktiskt taget vem som helst kan åstadkomma dessa ovanliga saker.

Det är spännande att se människor vara med om "varmformering" och se dem upptäcka att de kan göra sådant som de trott varit antingen trollkonster (bedrägeri) eller något som bara "speciella människor" kunnat göra. För många har detta blivit en verklig uppenbarelse. De har lärt sig att med den rätta mentala inställningen och tekniken kan de göra vad som helst! De har också lärt sig att *var och en* är en "speciell person".

Tillämpningar

Syftet med att böja metallföremål på ett PK-party är att man skall lära sig något. De flesta lär sig tekniken på ett

enda party. Sedan de en gång tillägnat sig tekniken, bör de kunna förstå hur den kan tillämpas på vad helst de vill göra i livet. Följande är betydelsefullt:

1. Skapa en mental förbindelse med det föremål du vill påverka eller det mål du vill uppnå!
2. Befall att det skall ske som du önskar och
3. koppla sedan bort den tanken och återgå till dina göromål i vetskap om att det du befallt kommer att hända!

Detta låter alltför enkelt, men det fungerar.

Vad kan PK hjälpa oss med i livet? Följande förteckning tar upp några möjliga användningsområden:

1. Hela andra.
2. Sätta upp och förverkliga mål i livet.
3. Minska stressen genom att lära sig koppla bort den (detta är det svåraste att lära för de flesta av oss).
4. Förbättra idrottsliga prestationer.
5. Böja hotande vapen eller göra dem obrukbara.
6. Förbättra inlärningsförmågan.
7. Ha förmågan att lyfta en bil av någon, om det skulle vara nödvändigt.
8. Göra sitt eget arbete med bilen.

Listan kan göras hur lång som helst. Tänk på alla de sätt på vilka du kan använda denna förmåga i ditt liv!

(För ytterligare upplysningar om PK-party kontakta Jack Houck, 16892 Canyon Ln., Huntington Beach, California 92649, USA!)

Anm. Jack Houck är systemerare, anställd i ett rymdteknikföretag i södra Kalifornien. Han har arbetat med konventionell teknik i 23 år sedan han tog magisterexamen i flyg- och astronautteknik vid Michiganuniversitetet. Han började intressera sig för paranormala fenomen 1975, när han blev utsatt för Hal Puthoffs och Russell Targs forskning om fjärrsyn. Det första PK-partyt (januari 1981) höll han som ett experiment med syfte att pröva en förklaringsmodell som han tagit fram i ett försök att förklara fjärrsyn.

Fortsättning följer.

**) Artikeln införd med tillåtelse av tidskriften Applied Psi, som ges ut av Center for Applied Intuition, 2418 Clement St., San Francisco, CA 94121, USA.*

Psi-polisen har haft konferens

Den amerikanska Kommittén för vetenskaplig undersökning av påstått paranormala fenomen, CSICOP — av meningsmotståndare gärna kallad psi-polisen — har haft sin första internationella konferens, sedan organisationen bildades 1976. Den hölls på State University of New York i Buffalo 28–29 oktober 1983. Dess tema var "Vetenskapen, skepticismen och det paranormala".

CSICOPs medlemmar är skeptiker, negativt inställda till parapsykologi, UFO, astrologi, healing, reinkarnation, nära-döden-upplevelser, spådomar, slagrutan m m. Men de anser att sådana företeelser och påståenden bör undersökas, eftersom det finns så många människor som tror på dem och eftersom en del vetenskapsmän som forskar i vetenskapens utkanter säger sig ha gjort betydelsefulla upptäckter.

Alla inom CSICOP har inte precis samma uppfattning. Några varnar för att skepsis kan urarta till ofruktbar dogmatism. CSICOPs ordförande, filosofiprofessorn Paul Kurtz, tillbakavisade i sitt inledningsanförande den ultraskeptiska åsikten att vissa fenomen måste anses omöjliga på *a priori*-grunder. Han försvarade "debunking", d v s att avslöja och sätta på rätt plats uppenbart falska eller absurda påståenden, men tillade att det finns faror här: ibland kan det som tycks vara floskler, på grund av att det inte stämmer med det som i tiden uppfattas som sunt förnuft, till sist visa sig vara sant. Det får inte bli så att fördomar och dogmer ersätter undersökning, underströk han; om man vill sätta en sak på dess rätta plats, bör man använda fakta och bevis för att göra klart *varför* något är osannolikt eller felaktigt.

Professor Kurtz vände sig till auditoriet och bad om en öppen attityd till sådana seriösa "paravetenskaper" som parapsykologin och vissa aspekter av den nutida UFO-forskningen och den astrologiska forskningen. Det vore förmätet, sa han, att hävda att all intelligens och visdom finns på den skeptiska sidan, för skeptikern kan

lika väl som andra göra sig skyldig till misstag.

Psykologen James E. Alcock gjorde en översikt över parapsykologins senaste sju år och drog slutsatsen att företrädarna för det paranormala inte har lyckats ta fram något konkret som kunnat placera parapsykologin på en säkrare grund. Fortfarande saknar man ett tillförlitligt demonstrerat fenomen. Som en följd därav litar parapsykologerna alltmer till statistiska argument och till spridning av fantastiska påståenden som exempelvis "retroaktiv psykikinesi".

C. E. M. Hansel, psykolog från Wales-universitetet och en av de mest kända kritikerna av parapsykologin, sa att flera av de klassiska parapsykologiska experimenten nu syns värdelösa. Detta innebär, menade han, att en massa tid varit bortkastad och att många människors ansträngningar varit förgäves — något som kunnat undvikas om forskarna redan för fyrtio år sedan ställt kravet att ett bevis för psi måste kunna upprepas.

En av de få parapsykologer som deltog i konferensen var Robert Morris från Syracuse-universitetet. Han sa att hans problem var frågan om det fortfarande finns en återstod av användbar information inom parapsykologin. Han hoppades att så var fallet. Om det inte finns någon psi, då bör detta, menade han, styrkas noga och med gott humör. Han klagade över emotionell kritik mot parapsykologin och underströk att alla, både kritiker och parapsykologer, har det gemensamma målet att finna sanningen. Varför då visa fientlighet? Morris ansåg att kritikerna måste förstå att upprepbarheten inte är något lätt problem. Men, sa han, det tycks i åtskilliga experiment finnas en viss upprepbarhet. Morris rekommenderade samarbete mellan kritiker och parapsykologer.

Mario Bunge, professor i logik och metafysik, nämnde ett antal kriterier på vad som skiljer vetenskap från pseudovetenskap. Här några exempel: Vetenskapen består av skilda forsknings-

fält, pseudovetenskapen av troende människor. Vetenskapen förändras, pseudovetenskapen håller fast vid dogmer. Vetenskapsmän letar efter vad som kan tala *mot* en teori, pseudovetenskapsmän ignorerar sådant. Vetenskapsmän försöker finna eller tillämpa lagar, pseudovetenskapsmän litar till anekdoter. Bunge menade att pseudovetenskap består av trosföreställningar och praktiska tillämpningar av sådana, men sällan av aktivt sökande. Parapsykologin, menade han, är en pseudovetenskap.

Stephen Toulmin, professor i socialt tänkande och filosofi, efterlyste ett vidare, mer historiskt perspektiv på frågan vad som är vetenskap och vad som är pseudovetenskap. Det är inte alltid varken klokt eller möjligt att dra skarpa och oföränderliga skiljelinjer mellan vetenskap och ovetenskap, menade han. Mycket som förr av belackare karakteriserades som paranormalt eller onaturligt, uppfattas nu som normalt, exempelvis hypnosen. Toulmin sa att han inte pläderade för något slags relativism eller för tolerans gentemot kvacksalveri eller charlataneri, utan endast för att man bör visa urskillningsförmåga även i sin egen skepsis. Han varnade för faran med en skeptisk dogmatism. Vi måste, sa han, alltid vara medvetna om risken att framtida förändringar i våra teorier kan tvinga oss att ifrågasätta en del av våra ställningstaganden. Professor Toulmin erinrade om att viktiga vetenskapliga upptäckter i det förgångna har avvisats av precis samma skäl som radikala skeptiker idag anger för att avvisa oortodoxa idéer som psi.

Victor Benassi sa att personlig erfarenhet är en av de viktigaste faktorerna bakom tro på ESP. Experiment har visat hur man genom trick kan skapa en sådan tro och även hur starkt människor håller fast vid tro på paranormala förmågor, även sedan de fått klara bevis för att de blivit förda bakom ljuset.

Lee Ross' budskap var att vi alla har svårt att riktigt bedöma vad slumpen

Medlemmar i CSICOP varnar för skeptisk dogmatism

kan åstadkomma. Mycket som beror på slumpen, ser ut att vara meningsfullt. Ibland händer något som ytligt sett är överraskande. Men hur överraskande har det egentligen varit? Få människor har tillräckliga insikter för att kunna göra en korrekt bedömning. Nästan alltid underskattar vi vad slumpen kan orsaka.

Psykologen Daryl Bem berättade hur han brukar visa studenter illusionistrick och sedan avslöja hur de blev lurade. Studenterna har kunnat se hur lätt det är att bli förledd att tro på paranormala fenomen. Men man skall inte skratta åt folk som blir lurade, sa Bem också. De som låter sig luras är inte irrationella, inte godtrogna. De litar till helt normala metoder för att inhämta kunskap om omvärlden. Men de gör felbedömningen att paranormal förmåga är den bästa förklaringen till vad de varit med om.

James Randi och hans unga agenter inom Projekt Alfa Steve Shaw och Michael Edwards berättade hur lätt det varit att lura forskarna tro att pojkar hade paranormala förmågor. Forskarna ville nämligen tro på det paranormala. Som följd därav var deras säkerhetsåtgärder mot fusk minimala och deras metoder naiva.

Robert Sheaffer granskade ett UFO-fall med bortrövande, fallet Hill. Paret Betty och Barney Hill iakttog ett UFO, och sedan de efteråt hypnotiserats, erinrade de sig att de rövats bort av UFO-varelser. Sheaffer, som träffat Betty Hill (Barney är nu död) sa att han inte betvivlade hennes uppriktighet, men att frågan var om hennes tro hade någon verklighetsgrund. Hon klarade ett test med lögn-detektor, men Sheaffer förklarade att detta endast visade att hon själv trodde på sin historia, inte att den var sann.

Konferensen tog också upp "paranormala hälsokurer". CSICOP har en underavdelning för det ämnet. William Jarvis underströk att charlataner kan vara mycket farliga. De kan lura av offret hans pengar, som det varit bättre att använda på sjukhusvård och mediciner. De kan också förleda människor att lita till överkänsliga metoder i stället för att söka riktig medicinsk behandling.

Stephen Barrett sa att man inte skall tro att offren för kvacksalveri är godtrogna människor. Han gjorde uppskattningen att cirka 10 procent av amerikanerna är svåra att lura, 10 procent kan fås att tro på nästan vad som

helst. Resten, 80 procent, är villiga att tro på vad vetenskapen säger, om de bara visste vad vetenskapen säger. Deras problem är att kunna avgöra vad som är vetenskap och vad som inte är det. De har en tendens att på tro på vad de oftast får höra. Detta känner annonsbyråerna till, och det gör kvacksalvarna också.

Lowell D. Streiker berättade om hur kulter och religiösa sekter utgör hot mot barns rättigheter. Han sa att många föräldrar inom kulter är kärleksfulla människor som bryr sig om sina barn men att kraven från starka kultledare ofta leder till att föräldrarna tar mera hänsyn till ledarens griller än

till vad som är nyttigt för barnen.

Rita Swan hade varit medlem i Christian Science i över 30 år. Hon lämnade rörelsen sedan hon fått klart för sig att hennes lille sons död i hjärnhinneinflammation hade kunnat undvikas om hon inte trott på kyrkans förkunnelse att sjukdom är en illusion som bör ignoreras. Nu anklagar hon kyrkan för sin sons död och är ledare för en organisation som hävdar alla barns rätt till en riktig sjukvård. Hon kräver lagstiftning för att slå vakt om kult-barns rättigheter.

Källa: The Skeptical Inquirer, våren 1984.

Några reflexioner

Vad för slags människor är medlemmarna i CSICOP? Är de en elit av intelligenta och kunskapsrika personer? Eller är de särskilt fördomsfulla? På något sätt tycker jag de verkar väldigt välanpassade. De står inte i någon opposition till den etablerade vetenskapen. De ansluter sig till gängse vetenskapliga synsätt och sanningar. De är välartade, har varit duktiga att lära. I en viss mening är de konservativa. Ur deras led skulle ingen Velikovsky kunna komma, kanske inte heller en Galilei eller Semmelweis.

De är väl anpassade till synen att världen är just så materiell och orsak-verkan-bunden som den verkar vara för den spontana uppfattningen och där varken spöken, telepati eller flygande tefat finns.

Dessa människor bär upp och företräder tidens vetenskapliga tänkande, men de revolterar inte — fastän de kan beundra gångna tiders vetenskapliga revolutionärer. De ser inga betydande luckor i vårt vetenskapliga vetande om verkligheten genom vilka det paranormala skulle kunna krypa in i vår tillvaro. De har en god tilltro till dagens vetenskap. De tvivlar inte på den, och därför tvivlar de på alternativa, avvikande idéer och påståenden.

Man undrar: Om de levat på medeltiden, hade de då inte varit lika väl anpassade till den tidens religiöst präglade

verklighetsuppfattning?

Men, trots allt, de är våra vänner i utforskningen av det okända. De står för undersökning, inte förlöjligande. Deras skepsis kan vara till hjälp. De kan hitta sanningar som de mer "troende" aldrig upptäcker.

SM

Ren lära

Den ideologiska renlärligheten inom CSICOP är stor. Man tål inga större meningsmotsättningar. Under de sju år organisationen funnits till, har en del medlemmar lämnat den, när den negativa inställningen kommit att dominera. Bland dem som lämnat CSICOP är Marcello Truzzi, som i stället grundat CSAR, Center for Scientific Anomalies Research. Bland CSICOPs medlemmar finns ofta en "vi mot dem"-anda i stället för en öppen forskarinställning. Man bortser lätt från varningens ord från bland andra filosofiprofessorn Stephen Toulmin att det finns risk för negativ dogmatism.

Källa: New Scientist 17 november 1983.

Rapport om psi-forskningen till amerikanska kongressen

Psi-förmågan kan få stor betydelse för mänskligheten

Den amerikanska kongressens undersökningstjänst utgav 1983 en översikt över den parapsykologiska forskningen, dess nuvarande tillstånd och trender. Översikten, som begärts av medlemmar av kongressen, har sammanställts av Christopher Dodge och bygger på material från parapsykologer, främst Robert Jahn, professor i praktisk fysik vid Princetonuniversitetet och dekan för dess tekniska undervisning.

Här följer ett referat.

Kan fenomenen kontrolleras?

Parapsykologins framtid syns osäker. Om den inte kan prestera upprepbara resultat, är det troligt att den långsamt tynar bort. Men om vissa psi-fenomen kan upprepas, förutses och kontrolleras, då ser framtiden för psi-forskningen ljusare ut. Och några resultat av nyare forskning antyder att en del av fenomenen verkligen kan upprepas ganska bra, om än inte på ett fullt tillfredsställande sätt, i väl utförda experiment.

Om ESP finns — om kunskap kan överföras paranormalt över tid och rum — då är det ett naturligt mål för parapsykologin att vinna kontroll över fenomenen. Lyckas man med detta, då kan psi ge mycket av värde åt mänskligheten. Man skulle exempelvis genom psi kunna skaffa sig kunskap som inte går att få på annat sätt. Viss praktisk användning av psi finns redan. I Förenta staterna, Sovjetunionen och en del andra länder är slagruteletande efter vatten, olja och andra mineraler något etablerat. (Vid det polytekniska institutet i Tomsk, Sovjetunionen, lärs slagruteletande ut till mineraloger och geologer.) Inom hälsans område har utvecklad metoder där man utnyttjar medvetandets påverkan på kroppen. Cancerpatienter har till exempel fått

lära sig en teknik att med mentala bilder gynnsamt påverka den sjuka kroppen.

Man kan tänka sig en vidsträckt användning av psi, om psi kontrolleras, till exempel vid geologiska och arkeologiska undersökningar, inom historieforskningen, medicinen, psykoterapi, den militära underrättelsetjänsten, skolundervisningen — och, tyvärr, även när det gäller brott och spridande av desinformation.

Om medvetande kan påverka medvetande och medvetande påverka materia, och om detta kan kontrolleras, då kan det få vidsträckt sociala och politiska följder för hela världen.

Kritiken

Det har förekommit en hel del kritik mot parapsykologin, men opinionsundersökningar har visat att såväl allmänheten som vetenskapsmännen har en i stort sett positiv inställning till psi och utforskningen av det. Psi accepteras av de flesta, ofta på grund av personliga erfarenheter.

Parapsykologerna erkänner värdet av kritik, när den är saklig och berättigad. Sådan kritik kan bidra till att förbättra undersökningsmetoderna. Men om kritiken är osaklig och innebär ett kategoriskt avvisande av psi, byggt på slappt tänkande och fördomar, då är den förkastlig.

Dodge refererar en del av kritiken mot psi-forskningen från utomstående. Han skriver att kritik är vanlig, men ofta av dålig klass och utan berättigande. Den tyngst vägande kritiken gäller det faktum att fenomenen flyr undan eller minskar så snart man gör noggranna observationer i strikt kontrollerade experiment. Men den svårigheten kan vara ett starkt skäl för ytterligare forskning. Inom många vetenskaper har man i början haft svårigheter på grund av bristande förståelse av det man studerat.

I all vetenskaplig forskning förekommer dåliga och även helt felaktiga undersökningar på grund av fusk, inkompetens och fördomar hos forskare, förtigande av negativa resultat m m. Detta gäller även parapsykologin. Kritik som riktas speciellt mot parapsykologin gäller det faktum att forskarna inte kunnat ta fram någon användbar teoretisk förklaringsmodell, att de inte kan visa upp ett enda riktigt upprepbart fenomen, att resultaten är beroende av vilka personer som deltar i experimenten, av attityden hos deltagarna och av laboriemiljön samt att de uppnådda resultaten endast obetydligt avviker från slumpen.

Forskningen idag

Psi-fenomen har rapporterats i all historisk tid. Bibeln nämner flera. Och så långt tillbaka man vet har människor funderat över det övernaturliga, selsatt sig med det och studerat det.

Idag pågår psi-forskning vid ett 20-tal amerikanska universitet och colleges och vid åtminstone lika många institutioner i Västeuropa. Det finns åtta viktigare engelskspråkiga parapsykologiska tidskrifter. Psi-forskning förekommer också i bland annat Sovjetunionen, Bulgarien, Tjeckoslovakien, Polen, Kina, Indien, Japan och Mexiko.

Fysiker, ingenjörer, statistiker och logiker har deltagit i den parapsykologiska forskningen. Men de flesta psi-forskarna i USA är psykologer. Sofistisk utrustning används ofta. En betydande del av forskningen i USA idag går ut på att jämföra psi-förmåga med personlighetsdrag hos försökspersonerna för att utröna vilka egenskaper paranormalt begåvade personer har. Dessa undersökningar har gett vissa, men obetydliga resultat.

Det finns ett hypotetiskt antagande att medvetandets vanliga vakentillstånd inte är gynnsamt för psi på grund

av konkurrensen från andra processer, sensoriska och motoriska. Därför har man studerat olika former av förändrat medvetande för att försöka finna medvetandetillstånd som främjar psi. Man prövar sömn, hypnos, meditation, avslappningsmetoder och avskärmning av sinnesintryck. Man undersöker också vilka fysiologiska karakteristika som finns när psi äger rum; till hjälp har man bland annat EEG, EKG, GSR (galvanisk hudrespons) och kirlianfotografering. Man har även studerat vilket inflytande på psi-förmågan som experimentatorn kan ha. Kan han ibland ha ett hämmande inflytande på försökspersonen? Kan detta i så fall förklara svårigheten att upprepa resultat?

Någon förklaring till psi-fenomenen har forskarna inte funnit. De har, som nämnt, inte ens en övertygande teori. Olika förklaringsmodeller har prövats, exempelvis att elektromagnetiska fält med extremt låg frekvens, gående till eller från hjärnan, kan vara bärare av åtminstone en del psi-effekter. Denna teori verkar inte lovande, men har inte helt övergetts.

Det satsas inte mycket pengar på parapsykologin. I USA torde det röra sig om cirka 4–5 miljoner kronor per år, varav det mesta kommer från privata donatorer. Men långsamt trevar sig psi-forskningen framåt mot en ökad förståelse av fenomenen. Både öppenhet och strikt vetenskapliga metoder behövs.

I Christopher Dodges översikt varnas för fallgropar som den omedvetne forskaren kan falla i. Men översikten är positivt hållen. Fortsatt forskning sägs vara berättigad. Därvid behövs samarbete mellan skilda vetenskapsområden.

SM

Gråt

Forskare har funnit att i den mänskliga tårvätskan finns kemiska ämnen som lindrar själsligt lidande. Den innehåller leucine-enkefalin, en av hjärnans naturliga opiater, och prolactin, ett hormon som hypofysen avsondrar som svar på stress. När man gråter, minskar alltså sorgsenheten. — Oh, hur vist har icke Naturen ordnat det!

Källa: Brain/Mind Bulletin 5 mars,

Psi i Sovjet

Den amerikanske fysikern och parapsykologen Russell Targ har nyligen varit i Sovjetunionen på inbjudan av den sovjetiska vetenskapsakademien. Han åtföljdes av sin rysktalande dotter Elisabeth och sin medarbetare Keith Harary.

Framstående ryska vetenskapsmän tar psi på allvar, rapporterar han. De har ett mekanistiskt synsätt och vill förklara psi elektromagnetiskt. Men nyligen fann några forskare att flera försökspersoner i ett fjärrsynsexperiment korrekt kunde beskriva målplatsen innan denna hade valts ut — förutvetande alltså. Detta förvånade de ryska forskarna. En elektromagnetisk förklaring på det fenomenet är omöjlig.

Targ säger också att de ryska psi-forskarna — tvärt emot en del rykten som sprids — inte har hunnit längre än de amerikanska.

Källa: Brain/Mind Bulletin 21 november 1983.

Ifuskets tecken

Nu har dopingolympiaden i Änglastaden ägt rum. Men nog är det synd och skam att det skall hållas hemligt vilka dopingmedel det är som leder idrottsmännen till framgångar. Det riktiga vore naturligtvis att öppet deklarerat varumärke, så att olympiska spel också får vara en kamp mellan dopingmetoderna. Nu vet man inte om det var anabola steroider, tillväxthormon, blodddoping eller något annat medel som avgjorde fajten i en gren. Bort med detta hemlighetsmakeri till nästa olympiad! Låt alla tävlande fritt dekla-

ra vilka medel de använder! Så kan den intresserade konstatera exempelvis att här besegrades den testosterondopade av den blodddopade eller tvärtom. Det kan bli en olympiad i olympiaden: kampen mellan märkena. Och dopingfabrikanterna bör naturligtvis sponsra olympiaderna i fortsättningen. Alla försökspersonerna, förlåt idrottsutövarna, bör få rejält betalt för att de ställer sig till förfogande för de farliga experimenten.

Är Jesus en historisk person?

Professor Ingemar Hedenius skriver: "Har Jesus funnits? Frågan är svår att svara på. Det är troligt att en man med detta namn var född några år före Kristi födelse och korsfästes i Jerusalem ungefär år 30. Men hur lik denne man var den Kristus, som evangelierna har så mycket att säga om, det kan vi inte ta reda på. Kanske den verkliga Jesus hade andra egenskaper och gjorde andra saker än vad bibeln berättar. Olikheten mellan dessa båda gestalter — den verkliga Jesus och bibelns Kristus, kan vara så stor, att de inte bör anses vara samma person. I så fall har den person som bibeln beskriver aldrig funnits."

Ur HEF-Eko juni—juli 1984.

T'ai Chi Ch'uan

Kinesisk rörelsemeditation i Göteborg
Kursstarter i jan. och sept.
samt veckoslutskurser.
Gudrun Gylling, Standarg. 15 A,
414 61 Göteborg · Tel. 031-12 25 38

Wäxthuset Kaprifol (Bohuslän)

16 sept.	Naturenlig odling o. veg.kost
21–23 okt.	Karin Haraldson — healing (färg bl a)
5–7 okt.	Björn Roxendal — transpersonell psykologi
26–28 okt.	Gunnel Söderström — astrologi
2–4 nov.	Gunnel Darning o. Mikael Lammgård — Yoga Meditation Bild (inre bilder)
7–9 dec.	Mikael Lammgård — Yoga o. meditation inför julen
15–16 dec.	Odling o. veg. julmat

Information 0524-700 75
Wäxthuset Kaprifol
Branneby Kville
450 71 Fjällbacka

Gräsrotsdiplomati

När relationerna mellan supermakterna försämrats, tar en del medborgare fredsfrågan i egna händer.

Phil Shinnick är en gänglig amerikan, litet över fyrtio, doktor i sociologi. I sin ungdom hoppade han över 8 meter i längd. Han leder den nyligen startade organisationen Athletes United for Peace, d v s idrottsmän för fred. Shinnick anser att vanliga medborgare måste göra något för att förbättra relationerna mellan de två supermakterna.

Efter den amerikanska bojkotten av olympiaden i Moskva 1980 — vilken Shinnick kraftigt motsatte sig — har han besökt Sovjetunionen ett flertal gånger som ett slags gräsrotsambassadör med kontakter högt uppe i den sovjetiska byråkratin. Han ivrar för sovjetiskt-amerikanskt utbyte på olika områden och har bidragit till att ryska idrottsmän kommit till USA och tävlat. Han menar att idrottsmän fungerar som fredsambassadörer — de visar att representanter för olika nationer kan möta varandra i fredlig tävlan.

Under besöken i Sovjet har Shinnick undan för undan ändrat sin uppfattning om landet och dess folk. Det ryska samhället är inte så enhetligt och totalitärt som man föreställer sig i väst, säger han. I rysk TV har man t ex kunnat höra ledande amerikanska politiker prata i flera minuter. TV har regelbundna översikter över vad som händer i USA. Ryssarna får faktiskt en hel del informationer om Amerika. Och många amerikanska filmer visas på ryska biografer — exempelvis romantiska filmer från 50- och 60-talet. "Kärlek är något mycket stort där", säger Shinnick.

Ryssar är väldigt politiskt medvetna. I Ryssland diskuteras verkligen samhällsfrågor. Besluten fattas naturligtvis i toppen, men det finns ett engagemang längre ned också. Och de välutbildade har goda kunskaper.

Det finns skilda meningar om mycket i Sovjet, upplyser Shinnick, men de flesta ryssar står bakom sin regering. De ser att det görs ständiga framsteg.

Likheter, olikheter USA—Sovjet

Shinnick pekar på likheter mellan livet i Sovjet och livet i USA. När man träffar ryssar i deras hem, finner man att de lever ett helt normalt liv. Och vissa av Moskvas centrala delar ser ut precis som Femte Avenyn om vintern — folk handlar, och de är välklädda. Om natten ser Moskva mera ut som Ithaca, New York — det händer inte så myc-

ket. Moskva är inte en stad som roars sig om natten.

En del ryssar som besöker Amerika har svårt för vissa inslag i det amerikanska samhället. Idrottsmän och idrottsskivnor som tävlat i USA, har stötts bort av våld och pornografi i amerikansk TV. Deras egen TV har ingenting sådant. Det var chockerande för dem att se det i amerikansk TV. Kvinnorna kröp ihop i ett hörn och höll om varandra.

MÄNNISKORNA VILL RÄCKA VARANDRA HANDEN I FRED.

Gräsrotsdialog USA—Sovjet

En annan amerikan som på gräsrotsnivå verkar för fred och vänskap mellan USA och Sovjets folk är Carol Pendell. Hon leder Women's International League of Peace and Freedom (kvinnornas internationella freds- och frihetsförbund) och har gjort en rad besök i Sovjet sedan 1958. Hon ser det som ett stort privilegium att ha fått lära känna så många ryssar, säger hon. 1978 startade Carol Pendell USA/USSR Citizens' Dialogue. Genom den organisationen har ryska kvinnor — inklusive två medlemmar av ryska kommunistpartiets centralkommitté och andra representanter för kommunistpartiet och staten — besökt amerikanska hem, och amerikanska kvinnor har besökt och vistats i ryska hem.

Carol Pendell håller av sina ryska vänner. Hon är oenig med dem på många punkter — på samma sätt som hon är oenig med sin egen regering. Men detta accepterar de och finner att de ändå kan samarbeta för gemensamma mål. De amerikanska och de ryska kvinnorna ställer sig frågan: Vad kan mitt land göra för det andra landets säkerhet? Regeringarna utträttar inte mycket för detta. I varje hörn av världen står Amerika och Sovjet redo att börja krig mot varandra, direkt eller genom ombud. Detta innebär en stor fara för dessa länder och för hela världen. I detta läge, när katastrofen hänger över oss alla, finns mycket lite utbyte mellan USA och Sovjet — även på handelsområdet — fastän de båda länderna kommit överens om det. Men det värsta av allt är att amerikanen i gemen nästan ingenting vet om ryssarna. Denna okunnighet är farlig, ty den man är väl bekant med, vill man inget ont, men den man inte känner, kan man göra illa.

Läget är kritiskt. Detta har gjort att gräsrotter i Amerika har börjat handla för att åstadkomma bättre relationer mellan de båda supermakterna.

Don Clark, förutvarande flygöverste, som blivit fredsaktivist och rest till Sovjet tillsammans med Carol Pendell, säger att folk är mycket otillfredsställda med det sätt på vilket relationerna mellan supermakterna sköts och att många menar att de skulle kunna klara detta bättre själva. Och Joseph Vincent Montville, hög ämbetsman i amerikanska utrikesdepartementet, anser att icke-officiell diplomati på gräsrotsnivå kan ha stort värde och po-

sitivt påverka de internationella förbindelserna.

Läkare mot krig

En amerikansk hjärtspecialist, dr Bernard Lown vid Harvarduniversitetet, har tillsammans med en rysk kollega, framlidne Leonid Bresjnevs personlige läkare Evgeni Chasov, grundat en förening av läkare med syfte att varna människorna för "den sista farsoten", kärnvapenkriget. Organisationen, International Physicians for the Prevention of Nuclear War, har växt från att vara en liten grupp av vänner till att nu ha 70.000 medlemmar i 43 länder, inklusive alla länder från NATO och Warszawapakten.

Dr Lown säger att när han talar till amerikanska läkare, får han nästan alltid höra att "ryssarna kan man inte lita på". Det råder mellan supermakterna ett klimat av misstro och fruktan, som leder till många missförstånd: de stora skillnaderna i politiskt system mellan de båda länderna förvandlas i folks föreställning till en kamp mellan gott och ont — vilket det inte rör sig om. Vi behöver inte acceptera vad som sker i Sovjet, säger dr Lown, men det är nödvändigt att vi förstår deras samhälle och att vi verkar för ömsesidig tilltro och förståelse.

Esalen

Esalen-institutet — ett centrum för human potential-rörelsen i Amerika — har sträckt ut handen mot ryssarna och fått goda kontakter i Sovjet: de senaste åren har de lyckats få ryska vetenskapsmän till USA på besök och konferenser för utbyte av tankar och erfarenheter. 1979 deltog två representanter för Esalen-institutet, Mary Payne och James Hickman, i ett internationellt symposium om problemet det omedvetna, som ägde rum i Tbilisi i sovjetrepubliken Georgien. Där träffade de bland andra den färgstarke Josef Goldin, en frilansskribent och TV-producent, som stod för mycket av det som Esalen-institutet står för. Han hade inom vetenskapsakademien startat en kommission för undersökning av "dolda mänskliga reserver", d v s utforskade psykiska krafter. Han sammanförde amerikanerna med flera av sina vänner. Goldin var medveten om att han sysslade med sådant som var kontroversiellt i Sovjet, men han tycktes vara helt utan fruktan. Han hade inte haft några bekymmer med myndigheterna — kanske beroende på att

Ett sovjetiskt emblem med texten "Expedition till de dolda mänskliga reserverna".

han gjorde allt fullständigt öppet.

Michael Murphy från Esalen-institutet säger att överallt i Sovjet träffade de människor som hade samma intressen som de själva, nämligen de krafter som finns i det mänskliga medvetandet.

Problem

Men det finns stora problem för dem som försöker skapa vänskapliga förbindelser på gräsrotsnivå mellan de båda supermakterna. De sovjetiska myndigheterna har ingen positiv attityd till oberoende fredsgrupper inom det egna landet. 1982 tillkännagav moskvakonstnären Sergej Batovrin att han bildat en grupp med syfte att skapa förtroende mellan Sovjet och USA. Han ville verka för ökade kontakter mellan vanliga medborgare i de båda länderna. KGB började omedelbart besvara gruppen med arresteringar och utfrågningar. När Batovrin försökte hålla en oberoende konstutställning till minne av bombningarna i Hiroshima, placerades han på en psykiatrisk klinikk, där han fick veta — berättar han — att i Sovjet kan endast regeringen arbeta för fred. Sedan Amnesty International tagit sig an hans fall, släpptes han. Den grupp han startat ökade sitt medlemsantal. 900 människor skrev under dess manifest. Grupper startades också i flera andra ryska städer. Man spred bland annat upplysningar om amerikanska och ryska fredsorganisationer i hopp om att kunna skapa förbindelser mellan amerikanska och ryska fredsvenner. Men då kom anklagelser från myndigheterna för samarbete med CIA, och Batovrin uppmanades att lämna landet inom en vecka!

Källa: den amerikanska tidskriften New Age, januari 1984.

Sökarguiden

Michel Gauquelin 6/10
fransk statistikprofessor "Cosmic Clocks" på Allhuset
Stulms Universitet. 18.00

Robert Hand 22/9 Allhuset 1800
Sthlm Universitet
Astrolog & författare till massor av böcker bla
"ASTROLOGIS SYMBOLER" som nu kommer på
Svenska.
ARR: **SAFI** Thunbergsgatan 15
121 45 Johanneshov

Ann Wigmore
är nu i Sverige
Ring **Levande Fida**
08-58 46 89
NY TIDNING

VELKOMMEN TIL OSS!

tipperet
MAN-FRE 10-18. LÖR 10-14.

☆ SPESIALFORRETNING I
ALTERNATIV LITTERATUR.
Godt udvalg. Kvalitetsbøker!

☆ La vår computer beregne ditt
HOROSKOP! Kun kr. 30,-
Tillegg for transitter/progresjoner.

☆ Prøv vårt **MOTELOKALE!** Bord &
stoler til 60 pers. MEGET RIMELIG!

EBBELSGT. 1, 0183 OSLO 1. Tlf: 11 29 37.

Obs! Nätverksmøte varje søndag kl. 19.00 på
Ring 08-971797 31102
Malmgården, Söder.

**ANDLIG
VÄGLEDNING**

I STOCKHOLMS OMGÅDET
Sammanställs av
Lennart Hallström
Elsa Borgs gata 44
126 65 Friängen
tel 08-971797

MUSIKEN
"SILKROAD" finns
endast på Vattumannen
kassett, superb, av
flera... **KITARO**

"TAPESH"
LIFE QUALITY MANAGE-
MENT
12/10 - 14/10 Jdöberg
KREATIVITET OCH
KOMMUNIKATION
26/10 - 28/10 Wäxhuset
VISIONARIUS
08-311002

**LIUSGNISTAN
VÄSTEBÅS**

24/9 Numerologi **43210**
28/9 Drömkurs
5/10 Kroppsmedvetenhet
20/10 Översiktskurs i Hellskeapi

Skepparbacken 16 tel. 021-182333

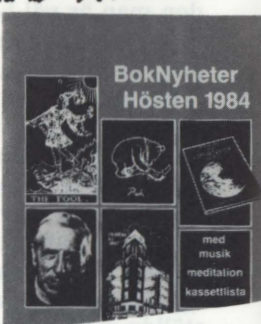
NLP
Du tarste val om
det i SvD?
ring Birgitta Möller
08-7674283

YOGA
- Bert Yoga Jonson
08-688489
Även astrologikurser
Satyananda Yoga-
center
08-32 33 60

VIKTIGT!
Oktober-november
nr av EnergiVägen
innehåller adress-
register över de
flesta grupper
& organisationer
i Sverige

★ **ASTROLOGI-**
special adresser
Är du med?
EnergiVägen
Box 45096
104 30 Stockholm

**NY STOR
KATALOG**

VATTUMANNEN
Box 45096
104 30 Stockholm
08-109615

Rupert Sheldrake

Är denne stilsamme botaniker den mest kontroversielle
naturvetaren sedan Galilei?
Hans kolleger tycks anse det.

Av ROBERT ANTON WILSON

När biologen Rupert Sheldrake 1981 publicerade sin första och enda bok, A New Science of Life, höll den akademiska världen på att gå upp i limningen. Tidsskriften Nature, den mest ansedda engelskspråkiga vetenskapliga periodiska publikationen, rasade att "denna otäcka skrift... är den främsta bokbålskandidaten på många år". För att försäkra sig om att alla fattade piken fast den var fin, upprepade redaktionen denna autodafébegäran i rubriken EN BOK ATT BRÄNNA. Andra vredesrop kom från alla delar av den naturvetenskapliga världen - men det fanns också röster som höjdes till doktor Sheldrakes försvar, till exempel tidsskriften New Scientist, Brain/Mind Bulletin, framlidne Arthur Koestler och nobelpristagaren i fysik Brian Josephson. Tarrytown Conference Center i New York har utfäst ett pris på

10.000 dollar för det bästa experimentet som verifierar eller falsifierar Sheldrakes teori, en stiftelse i Nederländerna har backat på med 5.000 dollar och insändarspalterna i naturvetenskapliga tidskrifter är fulla av debatter för och mot. Vid 41 års ålder är Rupert Sheldrake - före detta studierektor i biokemi vid universitetet i Cambridge - den mest kontroversielle naturveta-

ren i världen.

Det skandalen Sheldrake gäller är en naturvetenskaplig hypotes som kan provas och som, om den verifieras, kommer att slå hål på den materialistiska världsuppfattningen. Den skulle också bilda enbegreppsmässig bro från psykologin till kvantmekaniken, och nästan skapa det som fysikerna kallar en GUT (Grand Unified Theory, stor enhetsteori) som skulle få konsekvenser inte bara för alla naturvetenskapliga områden utan också för religionen, filosofin och vardagslivet. Det ser också ut som om de båda första experimenten, avsedda att pröva Sheldrakes teori, i någon mån har styrkt den.

Sheldrakes hypotes går ut på att det i naturen, förutom de fält som vetenskapen redan känner till som gravitationsfältet, det elektromagnetiska fältet och så vidare, också finns "morfogenetiska fält", som han definierar

som "osynliga organisationsstrukturer som formar sådant som kristaller, växter och djur, och som också har en organiserande effekt på beteendet". Dessa morfogenetiska fält rymmer information som samlats från all tidigare historia och evolution — någonting i stil med Freuds "rasminne", Jungs "kollektiva undermedvetna" eller för den delen Timothy Learys "neurogenetiska krets". De nu rådande biologiska teorierna anser att det är omöjligt att sådana specifika "minnen" förs vidare genom generna. Sheldrake går dock förbi problemet genom att påstå att hans fält existerar helt oberoende av alla materiella strukturer. För att förklara detta använder doktor Sheldrake ofta liknelsen med en TV-apparat. Att göra som den konventionella biologin och genetiken, säger han, är som att förklara hur TVn fungerar lokalt och mekanistiskt — som om bilderna på skärmen kom från vissa bestämda kretsar i den enskilda mottagaren. I stället är det faktiskt så att denna apparat (och alla andra TV-mottagare) tar emot osynlig information från en lokalt obunden källa: en TV-studio som sänder någon annanstans. Våra hjärnor är som TV-apparater, säger Sheldrake, och morfogenetiska fält sänder information till oss på ett likartat, lokalt obundet sätt.

Det är här som Sheldrakes kritiker blir mest oroad. Om en sådan idé är riktig, påpekar de, så finns det ingen orsak till att telepati inte skulle kunna existera, eller till att bön inte skulle kunna göra verkan, eller till att alla möjliga slags religiösa och vidskepliga föreställningar inte skulle kunna vara riktiga. . . . De betraktar alltså Sheldrake som en fiende till vetenskapen, som en fiende till materialismen, som en trojansk trähäst som försöker smuggla in metafysiken i naturvetenskapen igen när de trodde att den hade utplånats. På allt detta svarade Sheldrake med ett vänligt leende att hans teori står eller faller med utgången av experimenten, och att han nöjer sig med att invänta deras resultat.

En ännu mer kontroversiell del av Sheldrakes hypotes är hans idé om den morfiska resonansen, enligt vilken likartade strukturer kan kommunicera tvärs över tid och rum via morfogenetiska fält. Inom antropologin är denna teori känd som "den magiska länken",

och betraktas som typisk för primitiva samhällen. Den förklarar varför en schaman tror att han kan skada en person genom att sticka nålar i en docka som föreställer personen i fråga. Sheldrake säger att frågan om den morfiska resonansen försvarar schamanismens tro eller inte ännu inte har besvarats. Hans teori hävdar bara att det finns mycket kända exempel inom biologin och kristallkemin på att sådan lokalt obunden resonans tycks förekomma. Följande intervju förklarar en del av detta bevismaterial. Under tiden har Sheldrakes allmänna inställning fått oväntat stöd från en rad experiment som utförts nyligen av kvantfysikern Alain Aspect, och som visade att likartade lokalt obundna samband, som inte kan förklaras mekaniskt, faktiskt förekommer på den subatomiska nivån.

Rupert Sheldrake var växtfysiolog och forskardocent ("fellow") vid Clare College i Cambridge, med examina från Cambridge och Harvard, när han 1968 för första gången for till Asien för att studera tropiska växter. När han där konfronterades med alternativa teorier, säger han, väcktes på nytt de tvivel han länge hyst på materialismens fullständighet och tillräcklighet. Sedan 1974 har han huvudsakligen bott i Indien. Där fortsätter han sina naturvetenskapliga forskningar, sam-

tidigt som han studerar hinduismens och islams olika filosofiska system, inklusive sufismen.

Intervjuaren Robert Anton Wilson fann att Sheldrake "såg förvånansvärt ung ut" och säger:

"Han verkar blygsam, generös i sina omdömen och helt fri från all bitterhet mot dem som fördömt honom med sådant eftertryck. Till skillnad från andra vetenskapliga kättare jag mött är han inte det minsta bombastisk, hyser inget agg mot sina kritiker och har inte en enda gång jämfört sig med Galilei. Hans attityd tycks vara: "Jag har fått en märklig idé. Låt oss nu forska och ta reda på om den stämmer!" En katt klättrade omkring på honom och hans stol medan vi pratade, och han smekte den tillgivet. Jag fick en känsla av att han har avsevärda erfarenheter av meditation. Han verkade samlad, fri från all irritation, helt koncentrerad på mig och mina frågor. För det mesta började han sina svar med ett mjukt "hmmm" och en paus, som om han tänkte efter noga innan han talade".

Låt oss börja med de första data som du fann stödde dina idéer — William McDougalls experiment med rättor på Harvard på tjugotalet. Kan du ge en kortfattad beskrivning av de experimenten?

Tja, McDougall började med att undersöka rättornas inlärningsförmåga genom att låta dem springa genom en vattenlabyrint. Tjugotvå rättgenerationer senare fann han att till och med rättor vars föräldrar valts för att de lärde sig det mesta långsamt kom på lösningen på samma labyrint nästan tio gånger så fort som den första generationen hade gjort. Inom den nu existerande biologin finns det ingen förklaring på detta. Enligt min hypotes fördes informationen vidare till de senare rättgenerationerna genom de morfogenetiska fälten, osynliga mönsterbildande strukturer i naturen.

På tal om det upprepades McDougalls experiment senare i Skottland och Australien, och då lärde sig redan första rättgenerationen samma labyrint lika snabbt som McDougalls snabaste rättor. Man kan förstå att sådana data verkligen behöver en förklaring. Informationen förs tvärs genom tid och rum, och tycks påverka alla rättor över huvud taget. Den kan inte överföras

genom generna. Därför framlägger jag hypotesen om ett fält som kan fungera som förmedlare.

Det mesta av den kritik mot din teori som jag har sett låter förstå att lokalt obunden verkan av detta slag, eller fjärrverkan, är metafysisk och "spöklig". Vad har du för svar på sådana invändningar?

Invändningar av det slaget har jag aldrig mött hos fysiker. De är vana att handskas med fält som glider undan och är osynliga och allmänt konstiga. I den moderna fysiken finns det inte längre någon fast materia. I kvantfältteorin tycks till exempel alla elementarpartiklarna inom atomen styras av mystiska och mycket egenartade fält. Mitt problem är till största delen folk som inte tycks veta särskilt mycket om naturvetenskap, folk som inte känner till de existerande fältteorierna.

Den mesta kritiken kommer visst från biologer, inte sant?

Jo, visst, men om man tittar på de mekanistiska teorier som många biologer använder sig av för att förklara livsprocesser, så ser man att de reducerar allting till de kategorier som fysiken och kemin använde sig av på artonhundratalet. Den mekanistiska synen är den sista kvarlevan från artonhundratalets världsuppfattning inom naturvetenskapen, ett slags levande fossil.

Du har talat om att din teori om den morfiska resonansen visar att "lika påverkar lika". Är det inte bland annat det som oroar dina kritiker? Det låter mycket snarligt det magiska tänkandet, och som de medeltida alkemisterna med sina tabeller över "överensstämmelser" som visade på vilket sätt Mars liknade tisdagen och båda två den röda färgen, och varför man därför skulle bli krigisk om man klädde sig i rött en tisdag.

Jag erkänner att min teori liknar vissa inslag i den alkemistiska traditionen, men jag kan inte se vad det skulle vara för fel med det. Newtons uppfattning av gravitationen som fjärrverkan påminde starkt om den alkemistiska och astrologiska traditionen. Vi vet att han läste alkemistiska uppsatser om månens och planeternas inverkan på jorden, och detta studium uppmuntrade honom faktiskt att tänka på det osynliga fält som han kallade gravitation. Det kan finnas liknande förbindelser mellan alkemin och det jag säger om morfogenetiska fält — men när jag säger "lika påverkar lika" så menar jag

ingenting så barockt. Jag talar om saker och ting som verkligen är lika — om hur rättor påverkar rättor (till exempel i de experiment vi nämnde tidigare) eller om hur kristaller påverkar kristaller. Det ligger ett stort mysterium över kristallernas tillväxt, över hur det kan komma sig att så snart en viss kristall har skapats så går det genast lättare och snabbare att kopiera den på annat håll. Den konventionella förklaringen är att molekyler förs från det ena laboratoriet till det andra i kläderna på kringresande kemister. Jag tror att mina morfogenetiska fält är en trovärdigare förklaring än dessa hypotetiska kringresande kemister.

Om man bortser från rättsexperimenten, och från det mystiska som sker när kristaller ser ut att lära sig något, vilka experiment har direkt påverkats av din teori, och på vilket sätt har de utförts?

Brain/Mind Bulletin har samarbetat med ett test där deras läsare försökte komma ihåg tre olika rim. Det första var en japansk barnkammarramsa, det andra var en dikt av en nutida japansk skald och det tredje var ord utan innebörd. Enligt teorin om de morfogenetiska fälten skulle barnkammarramsan, som lärts utantill av millontals japanska barn under många generationer, ha skapat en morfisk resonans som skulle göra det märkbart lättare att minnas det än de andra. Alla resultaten har inte kommit in än, men preliminära rapporter tyder starkt på att det faktiskt gick snabbast att lära sig barnkammarramsan. Närmare i tiden ligger experimentet med de "dolda ansiktena".

Var det ett test där folk försökte hitta dolda ansikten i bilder som såg ut som abstrakt konst eller slumpartat klotter?

Just det. Först tog vi två sådana bilder och körde test i olika länder och tog reda på hur stor andel av folket som kunde hitta de dolda ansiktena om de fick titta en minut på var och en. Sedan visade vi en av bilderna i engelsk TV, och förklarade för programmets många millioner tittare hur de skulle hitta det dolda ansiktet. I det tredje testet visade vi båda bilderna för grupper utanför England — folk som inte hade sett TV-programmet — och tog reda på hur stor andel som kunde hitta ansiktena i var och en av bilderna.

Totala antalet människor som kunde hitta ansiktet i den bild som inte hade visats på TV ökade med bara 9 %, vilket ligger inom den statistiska fel-

marginalen. Totala antalet människor som kom på svaret på den andra bilden, den som visats på TV, ökade med hela 76 %.

Hur bedömer du det resultatet?

Rent statistiskt är sannolikheten att ett sådant resultat skulle uppstå genom en slump mindre än 1 på 100. Detta experiment kan naturligtvis bara betraktas som preliminärt, och jag är säker på att vissa kritiker kommer att förklara resultatet på ett sätt som utesluter möjligheten att det kan bero på morfisk resonans. Jag finner det ändå uppmuntrande, och jag hoppas att jag skall kunna utföra ett mycket större experiment längs samma riktlinjer inom en nära framtid.

Somliga kommer att säga att du beskriver ett slags masstelepati.

Ja, experimentet med de dolda ansiktena kan kallas för masstelepati — och rättsexperimenten också, vad den saken beträffar. Men då skulle jag vilja fråga vad vi menar med telepati. I så fall måste man fråga var telepatin slutar och den morfiska resonansen börjar, eller om de båda fenomenen är två aspekter av samma sak.

Vare sig man kallar det för masstelepati eller morfisk resonans — om det pågår hela tiden, har det då inte en kuslig sida? Vissa människor undviker medvetet att titta på våld eller terrorism på TV därför att de tror att sådana bilder "befläckar sinnet". Om du har rätt kommer bilderna åt dem i alla fall.

Ja, det kan man säga. Jag skulle vilja påstå att det står ganska klart att vi inte kan isolera oss från våldet i resten av världen. Det finns omkring oss och inom oss. Vi kan inte isolera oss från det samhälle som tillverkar kärnvapen. Vi betalar alla skatt. Varje gång vi betalar ett frimärke, som är en skatt, så livnär vi systemet som skapar sådana vapen. Därför är vi alla delar av det systemet. Om de morfogenetiska fälten fungerar på det sätt jag föreslagit så kanske det ändå är bra att veta att de gör det, ty vi är tvungna att inse att vi är en del av mänskligheten och att "ingen människa är en ö". Vi kan inte isolera oss, och det bör vi veta.

Ändå är det skrämmande om man tänker efter. När jag var på väg hit passerade jag en bio som visade Psycho II, en film som jag aldrig tänker utsätta mina nerver och körtlar för. Det är kusligt att tänka sig att

om tillräckligt många masochister plågar sig med den så kommer effekterna att drabba mig också, om du har rätt. Blir du inte förskräckt av den tanken?

Tja, de kommer ju inte att drabba dig automatiskt. Rättorna i Australien försökte lösa samma labyrint som McDougalls rättor i Harvard. De som deltog i experimentet med de dolda ansiktena letade medvetet efter sådana. Jag tror att man måste så att säga ställa in våglängden för att den morfiska resonansen skall äga rum. Det finns inga tecken på att folk börjat se de där dolda ansiktena i hallucinationer, eller i sina drömmar. Först måste man be dem titta efter.

För att se det positivt så har det gjorts vissa studier i USA, som tycks tyda på att om många människor i ett samhälle börjar meditera så sjunker brottsfrekvensen i det samhället. Kan det också bero på morfisk resonans?

Tja, det skulle man kunna säga. Men jag betraktar inte morfogenetiska fält som någonting som är beroende av avståndet, så i så fall måste man förklara varför människor som mediterar i en förort till Chicago bara skapar en rent lokal effekt. Enligt min hypotes borde effekten spridas lika mycket i hela världen. Varför skulle den lokaliseras till den förort där de som mediterar råkar parkera sina bilar? Inte ens den traditionella föreställningen om bönen anser att dess verkan avtar med kvadraten på avståndet, som gravitationen enligt Newton.

Christian Science skulle säga att effekten av de experimenten blev lokal därför att de som mediterade eftersträvade en lokal effekt. De skulle säga att effekten skulle kunna spridas över hela världen om det var det man eftersträvade.

Tja, om de som mediterar koncentrerar sig på en lokal effekt så skulle det kunna förklara varför resultatet blev en sådan. Jag menar, det skulle kunna vara en tänkbar förklaring. De flesta som säger någonting om de där experimenten frågar aldrig av vilken anledning de fungerar.

Något som verkar lika radikalt i din teori är idén att naturlagarna inte är eviga och oföränderliga. Alla andra system som jag har stött på, både inom naturvetenskapen och filosofin, förutsätter alltid ett eller annat oföränderligt som den grundläggande verkligheten, men du har i stäl-

let någonting som utvecklas.

Ja, just det. Det vi kallar naturlagar kanske i själva verket bara är vanor. Den radikala tanken i mitt arbete är att allt inte alls styrs av tidlösa lagar. I själva verket får de morfogenetiska fälten en ständig respons från världen, och modifieras på så vis hela tiden. Det rör sig inte om någon enkelriktad process från fasta former till fenomen utan om en dubbelriktad process av ständig förändring och utveckling. På grund av Platons och Pythagoras' oerhörda inflytande på det västerländska tänkandet har idéerna om förändring och utveckling nästan gått förlorade i våra försök att beskriva dem som oföränderliga lagar. Men min inställning är inte unik. Idén om en föränderlig verklighet finns i vissa grenar av den buddhistiska filosofin i öst, och hos Hegel, Bergson och Whitehead i väst.

Dina fält knyter en återkopplingsslinga mellan det vi vanligen kallar sinne och materia. Det öppnar faktiskt möjligheten att naturlagarna skulle kunna förändras genom psykisk aktivitet. Brian Josephson, som fick Nobelpriset 1973, har låtit förstå att någonting sådant kanske händer inom kvantmekaniken — att fysikerna skapar de kvanteffekter de observerar. Om man tänker på det kan man känna ett fruktansvärt ansvar. Det morfogenetiska fältet tyder faktiskt på att var och en av oss i någon mån påverkar resten av universum för all framtid. Stämmer inte det?

Det ger en anledning att stanna upp och tänka efter en stund, bara för att inse att ens egen psykiska aktivitet påverkar andra. Hur brett eller snävt man än tolkar det morfogenetiska fältet så ger det faktiskt en större ansvarskänsla, inte bara för vad man gör utan också för vad man tänker.

Det påminner mig om den kristna läran att vi skall vara kärleksfulla inte bara i våra gärningar utan också i våra tankar. Det påminner mig också om det buddhistiska kammabegreppet. Faktum är att alla dina kritiker tycks misstänka dig för att försöka smugla in religionen bakvägen när de har kastat ut den genom huvudingången. Vad har du själv för religiös bakgrund?

Mina föräldrar var fromma kristna. Jag gjorde uppror mot deras tro när jag var i trettonårsåldern. Då drog jag slutsatsen att den bara var strunt. Det berodde på att jag påverkades av biolo-

gin. Jag var redan intresserad av naturvetenskap i allmänhet, och biologi i synnerhet. Jag trodde att all religion var vidskepelse och skulle svepas undan av förnufts frammarsch, sådan som den representerades av mina skollärare i naturvetenskapliga ämnen. De uppmuntrade själva denna utveckling, som de sade innebar att jag frigjorde mig från vidskepliga referensramar. Den standardmässiga materialistiska och mekanistiska synen påverkade mig i många år — minst femton.

Naturligtvis ansåg jag hela tiden att materialismen hade vissa begränsningar — det gör i själva verket de flesta materialister — men den verkade ändå riktigare och trovärdigare än något annat synsätt jag stött på. Jag antar att mina tvivel på materialismen huvudsakligen kom då jag studerade växternas former i Cambridge, där jag stötte på problem som avslöjar gränserna för förklaringar av det slaget. Alla vetenskapliga materialister känner till de gränserna. Deras tro går ut på att bättre materialistiska modeller till slut kommer att tas fram, och att de gränserna då skall avlägsnas. Men sedan börjar man undra om det vi behöver kanske inte är bättre modeller av det materialistiska slaget, utan ett helt annat slags modell.

Sedan utsattes jag också för andra influenser — filosofiska idéer, resor i Asien, konfrontation med andra kulturperspektiv. När jag 1968 for till University of Malaya för att studera tropiska växter mötte jag alla slags synpunkter som jag inte var van vid, och det påverkade mig en hel del. När jag hade flyttat till Indien 1974 blev jag allt mer intresserad av de olika varianterna av hinduisk och muslimsk filosofi. Nu betraktar jag mig som kristen, huvudsakligen anglikan.

Din teori baseras huvudsakligen på biologin, men i ena änden tycks den så att säga gå ihop med Jungs begrepp inom psykologin och i andra änden är den anmärkningsvärt lik vissa teorier om lokal obundenhet inom kvantmekaniken. Insåg du att du skapade ett så vitt och omfattande paradigm?

Bara så småningom. Som du säger började jag med specifika problem inom biologin och formulerade en ny hypotes om morfisk resonans som verkar tvärs genom tiden. Naturligtvis måste jag sedan fråga mig: Om det nu finns sådana fälteffekter hos växter och djur, varför skulle de då inte finnas

också hos människor? Det är där som mitt arbete börjar närma sig Jung. Och om vi sedan går åt andra hållet så frågade jag mig varför detta bara skulle gälla levande varelser. Varför inte kristaller? När jag läste litteraturen om kristaller insåg jag hur litet man egentligen visste, och förstod att min fältteori skulle kunna sprida litet ljus där också. Jag har aldrig trott särskilt mycket på de där kringresande kemisterna som sägs föra med sig molekyler i kläderna. Och sedan frågade jag mig: Om det fungerar med kristaller, varför då inte med molekyler? Jag fann att det inom molekylärbiologin fanns grundläggande problem när det till exempel gällde att förstå proteinveckningen, och här trodde jag än en gång att en fältteori skulle kunna komma till pass. Och i så fall, varför inte atomer? Så även om hypotesen om morfogenetiska fält började så att säga mitt i naturvetenskapen (det vill säga hos levande organismer som är ungefär lika stora som vi själva) så utvecklades den så småningom till en teori om det mikroskopiska och det makroskopiska. Ja, den får alldeles avgjort konsekvenser för både psykologin och fysiken.

Och vad religionen beträffar: om bön kan överföras genom morfogenetiska fält så gäller det också förbannelser, eller svart magi. Charles Fort påstod att de som hitade på materialismen gjorde det bara för att inte behöva bekymra sig om det. Tanken på ondskefull trolldom tycks ha hållit folk skräckslagna på medeltiden. Oroar du dig över att ditt verk kan bli en ny förevändning för sådan paranoia?

Tja, om man tar sådana här slutsatser på allvar så måste man också ta både bön och förbannelse på allvar. Men paranoiker är paranoiker i vilket fall som helst. Om de inte tror på det här så hittar de helt världsliga måltavlor för sina känslor. Rädslan finns fortfarande kvar i rationella samhällen, men numera är det inte häxorna vi är rädda för utan ryssarna. Det finns ett överflöd av alla slags konspirationsteorier i materialistiska samhällen, och det har det alltid gjort. I traditionella andliga samhällen där man tar psykiska influenser på allvar, både goda och onda, där förlitar sig folk på andliga skyddsmedel, och jag tycker att det ser ut att fungera inom deras referensramar.

Innebär den morfogenetiska fältteorin att universum lever? Eller åtminstone att det är mer likt en levande varelse än en maskin?

Visst. De morfogenetiska fälten är mer organiska, holistiska och inbördes sammanhängande än några existerande maskiner. Det är lättare att se hur morfogenetiska fält uppstår ur medvetande än ur någon mekanism. Men maskinerna själva uppstår ju ur medvetande, inte sant? Varje uppfinning innebär ett slags tankekonkretisering. Varje bandspelare, bil och skyskrapa började som en tanke innan den blev en fysisk verklighet. På samma sätt kan man se hur de organisationsstrukturer som jag kallar för morfogenetiska fält uppstår ur kreativa handlingar som i något avseende var medvetna. Men å andra sidan, som jag redan sagt, så ser maskiner bara döda ut om man ser dem som någonting isolerat. Tänk dig en maskin tillsammans med den människa som uppfann den, tänk på de båda som ett enda system! Då blir det uppenbart att maskiner är beroende av tankar.

Om de morfogenetiska fälten utvecklas, och om naturlagarna bara är vanor, så skulle en radikal förändring av medvetandet vara någonting mer än en förändring av medvetandet, inte sant? Om medvetandet förändras tillräckligt, kan då inte universums alla vanor förändras?

Tja, om universum förändras av våra tankar så förändras det förmodligen inte särskilt mycket, eftersom det finns oerhört mycket som förmodligen inte påverkas av våra tankar — avlägsna galaxer till exempel.

Men dina fält försvagas väl inte av avståndet?

Nej, men de verkar enligt principen att lika påverkar lika: människor påverkar människor, rättor påverkar rättor, kristaller påverkar kristaller. Vi är inte särskilt lika vita dvärgar eller röda jättar eller galaxmassor. Det är mycket troligare att våra tankar påverkar andra människor — eller liknande livsformer på andra planeter.

Men ändå, eftersom våra kroppar består av materia, och eftersom de vita dvärgarna och röda jättarna också är materia, så kommer somliga att se avgjort transcendentala konsekvenser av din teori. Avvisar du sådana möjligheter på stående fot?

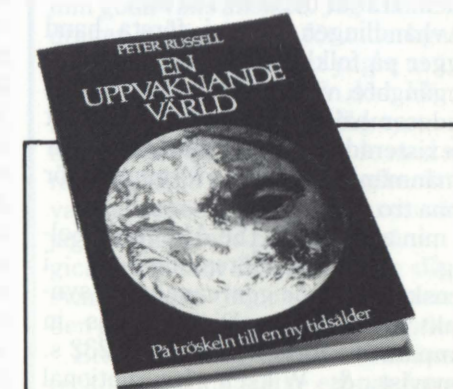
Tja, ett helt nytt slags omvandling av medvetandet, som förändrade materien inom våra kroppar, skulle faktiskt kunna påverka materiens möjligheter

överallt. Detta ligger till grund för den ortodoxa kristna läran. Du vet, "Vi vet att hela skapelsen ännu ropar som i födslovänder" och så vidare. Kristendomen förutsäger alldeles avgjort ett slut på den vanliga historien, en omvandling av universums själva natur. I öst uppträder liknande tankar i sufismen och hos Sri Aurobindo. Jag tror faktiskt att de morfogenetiska fälten håller på att utvecklas till allt nyare och högre syntesnivåer.

Samtidigt tycker jag att det ser ut som om våra egna kärnvapenarsenaler har tvingat in oss i ett apokalyptiskt scenario. Vi kanske får se en omvandling i rent katastrofal riktning, om vi inte tar vårt förnuft till fånga innan det är för sent.

Detta kommer i så fall att medföra en radikal förändring i vårt sätt att tänka och handla. Om man slutar upp att bara lägga märke till sådana saker som vi har pratat om, och börjar handla enligt dem — om vi ägnar uppmärksamhet åt det vi gör och faktiskt ändrar på det i enlighet med det vi uppfattar som meningsfulla mönster — då blir det skillnad.

Översättning GUNNAR GÄLLMO

De flesta av oss känner en ökande oro inför framtiden. De flesta av oss skulle vilja göra något för att påverka utvecklingen. De flesta av oss tror att det inte finns något vi kan göra.

Peter Russell tror tvärtom — att det är nutidens kris som kommer att medföra det positiva genombrottet för mänskligheten.

En uppvaknande värld
C:a pris 135:—

 Studieförlaget
Box 386, 751 06 Uppsala, Tel 018/15 53 90

GENGÅNGARE — VERKLIGHET ELLER FANTASIFOSTER?

Av Solveig Almquist

Varför väljer man att skriva en avhandling om gengångare? Jag skall kortfattat söka redogöra för varför jag gjort det.

Ämnet är fascinerande, och för att handla om sådana företeelser som avlidna människor har det visat sig vara oerhört "levande". Döden har ju alltid intresserat den sökande människan och kommer sannolikt alltid att göra det.

Vad är då döden? Finns det någon form av fortsatt liv efter den kroppsliga döden? Hur är detta liv i så fall?

Avhandlingen, som i första hand bygger på folkliga föreställningar om gengångare, visar att man i det gamla bondesamhället verkligen trodde att de existerade. Tron på gengångare är allmänmänsklig, men formerna för denna tro växlar.

I min avhandling (Se Almquist, Solveig. Gengångarföreställningar i svensk folktro ur genreanalytisk synpunkt. Stockholm Dissertations in Comparative Religion. 3. 1984. 232 s. Almquist & Wiksell International Stockholm Sweden) har begreppet gengångare avgränsats till att omfatta endast den igenkände gengångaren, som i princip gick igen av en speciell anledning. Orsaken till genfärden var oftast att en normöverträdelse, dvs ett brott begåtts antingen av den döde under hans livstid eller av någon av de efterlevande efter hans död. Han var vanligtvis begravd på kyrkogården, och hans agerande skedde företrädesvis strax före begravningen — i samband med den — eller strax efter densamma.

Undersökningen omfattar ett omfångsrikt arkivmaterial, och det är till största delen bondesamhällets gengångare som berörs, men det finns även "moderna" gengångarberättelser.

De föreställningar om döden som en gång i tro och livspraxis omfattades av folket i det gamla bondesamhället lever kvar i vår egen tid om än i modifierad form. Nutida gengångare uppfattas på ett mer "spiritualistiskt", dvs andligt sätt medan forna tiders gengångare mestadels uppfattades på ett mera "massivt", kroppsligt sätt. De båda formerna förekom även sida vid sida och kunde stundom flyta in i varandra.

Man kan iaktta en markant skillnad mellan folktrons gengångare och vår egen tids. Medan de förra representerar fruktans mysterium (mysterium tremendum) och företräder en skräckinjagande, farlig dimension som oftast kunde återverka på ett negativt sätt på den som hade ett möte med en sådan gengångare, företräder de senare det ljusa och positiva, lockelsens mysterium (mysterium fascinosum): det hinsides livet är ljust — borta är föreställningar om synd, skuld och straff och att genfärden skall uppfattas som en förbannelse. Den skall tvärtom ses som en upplysning om att döden bara är en övergång från ett liv till ett annat.

Det förefaller inte helt uteslutet att belägga hypotesen att det som vi kallar "död" kanske inte är *slutet* av ett känt tillstånd, dvs vårt jordeliv, utan *början* på en hittills ännu inte bevisad form av "liv".

De folkliga gengångarföreställningarna har uttryckts i olika berättelseformer som överförts muntligen från generation till generation. Först i slutet av 1800-talet började de insamlas och upptecknas av studenter och forskare, eller också utsändes frågelistor från olika folklivsarkiv. En del berättare nedtecknade själva sina upplevelser eller det som de hört berättas och sände in sina alster till de etablerade folklivsarkiven.

För att komma åt folktrons "levande innehåll" i dessa berättelser om människors supranormala, dvs "övernaturliga" upplevelser av en död människa har man, för att kunna skilja de olika berättelserna åt, indelat dem i olika genrer. Ett sådant förfarande kallas genreanalys, och med hjälp av en sådan har källmaterialets trovärde, dvs sanningshalten i berättelsen kunnat bestämmas.

Tron på gengångare grundar sig ju inte på lösa spekulationer, utan på konkreta personliga upplevelser. Eftersom gengångartron hade en djup förankring i bondesamhället, var den så att säga helt accepterad, och det ansågs helt "naturligt" att döda människor kunde visa sig efter sin död. Sådana företeelser ingick helt enkelt i den tidens "världsbild".

Det finns alltså starka skäl som talar för att det i bondesamhället fanns ett "nedärvt" intresse för fenomen av ovan nämnda slag. Det är ingen överdrift att påstå att bondesamhällets människor var "motiverade" för sådana upplevelser.

Starkast framkommer trovärdigheten i den personliga upplevelsen av ett möte med en gengångare. Verkligheten i det som berättas bestyrks av sinnesförmimmelserna. Denna genre kallas memorat, vilket betyder att en person själv, eller en bekant till honom, har upplevt det som berättas.

Så finns det kortfattade generella påståenden som beskriver gengångartron. Denna typ av genre kallas trosut-saga. Trovärdigheten kan vara något svagare i denna genre än i memoratet.

En ytterligare försvagning av trovärdigheten uppvisas i genren sägen, den genre där gengångartron gestaltas i dramatiska händelser.

De olika berättelserna om gengångare kan placeras i en glidande skala allt-

ifrån den faktiska upplevelsen till den dramatiskt utformade berättelsen.

Jag skall nedan återge några berättelser där vi kan se det typiska för respektive genre.

1. "Den andra remarkabla händelsen upplevde jag en natt efter min styvmors bortgång; en natt då jag inte kunde få en blund i ögonen. Jag var alltså klarvaken. Plötsligt dök ett grått moln upp och kom emot mig, och jag tänkte: 'Vad skall det bli av detta?' Det grå molnet utvidgades, och ur detta blir min styvmors ansikte synligt. Hon såg glad ut och log ett lyckligt leende, och jag förnam att hon sade: 'Jag har det bra' samt gjorde en utåtriktad rörelse med händerna. Sedan försvann denna syn på samma sätt som den kom. Jag blev högst konfunderad över denna upplevelse, som fortfarande förundrar mig mycket." (Källa: Almquist, Solveig. Gengångarföreställningar i svensk folktro ur genreanalytisk synpunkt s. 95)

Den här berättelsen är ett memorat och har upptecknats så sent som 1972. Den är av "modernt" slag och uppvisar de mer andliga, "spiritualistiska" drag som är så typiska i vår tids gengångarupplevelser.

2. "Döda som gick igen hade något de ville ha utträttat, som inte blivit gjort under deras livstid. Hade bara någon mod att fråga en sådan vad han ville, då han visade sig, talade denne om vad han ville, och sedan gick han inte igen mer." (Källa a.a. s. 113)

Text nummer två är exempel på en typisk trosut-saga. Den ger prov på en autenticitet som närmar sig den som vi finner i memoratet.

Till sist skall jag ange en sägen, där vi finner de typiska dragen för en sådan, en berättande beskrivning av en gengångarupplevelse. Den här berättelsen innehåller ett mycket välkänt sägenmotiv. Det handlar om två vänner som i livstiden gjorde upp om att den som dog först skulle komma igen efter döden och tala om hur han hade det.

3. "Det var en präst i Hjälmseyd, som sa till en god vän: 'En gång när jag är död ska du få se mig.' Och det gick så. En kväll såg han honom springa över kyrkogården, och han var klädd alldeles som vanligt, men han sa inget utan försvann. Men sitt löfte det uppfyllde han." (Källa a.a. s. 151)

Vad är det som utlöser en gengångarsyn? Kan det finnas någon verklighet bakom synen? Kan gengångaren vara äkta, alltså en människa som visar sig fast hon är "död"?

Min undersökning visar att supranormala upplevelser betyder att det alltid finns ett eller annat *kriterium på övernaturlighet* som övertygar den som

har upplevelsen om det supranormala i situationen. Det rör sig således om sådant som vi med en parapsykologisk term benämner utomsinnliga varseblivningar.

Jag menar att det hos människan finns en skräckblandad fascination inför döden som är tidlös. Därför har dessa föreställningar kunnat hållas levande ända in i vår egen tid, även om vi, som redan sagts, kunnat konstatera att vissa skillnader existerar mellan bondesamhällets gengångare och vår egen tids.

Vi kan alltså inte helt avvisa att det finns ett "liv" efter döden så länge som vi inte kan bevisa motsatsen.

Nya rön har gjorts beträffande fenomen av detta slag. Vi har t.ex. parapsykologiska begrepp såsom ESP, dvs utomsinnlig varseblivning, som ju kan uttryckas i fyra former: telepati, klärvoajans, prekognition och retrokognition. De två sistnämnda är mest relevanta i det här sammanhanget. Sedan har vi ju också företeelser som "nära-döden-upplevelser" i vilka två viktiga moment ingår: den utomkroppsliga upplevelsen, där den döende "befinner sig" utanför sin fysiska kropp i en position ovanför denna varifrån han på avstånd "ser" upplivningsförsöket och sin egen kropp, samt den transcendent, översinnliga upplevelsen som följer omedelbart därefter. I denna upplevs ibland möten med avlidna vänner. Upplevelser av detta slag måste kunna sägas styrka tesen att det faktiskt finns någon form av "liv" efter döden.

Det har verkligen funnits en tro på gengångare, och en sådan finns kvar även i vår tid, fastän i en annan form, dvs trosföreställningen är inte längre så förankrad i ett etablerat trossystem som den var förr. Då genomsyrades hela samhället av i första hand kyrkans lära, i vilken även har kunnat spåras förkristet tänkande. Människan i vår tid har ju helt andra möjligheter att välja alternativ för sin trosåskådning.

I de flesta fall trodde man verkligen att det var den döde som gick igen i en rent mänsklig gestalt.

I ett mindre antal exempel har jag funnit föreställningen att det var "djävulen" som "gick" i den dödes ställe för att "lura" människor och "föra dem vilse".

Gengångartron uppvisar även drag som man normalt brukar tillskriva andra övernaturliga väsen såsom skogsrätt, tomten, maran, gasten m. fl. Vi kan tala om överensstämmelser men måste låta frågan hur dessa drag inlemmats i gengångartraditionen stå öppen.

Det kan endast kortfattat omnämnas att maraföreställningen har nära anknytning till gengångartron genom att den även kallas "sending" eller

"uppvakning", dvs en från graven uppstigen död människa.

Som forskare skall man ha en kritisk syn på sådana här fenomen, men jag tror att så länge som ingen har kunnat bevisa att gengångare inte finns, måste vi låta frågan om de existerar stå öppen. Det finns ingen anledning att helt avvisa sådana fenomen. Vi måste, enligt mitt förmenande, ha en kanal öppen mot den möjligheten att det finns en paranormal värld som kanske inom en snar framtid kan bli gripbar för "förnuftet" bortom både logik och spekulatio-

Själv fick jag i somras, sedan avhandlingen inlämnats till tryckeriet, uppleva hur ratio och irratio möjliggjordes inför mina egna ögon.

En nära vän till mig dog hastigt i juli månad. Jag hann upp på sjukhuset men fick aldrig någon kontakt med henne innan hon dog.

Eftersom hon inte hade arrangerat något för sin begravning, och saknade nära anhöriga, kom det på min lott att ta hand om denna. Jag gjorde det som kändes "riktigt", dvs det blev kremering.

På begravningsdagens kväll tänkte jag inte alls på henne, åtminstone inte medvetet, utan jag talade i telefon med min professor om avhandlingen. Strax därefter fick jag ett annat telefonsamtal, och det var under detta som upplevelsen ägde rum.

På dörrspegeln framträdde ett gröntaktigt ljus, och i detta uppenbarades min goda väns ansikte. Jag kände igen dragen tydligt — det förunderliga var bara att hon såg mycket yngre ut än de nära 80 år hon var vid sin död. Här såg hon ut att vara ca 35 år. Jag tystnade i telefonen, och den jag talade med undrade vad som tog åt mig. Jag berättade vad det var och sade att nu får du vänta, jag måste ta reda på vad det här är. Jag gick fram mot dörren — men då försvann synen. Jag måste erkänna att den gjorde mig tämligen konfunderad.

Ett par veckor senare vid bouppteckningen fick jag se ett par fotografier av henne. Jag hade aldrig sett dessa kort förut. När jag tittade på dem, blev jag helt perplex: på ett av korten såg hon ut precis som hon gjort i det gröna ljuset på min dörr! På baksidan av kortet stod att läsa ett årtal av vilket jag kunde utläsa att hon, då kortet togs, var just — 35 år!

Hur skall denna syn förklaras? Var det en hallucination eller en vakendröm? Var det sorgen som gjorde att jag omedvetet framkallade en bild av henne? Men hur kunde jag i så fall framkalla en bild som jag *aldrig* sett?

Det är kanske bäst att inte försöka finna en godtagbar förklaring till detta fenomen, utan tänka att ratio och irratio kanske trots allt kan mötas!

PULLAN

av Chintamani Isberg

ORD OCH TONER

The LIND Institute har adress P.O. Box 14487, San Francisco, Ca 94114, USA, och står för *Learning in New Dimensions*. Man ger bl a ut musikkassetter med musik avpassad för "Superlearning" enligt Dr Georgi Lozanov. (I Sökaren nr 8/80 fanns en artikel om hans arbete.) I Lozanovs böcker rekommenderas långsam barockmusik som bakgrund till inläringen. LIND Institute har publicerat två kassetter med samlingar av just sådan musik. De heter *Largos and Adagios* (LI-301) och *Encore* (LI-302). Det är stycken av kända barocktonsättare som Vivaldi, Scarlatti, Bach, Albinoni och några mindre kända. Inspelningarna är gjorda av bl a *I Solisti Veneti* och alltså av högsta klass. Naturligtvis kan den som vill försöka "superlearning" själv spela in musiken från radio eller skivor, men här slipper man besväret och får en färdig samling musik med just den rytm och det tempo som rekommenderas. Naturligtvis kan musiken också användas att enbart lyssna på!

Man kan fundera över vilken verkan olika sorters musik har på människan; se t ex Björn Roxendals artikel i Sökaren nr 5/84. Det är egentligen mycket lätt att övertyga sig om att det inte är helt likgiltigt vilken musik man väljer som bakgrund för olika aktiviteter. Lyssna t ex i en timme oavbrutet på hård rock, och lägg märke till hur du sedan känner dig. Jämför med hur det känns efter en timmes barockmusik av den typ som finns på dessa kassetter. Jag tror du kommer att uppleva en helt påtaglig skillnad. Själv vet jag knappast någon musikart som har så harmoniserande verkan som just denna.

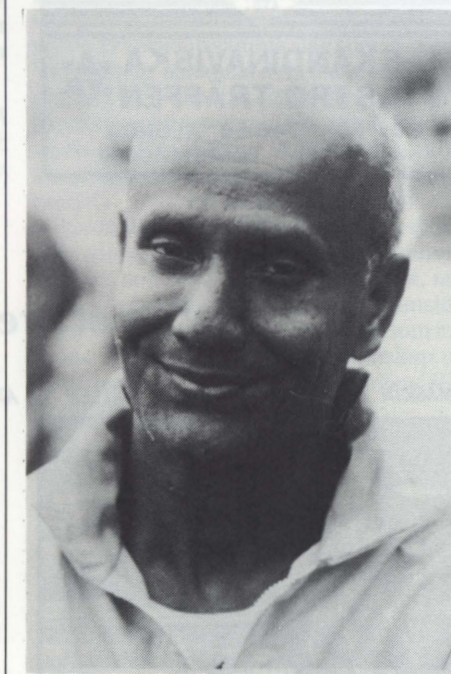
LIND Institute har också gett ut *Music for Imaging* (LI-201). Den innehåller musik av bl a Smetana, Beethoven och Debussy. En utförlig anvisning följer med hur musiken kan användas för föreställnings- och visualiseringsövningar för den som vill, men den kan naturligtvis också användas för rent lyssnande. Också dessa inspelningar är av högsta klass.

De tre nämnda kassetterna kostar

per styck \$ 10.50.

En kassett från LIND Institute som tillhör kategorin "New Age"-musik heter *Dream Passage*, pris \$ 8.98. Den är gjord av Daniel Kobialka och innehåller en blandning av akustisk och elektronisk musik. Ett par stycken med långsamma violinklanger hör till det mest suggestiva jag har hört på länge. Man kan se på kvällshimlen medan man lyssnar och få en verkligt sugande rymdkänsla av den musiken.

Om man köper från LIND Institute för mer än \$ 40.00 ges 10 % rabatt. Porto tillkommer med \$ 3.00 för första kassetten och \$ 1.00 för var och en följande.

Sri Chinmoy.

Om ord och toner av Sri Chinmoy skrev jag i nr 6/84. Han har inspirerat lärjungar i Stockholm-Uppsala att spela in några av hans sånger på bengali. Musiken är av Sri Chinmoy men arrangerad av gruppen som kallar sig AKASHA. Det är fem flickor som ackompanjerar sig på västerländska och

indiska instrument. Inspelningarna är gjorda vid olika framföranden, vilket innebär att ljudkvaliteten varierar något; den är dock fullt godtagbar. "Vår målsättning är att sprida Sri Chinmoys sånger, då vi upplever att denna musik har en mycket stark inneboende kraft", skriver gruppen.

Jag tycker mycket om den här musiken. Eftersom jag inte förstår texten upplever jag sångerna som enbart musik. Det är verkligen något speciellt med Sri Chinmoys musik – den sprider glädje och ger upphov till positiva tankar, åtminstone hos mig. Några av sångerna har en svävande, nästan "änglalik" klang. Ändå är melodierna mycket enkla, ibland som hymner, ibland som folkvisor. Jag vill gärna höra mer av AKASHA.

Kassetten kan beställas från Eva Norén, Frodegatan 24, 753 27 Uppsala, och kostar 50 kr inkl. porto.

A COURSE IN MIRACLES är en annan inspirationskälla för olika konstnärliga skapelser. Från *Miracle Distribution Center*, 1141 East Ash, Fullerton, Ca 92631, USA, kan man beställa en katalog över böcker, kassetter, bilder och annat material kring "mirakelkursen". Bl a finns en kassett med titeln *YOU ARE ENTITLED TO MIRACLES*. Den innehåller citat ur kursen lästa av Beverly Hutchinson med musik av Steven Halpern; pris \$ 8.98 plus porto \$ 5.00 (det verkar mycket, men blir billigare om man samtidigt köper mer från katalogen).

Den som själv studerar kursen kan uppleva nya aspekter av den genom urvalen av citat. Uppläsningen är vårdad; någon kanske kan anse att den är en aning känslös. Däremot är jag inte förtjust i musiken; jag tycker den stör snarare än stöder texten. Musiken låter ungefär som Steven Halpern brukar göra. Jag tror jag föredrar att läsa texturval ur kursen snarare än att lyssna till dem från denna kassett. I katalogen finns ett rikt urval böcker av olika slag som *A Course in Miracles* har inspirerat till.

Nils-Olof Jacobson

MEDITATIONSKUDDAR
Rättviks och Zen modell.
Levereras ostoppad. 45:-/st
Sittdyna 75 x 90 cm
Levereras klar med 3 cm skumgummi-platta. 125:-/st
Omg. leverans! Moms ingår.
Frakt och pfsk.-avg. tillk.
INGA:s SÖMNADSSERVICE HB
Box 47, 762 00 RIMBO
Tel. 0175-708 30

BUDDHASASANAFÖRLAGET
Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:-

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:-

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:-

Buddhistisk meditation

av Francis Story
32 sidor, ca 7:-

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Grafologisk analys

utföres seriöst och personligt.
Sänd tre skriftprov plus personliga data!
Pris: 150 kronor plus porto.

Monica Rosenström

Gös Eriks Väg 149 A
781 65 Borlänge

FÅ DERES HOROSKOP

stillet och tillsendt för 60 svenske kr.
Sänd födselsdato, klockeslet och födestad till

Peter Sørensen

Solgården 18 DK-3250 GILLELEJE
Danmark

FINN DIN RÄTTA PARTNER

VI HJÄLPER DIG ATT HITTA DIN "RÄTTA"
LIVSKAMRAT GENOM ATT JÄMFÖRA DITT
FÖDELSEHOROSKOP MED ANDRAS OCH
PLOCKA UT DE SOM PASSAR DIG.

SÄND IN NAMN, ADRESS SAMT
SVARSPORTO SÅ FÅR DU
GRATIS ALL ÖVRIG
INFORMATION.
DISKRET
AVS.

**SKANDINAVISKA
ASTRO TRÄFFEN**

Box 50 740 50 ALUNDA
tel: 0174-10950

Kontakt

Hur har Du Ditt liv? Vi hjälps åt att utvecklas i en varm, positiv atmosfär. Svar till "Måndagskvällar i Stockholm", Sökaren f.v.b.

Vill du — som känner för att vilja göra något meningsfullt — bli medarbetare (2 å 3) i projekt "där okunnigheten avlägsnas upphörd s k onda att finnas till"; en komb. ideell-kommersiell verksamhet i Martinus-Brunton-Steiner-anda. En nyinköpt f d skogsskola vid Pite älv avses tjäna som bas. Intresserad... ring då Sven, tel. 0911-711 62 eller skriv: Pl 8272, 940 90 Piteå.

Kv. från Göteborgsregionen, vegetarian; meditation är en del av mitt dagliga liv. Är utåtriktad och intresserad av konst, litteratur, språk och naturen. Söker en likasinnad manlig vän 35—45 år att bygga upp en inre gemenskap med. Svar till "Tvilling", Sökaren f.v.b.

"Kanske en givande brevväxling" med Dig kvinna/man vore berikande och upplyftande! Skriv så hjärtans gärna till en livsnjutare i alla väderstreck. Jag: tjej nyss fyllda 40, men fortfarande lekfull att ta tillvara: musik, natur, "livet i sig självt" med nyfikna ögon. Svar till "Brevvän i Solen men Seriös", Sökaren f.v.b.

Pris för kontaktannonser 50 öre per ord + 5:- i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 15:-. Moms inräknad.

Bokrevy

Bokrecensioner återgivna med tillåtelse av tidskriften Bokrevy, Bibliotekstjänst, Box 1706, 221 01 Lund

Ur Bokrevy nr 1, 1984

RELIGION

SJÖBERG, KJELL. Låt varna er! Salt och Ljus. 144 s. Litt.

Ce BN0976813-75

Bokens budskap är att det pågår en världsomfattande sammansvärjning av demoniska krafter för att ta makten över jorden från Gud och Kristus. Verktygen för denna är bl a olika slutna sällskap som frimurare och Odd Fellows, diskussionsforum inom affärsvärlden och politiken som Trilateralen och Aspen Institute samt Transcendent meditation-rörelsen och "New Age"-företagare. Datorer och elektronik diskuteras också som medel att styra och kontrollera människor i detta syfte. Förf menar att grenar av den judiska kabbalisten varit drivande krafter att påverka mänskligheten i enlighet med denna ondskefulla sammansvärjning. Räddningen ligger i ett individuellt uppvaknande och en profetiskt grundad befrielseörelse. Den som inte delar förf:s bokstavlga bibelsyn torde ha föga utbyte av boken även om några av dess problemställningar är väsentliga och av allmänt intresse.

Stefan Heinstedt

COOPER, JEAN C. Taoismen. En introduktion. W&W. Övers. fr. eng. av Gunnar Gällmo. Orig:s titel: Taoism. 150 s. Litt.

reg. Cm BN0973850-2E

Boken är en grundlig genomgång av den klassiska taoismen, som den framställts av de gamla mästarna Lao Tsu, Chuang Tse m fl. På ett initierat och entusiastiskt sätt belyses tankarna i den gamla kinesiska mystiken. Översättningen är väl bearbetad, och boken har en klar layout. Boken är mycket lämplig som introduktion till studier av den gamla kinesiska tankevärlden och ett bra komplement till boken I Ching (1981).

Mårten Strömquist

ANDREÆ, JOHANN VALENTIN. Kristian Rosenkors alkemiska bröllop 1459. Livskraft. Övers. fr. da. av Yngve Freij. Orig:s titel: Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreutz Anno 1459. 83 s.

Cn BN0963303-87

Den lutherske tyske prästen Andreæ skrev 1603 berättelsen om Kristian Rosenkors,

som under sju dagar råkar ut för en serie märkliga händelser. Skildringen är samtidigt uppsluppen, allvarlig och fantastisk. Språket är lättläst och översättningen välgjord. Händelserna illustrerar en andlig utveckling som här betecknas som en alkemisk process. Slutmålet, det alkemiska bröllopet, nås då själen ingår en mystisk förening med anden. Under Rosenkors' äventyr förmedlas också de fem levnadsregler som är en vägledning för Rosenkorsordens anhängare. Den viktigaste regeln är att leva i harmoni med Skaparen och Naturen. Läsare som önskar nå en djupare livsförståelse och som har intresse för symbolik och esoterik kommer säkerligen att ha glädje av boken.

Carin G. Hansson

MARTINUS, [pseud.]. Bisättning. Hälans förl. Övers. fr. da. av Elsa Hågstrand. Orig:s titel: Bisattelse. 240 s.

Cn BN0982704-5C

Den danske mystikern Martinus' (1890—1981) samlade produktion ges successivt ut på svenska. Denna bok från 1951 beskriver de levande organismernas natur. För Martinus är varje organism, t ex människokroppen eller växten, ett universum befolkat av myriader "mikroväsen", vilka är levande väsen av i princip samma slag som vi själva. Vårt sätt att behandla dem leder enligt karmaprinipen till att vi själva får uppleva behandling av motsvarande kvalitet. Förf beskriver vilka följder likbränning, köttätande och plockande av blommor ("amputation" av växtorganismen) får för mikroväsendena och därmed för oss själva. Han menar att dessa företeelser kommer att vara helt försvunna i det framtida, mer utvecklade människosamhället. Framställningen är svårtillgänglig för läsare som inte redan har en grundläggande kunskap om Martinus kosmologi. Översättningen följer originalet exakt.

Nil-Olof Jacobson

FILOSOFI OCH PSYKOLOGI

MOLANDER, BENGT. Vetenskapsfilosofi. En bok om vetenskapen och den vetenskapande människan. N&S. 280 s. Litt.

D BN0982937-20

Författaren karakteriserar sin bok väl när han i förordet säger att den är en introduktion in i vetenskapsfilosofin. På ett personligt men ändå sakligt sätt beskrivs en del tankegångar om vetenskapen som leder fram till problemkomplexen i den moderna vetenskapsfilosofin. Kunskapsbegreppet, observationsproblemet, den vetenskapliga metoden, språkfilosofi, s k kontinental filosofi och en hel del vetenskapshistoria till-

hör de saker som tas upp till behandling. Teknikaliteter har undvikits. Förf försöker inte ge några definitiva lösningar, utan nöjer sig i allmänhet med att formulera problemen. Boken förutsätter inga speciella förkunskaper vare sig i filosofi eller i någon vetenskap. Texten är kompletterad med ett 15-tal svart-vita foton och figurer, resonerande litteraturlistor efter varje kapitel och en bibliografi.

Ingemar Nordin

Den KREATIVA människan. En artikelserie ur Svenska Dagbladet. Av Marie Hogfors m fl. SvD (SvD-pocket). 144 s.

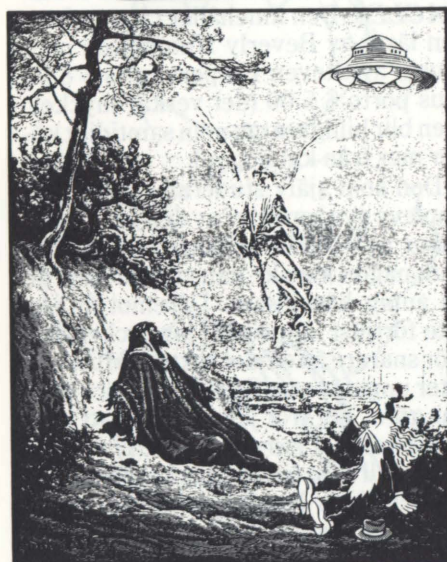
Do BN0978407-41

Nyare medicinsk hjärnforskning kring bl a epilepsi pekar på att vänster och höger hjärnhalva har olika funktioner. Den vänstra styr höger sida av kroppen men är också centrum för analyserande, "datorliknande" funktioner medan högersidan är centrum för fantasi, estetisk upplevelse och kreativitet. Artikelserien kretsar kring denna "inneboende" motsättning hos människan och behandlar på lättläst prosa olika sociala, psykologiska och pedagogiska aspekter på hur vi bättre skulle kunna utnyttja den kreativa sidan i ett samhälle, där kanske den "analytiska" begåvningen övervärderats. Marie Hogfors, Erik Sidenblad och Ingrid Olaussons svarar för nästan alla artiklarna och vänder sig till en bred läsekrets. Boken är lättläst och kräver inga förkunskaper. Faktaunderlaget är intressväckande utan att göra anspråk på att täcka hela ämnesområdet. Man saknar sålunda synpunkter på den nyare psykologiska kreativitetsforskningen.

Lars Bejerholm

PROFETEN

RESUMÉ: PROFETEN HAR EN TIDSMASKIN MED VARS HJÄLP HAN HÅLLER PÅ ATT UTFORSKA VÄRLDSHISTORIEN.

RYMDMAN GER ELIAS MAT
(EFTER BIBELN OCH FÖRTEAN TIMES 28)

ABRAHAM FÅR BESÖK AV TRE UFONAUTER I ÖKNEN

TÖBIAS' NÄRKONTAKT AV TREDJE GRADEN

Av Gustave Doré och Sven Rosén

VATTUMANNEN
Bokhandel Informationscenter

Allt du läst om här har vi
böcker om! Böcker som kan bidra till att du
blir en helare människa! Hos oss hittar du
också vacker, mjuk New Age-musik,
avslappnings- och meditationskassetter
och skivor.

Vi gör även ditt personliga horoskop på vår data!
Välkommen till vår butik på
Drottninggatan 83
(vid Strindbergsmuseet, T Rådmansgatan)
Postadr.: Box 45096, S-104 30 Stockholm
Telefon butik 08-10 96 15, kontor 08-10 69 15

Namn

Adress

Postadress

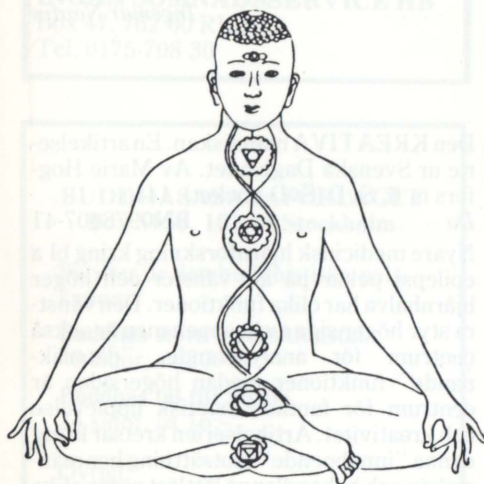
☐ Jag vill vara med i Vattumannens kundregister

☐ Jag är speciellt intresserad av

Talongen sändes till
Vattumannens Bokhandel, Box 45096, 104 30 Stockholm

Lärobok för kristna

Stig Lindholm och Carl Eber Olivestam har sammanställt en handbok i kyrkokunskap, *Kyrkor och nyandliga rörelser* (SkeabLäromedel 1983). En tidigare upplaga kom 1973. Den nya upplagan har kompletterats med ett avsnitt om nyandliga rörelser.

Kundaliniyoga innebär att väcka olika chackraer (psykiska centra), tänkta som lotusblommor. Längst ner ses en 4-bladig lotus. Centret kallas muladhara och är beläget mellan könsorganet och anus. Sedan följer en 6-bladig lotus mellan blygdbenet i ryggraden, en 10-bladig lotus bakom naveln i ryggraden, en 12-bladig lotus bakom hjärtat i ryggraden, en 16-bladig lotus i halsen samt en tvåbladig lotus mellan ögonbrynen och längst upp den 1000-bladiga lotusen, sahasrara. Bindu är punkten på toppen av bakhuvudet.

Ur "Kyrkor och nyandliga rörelser"

Redogörelsen för de kristna kyrkorna är respektfull, men så snart författarna kommer in på de icke-kristna nyandliga rörelserna, blir tonen en annan — då har de polemiskt nedsättande omdömen, utrops-tecken och kritik, såsom "föga hållbara slutsatser", "löften som ges är inte alltid så sakligt underbyggda som de ger sken av", "individens självförverkligande, inte ansvaret för medmänniskan — är det primära", "det finns i budskapet inneboende motsättningar" etc. Subtila tankar som finns i nyandliga rörelser får läsaren inte veta mycket om. (Undertecknads "Alternativ tro" saknas i litteraturförteckningen.) Framställningen innehåller också rena sakfel.

Av kristendomen ges en positiv bild. Där sägs inget om "föga hållbara slutsatser", fastän detta vore minst lika sakligt motiverat som när det gäller nyandliga rörelser.

Författarna skriver intet om den kristna helvetesläran (det nämns endast att adventister och fribaptister "förnekar de eviga straffen") som Jesus hade enligt Bibeln men som många nutida kristna inte vill låsas om; det finns heller inget om Jesu löne-moral eller om hans stränga gärningslära. Kristendomen har förvanskats i positiv riktning, nyandligheten i negativ.

Jag menar att om man i en lärobok har en respektfull attityd till traditionell kristen tro, då bör man visa nyandliga rörelser samma respekt. Och vill man göra kritiska kommentarer, bör även kristendomen drabbas.

SM

Ta ditt hälsoöde i egna händer!

När jag först hörde att Mona och Björn Roxendal arbetade på en hälsobok, tänkte jag ganska oentusiastiskt: Ännu en bok om hälsa till alla dem som redan finns, behövs det verkligen?

Men det är okej med *Må bättre. Hälsoboken*, utgiven av Företagsinformation AB (Wallingatan 18, 111 24 Stockholm). Boken är lättläst, liten och behändig i formatet (240 s.), har tåligt omslag och kostar bara 9:75. Den kan användas som uppslagsbok, impulsgivare och samvete. Redaktionen består av Gert Hallengren samt nämnda Mona och Björn.

Även vi som i princip är hälsokostare kan ha en tendens att fastna i mindre sunda, inte riktigt genomtänkta vanor. Man tycker om en viss typ av mat, och då kan det lätt bli en övergödning som man får betala för med nedsatt vitalitet. Dricker jag för mycket mjölk? undrar denne recensent. Mjölk är gott, och nyttigt också, men kanske bäst att minska litet på drickandet... "Må bättre. Hälsoboken" har ett avsnitt om mjölkens avigsidor.

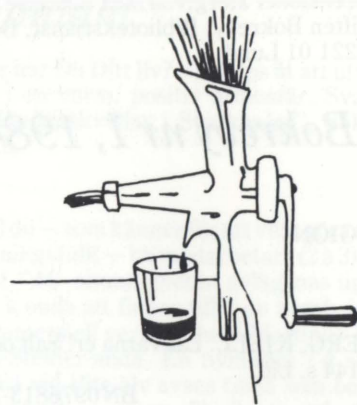
I övrigt får man veta att levande föda är sjukdomars död, att groddar är mat i särklass, att man bör "sopa rent" med fasta, att vitlök visserligen skrämmar bort änglar men ändå måste rekommenderas som ett högeffektivt hälsomedel samt att vi lever av luft och kärlek.

Hälsofrämjandets ordförande har skrivit ett företal, Karl Otto Aly har författat fasteartikeln, Olov Lindahl och Bengt Stern är intervjuade och Åsa Freij har bidragit med ett antal dikter.

Ordlista finns, och en avdelning "viktiga adresser i hälsoverige".

— Ditt psyke är din egen läkare, förklarar naturmedicinaren Sten-Elis Karlsson. Du kan med destruktiva tankar bryta ned din hälsa både fysiskt och psykiskt. Men med positiva och uppbyggande tankar kan du å andra sidan skapa fysisk och psykisk hälsa.

— I helhetsmedicinen utgår vi från att varje människa ansvarar för sin egen sjukdom eller hälsa, säger dr Bengt Stern, som

Vete-gräskvav

Ur "Må bättre. Hälsoboken".

ber sina patienter att tänka över sitt liv och sin livsstil.

— Om vi blev av med problemen sprit, tobak och narkotika, skulle vi direkt bli av med minst hälften av våra sjukdagar, anser professor Olov Lindahl.

Vad andra hälsovisa personer har att säga till dig kan du ju ta reda på genom att köpa boken — i synnerhet om du inte redan vandrar efter den "gröna linjen".

SM

Att tänka åt sidan

Edward de Bono är en världskänd auktoritet när det gäller den skapande processen. Han har lanserat vad han kallar lateralt tänkande, ett tänkande "i sidled" — till skillnad från logiskt tänkande, som han betecknar som "vertikalt". de Bonos läro- och övningsbok "Lateral thinking" från 1970 har nu kommit på svenska med titeln *Tänk kreativt* (Brombergs, övers. Lars. G. Larsson).

de Bono förklarar att lateralt tänkande är

Edward de Bono.

helt annorlunda än logiskt, vertikalt tänkande. Logiskt tänkande strävar efter att varje led skall vara korrekt: B följer av A, och C följer av B. Det är ett tänkande steg för steg. Lateralt tänkande däremot sker språngvis: det hoppar över led i tankegången.

Lateralt tänkande innebär en frigörelse från logikens tvångströja: Det är tillåtet att ha fel. Man får gå oriktiga vägar för att till sist komma in på den rätta. Man försöker inte till varje pris undvika felslut, utan man provar många vägar, ju fler desto bättre. Man gör ingen bedömning av vägnas användbarhet förrän efteråt. Lateralt tänkande söker det ovanliga, det osannolika, det nästan omöjliga. Därigenom har man chansen att träffa på något nytt som kan visa sig mycket användbart.

Det laterala tänkandet syftar till att förändra mönster. Det är alternativt och provokativt. Det tar fram nya idéer, nya synsätt. Det ifrågasätter förutsättningar, omvärderar. Gamla sanningar och metoder ställs på huvudet i det man provar något alldeles nytt. Man låter tankarna röra sig i vägar rakt motsatta de invanda. Man undviker det självklara.

Detta icke-logiska sätt att tänka kan lösa många av våra problem, men inte alla anser de Bono. Det skall inte ersätta logiskt tänkande, utan komplettera det, föregå det. Ofta kan man använda båda slagen av tänkande samtidigt.

Det är värdefullt att nya idéer i tiden presenteras för svenskspråkiga läsare — så att inte vårt land blir en oinformerad avkrok av världen. de Bono tillhör nog de nytänkare som det är av värde att man bekantar sig med.

SM

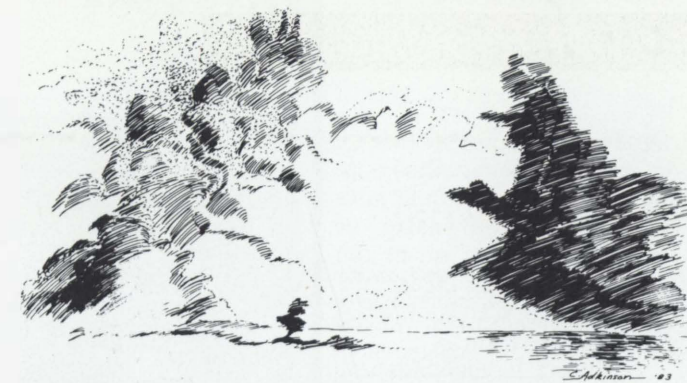
I visionens öga

I nr 6/84 skrev jag om två diktböcker av Sri Chinmoy. Hans flitiga tolkare Gunilla Siwerth har gjort ett nytt urval av hans tusentals dikter och skrivit en kort inledning. Det har blivit en utsökt vacker liten bok på 64 sidor, *I visionens öga*. Också denna är utgiven av AUM förlag, Uppsala. Boken är illustrerad med ett tiotal prov på Sri Chinmoys "fountain-art". Det är småstreck- eller penselteckningar, snabba impressioner som ibland fångar en skir stämning. Den här samlingen innehåller också några längre prosastycken. De är filosofiska resonemang, inte så omedelbart lättillgängliga som dikterna. Också denna samling innehåller många komprimerade dikter, där Sri Chinmoy i få ord gestaltar en vittfamlande verklighet:

Det finns inte något sådant som under.

Det är bara en dold verklighet som har väntat och väntat på att få blomma i rätt ögonblick.

Nils-Olof Jacobson

Var mycket mycket stilla och låt varje ny erfarenhet i ditt liv äga rum utan att du gör något som helst motstånd. Du behöver inte göra någonting, du ska bara *vara* och bara låta allting hända. Det är så viktigt att du upphör med att försöka, att du slutar anstränga dig, släpper allting helt och hållet så att Jag kan verka i dig och genom dig, och göra Mina under.

Varje djup upplevelse måste du skriva ned. Jag säger dig att du inte får dölja någonting. Du har ingenting att skämmas för — du är rikt välsignad. Ständigt får du bevis för att dessa djupa inre upplevelser som du erfar inte bara är din egen inbillning, inte bara illusioner utan verklighet, och de blir allt mer verkliga för varje dag som går.

Det finns ögonblick när du tycker dig leva i en helt ny tillvaro, och det är då du börjar oroa dig och undra om det är en inbillad värld. Men var lugn.

Du kan vara förvissad om att detta är den verkliga världen. Det är bara det att du lyfts upp till högre plan och ser allting utifrån ett högre medvetandetillstånd så det finns absolut ingenting att vara orolig för.

Se på allt detta som om du har flyttat till ett annat land: du får lära dig ett nytt språk, ett nytt sätt att leva, du får ändra dina matvanor och sovvanor — hela miljön är annorlunda. Försök inte ta med dig något från ditt gamla liv. Skär av det gamla helt och hållet, lämna allt bakom dig. Det finns helt enkelt inte plats för det gamla i detta nya liv du nu lever. Öda aldrig tid på att se tillbaka på det du har lämnat bakom dig. Framtiden är verkligen så underbar att du inte behöver längta efter något av det gamla som nu ligger bakom dig. Allt det där är förbi, det är borta.

Låt det försvinna helt; och när du gör så, kommer du att upptäcka en ny glädje och frihet, en ny frid och lycka, i och med att du smälter in i din nya omgivning och blir en del av den, lever i den helt och fullt och njuter av varje ögonblick den ger.

I detta nya liv behöver du aldrig känna dig vilsen för Jag finns till hands för att leda dig, undervisa dig och instruera dig på ett nytt sätt. Det finns mycket att lära; men du kommer att lära dig mycket snabbt, när du lämnar det gamla bakom dig och glömmet det, och ersätter det med det nya, underbara.

Allt detta sker dig nu.

Ur "Footprints on the Path" av Eileen Caddy
Övers. Maria Adkinson. Ill. Charles Adkinson
Reprinted by permission of the Findhorn Foundation

I höst är det 20 år sedan jag började ge ut Sökaren. Tidskriften har alltså uppnått mogen ålder. Jag hade tänkt göra ett minnesnummer med inslag ur gamla årgångar, men just nu är det överfullt i manuslådan, så 20-årsjubileumsnumret får vara. Kanske blir det litet "minnen" längre fram.

Det hör ju till att födelsedagsbarn hyllas med vänliga ord. Därför vill jag helst opassande passa på att själv gratulera Sökaren till 20 års oavbruten och framgångsrik existens som en unik kvalitets-tidskrift, informativ, ofanatisk och väsentlig — oläslig för de ytliga och för dem som söker sensationer eller lätt underhållning, men värdefull för de eftertänksamma, de allvarligt sinnade, de "seriösa"!

Och jag vill gratulera Sökaren till en rad fina medarbetare, Åsa Freij, ivrig reporter som vill uppleva allt, Bertil Falk, kolumnist och skicklig reporter, Per Frisk, rolig Sökarguidemakare och duktig fotograf, Sven Rosén, Profeten-tecknare samt noggrann och humoristisk skribent, Maria och Charles Adkinson, en fin översättare och en fin tecknare, Nils-Olof Jacobson, omdömesgod bok- och musikanmälare, Rolf Ejvegård, Nils Wiklund med flera, som alla bidragit till att ge Sökaren dess egenart.

Trots de många medverkande har naturligtvis Sökaren på gott och ont en SM-profil, liksom Nexus har en Peter Sandblad-profil och Det Okända en Jan-Ove Sundberg-profil. En annan tidskriftsmakare med liknande intresseinriktning skulle göra en annan tidskrift. — I viss mån kan man också säga att tidskriften *tecknar sin egen profil*, lever sitt eget liv, beroende på vilka skribenter som står till förfogande, vilka källor som finns, vilka aktiviteter som det kan rapporteras om osv.

I alla händelser: *Sökaren finns*.

(Den har inte upphört att finnas på grund av felsatsning eller bristande entusiasm.)

SM

All vetenskap är i grund och botten ett "krig" med det okända, detta okända måste vara "acceptabelt" för vetenskapssamfundet; i annat fall negligeras det.

J. Allen Hynek

Nr 8, 1984

Levi Fragell talar:

I. Uppgörelse med väckelsekristendomen 2

II. Nytid, nylivssyn 4

Levi Fragell lämnade sin kristna tro och blev en kämpande ateist och humanetiker.

— Vår livssyn, säger han, är av ett annat slag än den kristna i det att humanetiken grundar sig på människans förnuft och vilja och inte på påstådda gudomliga uppenbarelser.

SM:

Drogen 5

Bertil Falk:

Menar alla miljövännar vad de säger? 9

Jörgen I. Eriksson:

Ishamanismen är alla ledare 10

Michael Harner, professor i socialantropologi och initierad shaman:

— Jag sprider kännedom om att indianerna är människor med kunskaper som i många fall är överlägsna vår egen kunskap.

SMÅFS:

White Eagle Lodge 14

"Människans yttersta mål är att Kristus-ljuset inom henne ska bli så starkt och lysande att också den fysiska kroppens celler förvandlas till finare substans som kan övervinna döden."

Thomas Lindström:

Astrologisk undersökning 16

Jack Houck:

Tillämpad psykikinesi 18

På skedböjarträff i USA: "BÖJ! BÖJ! BÖJ!" — och den raka skeden böjs.

SM:

Psi-polisen har haft konferens 20

Psi-polisens ordförande Paul Kurtz, konferensens organisatör.

SM:

Rapport om psi-forskningen till amerikanska kongressen 22

SM:

Gräsrotsdiplomati 24

Som Gandhi sa: "Nästan allting du gör tycks sakna betydelse, men det är mycket viktigt att du gör det!"

Per Frisk:
Sökarguiden 26

Robert Anton Wilson:

Rupert Sheldrake! 27

"Den radikala idén i mitt arbete är att inte allting är bestämt av tidlösa lagar. Vad vi kallar 'naturlagar' är kanske bara vanor."

Solveig Almquist:

Gengångare — verklighet eller fantasi? 32

Chintamani Isberg:

PULLAN 34

Nils-Olof Jacobson:

Ordo och toner 35

Sven Rosén:

Profetens tidsresa fortsätter — sensationella avslöjanden! 36

Bokrevy 37

Bokrecensioner 38

Eileen Caddy:

Footprints on the path 39

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:

Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgratan 18,
652 20 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:

Helår (10 nr) 110:-

Halvår 60:-

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Annonspriser: (moms tillkommer):

Helsida 1.000:-, halvsida 600:-, småannonser 20:- per spalt-cm, men minst 60:-.

Värmlandstryck i Karlstad AB,
Karlstad 1984

ISSN 0038-0504

ABSOLUT MEDITATION

ENUGT
ATMA BODHA

ABSOLUT MEDITATION enligt ATMA BODHA

Absolut Meditation är baserad på Adi Shankaras klassiska Atma Bodha. Efter 2500 år är Absolut Meditation här. Den intellektuella meditationen, som med den minsta ansträngning, ger den maximala förändringen i Ditt Liv – Upplysning.

»Styrka kan endast komma ifrån styrka, kunskap endast ifrån kunskap. Självförverkligande endast från Själv. Inte från tekniker och ceremonier; de är endast hjälpmedel.»

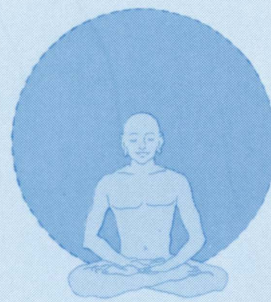
89 sidor, ISBN 91-85888-00-1, pris 46 kr. Reflektioner, instruktioner av Prema Shanti.

RYMD PAKET

FÖR
LIVSANDEN
KRAFTEN
INTELLIGENSEN

Rymd
Förlag

GUDARNAS SEGERPLAN

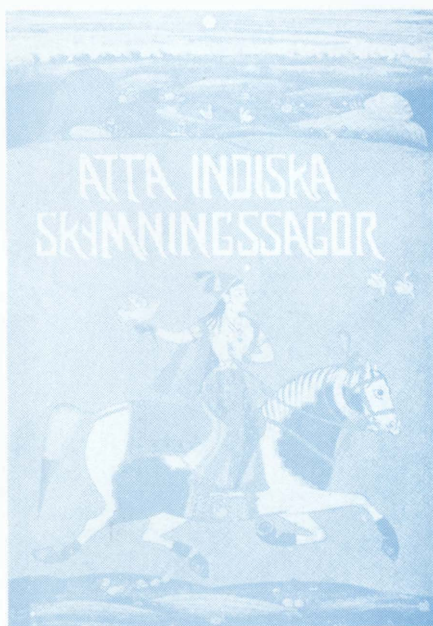
DEL I

GUDARNAS SEGERPLAN

»När du kommer in i handlingen befinner vi oss i en annan verklighet än den jordiska verkligheten. I denna verklighet är allt möjligt. Varken mörker eller ondska finns här. Allt är tillfredsställelse, lycka och harmoni. Denna verklighet har på jorden kallats himmel. Himlen är gudarnas verklighet. Här leker och njuter de och gör allt det, som de flesta människor bara kan drömma om.

Men även om sagan först är i himlen kommer den snart ner på jorden och med den gudarna. För de vill ta dig till en högre verklighet. Men bara om du är fri och kan tro på det som i dag kallas omöjligt kan du vara med. Ditt liv är en saga och du kan göra den himmelsk.

Detta är sagan om hur himmelriket kommer till jorden.» 59 sidor, ISBN 91-85888-04-4, pris 37 kr. Författare Prema Shanti.

ATTA INDISKA SKYMNINGSSAGOR

Atta Indiska Skymningssagor är Rymdförlags introduktion till de svenska läsarna av Indiens rika sagoskatt.

»På kvällarna har man i Indien sedan årtusenden samlats kring elden. Runt denna eld har fötts sagor som berättar om prinsar, drakar, mod, styrka och moral. Dessa skymningssagor är hämtade från denna rika skatt.»

68 sidor. ISBN 91-85888-02-8, pris 38 kr. Översättning Mikael Ljungholm.

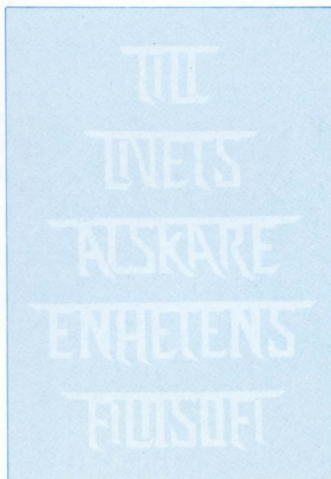
Rymdpaketet kan lyfta, den du minst anar – kanske dig själv!

Det som befriar är det som lösgör energin: glädje, sanning, kärlek och enhet.

För att materialismens tröghet inte skall påverka vår erfarenhet av livet, måste rymden leva i hjärtat. För barnets skull måste enheten födas.

Delar rymden och du har en ide, sätt ihop ideerna till en levande enhet och du har rymd.

Lycka till
P.S.

TILL LIVETS ÄLSKARE – ENHETENS FILOSOFI

»Att älska Livet är att bejaka Rymden, det oförståeliga, det eviga, den ologiska logiken. Rymden innehåller livets essens, det som gör det omöjliga möjligt. Rymden frambringar alla livets former, men förblir själv okänd för de flesta. På samma sätt som elektricitet ger ljus, värme, rörelse, teknik, elektronik men själv förblir okänd. Livet är ständigt givande utan förbehåll och restriktioner. Varande ett med alla sina former ringlar sig Livet som tid genom rummet som det ständigt förändrar. Samtidigt som Livet aldrig upphör med att vara Stillhet.

Denna livets allsmäktighet är Kärleken – den totala flexibiliteten. Livet upplevs i sin helhet genom Kärleken. Kärleken är livsvisdomen, dörren vilken vi måste gå igenom för att bli ett med Livet. Kärleken lever i Livet genom att den är dess ursprung, riktning och mål. Inget är därför viktigare för människan än kärleken.»

146 sidor. ISBN 91-85888-01-X, pris 69 kr. Författare Claes Appelkvist.

NEPTUNE – RYMD FÖRLAG
Fridhem, 592 02 Borghamn

Rymd
Förlag

i Vindarnas Land

en
Filosofisk
Saga

av
Patrik Bladh

I VINDARNAS LAND – EN FILOSOFISK SAGA

Målet med denna filosofiska saga är att ge dig en lättläst inspiration, kunskap och en vision av det sanna livets möjligheter. Boken berättar om en pojkes naturliga expansion i Kärlek, Enhet och tillit till Gud.

138 sidor, ISBN 91-85888-03-6, pris 69 kr. Författare Patrik Bladh, 2:a rev. uppl.

- ☐ Absolut Meditation a 46 kr
- ☐ Gudarnas Segerplan a 37 kr
- ☐ Atta Indiska Skymningssagor a 38 kr
- ☐ Till Livets Älskare a 69 kr
- ☐ I Vindarnas Land a 69 kr
- ☐ Rymdpaket a 222 kr – innehållande samtliga 5 ovan nämnda böcker samt överraskningsvärd c:a 50 kr.

Priser inkl. moms. Porto tillkommer. Glöm ej att insända namn och adress. Enklast beställer du böckerna genom insättning på postgiro 25 11 74-9.